

++++ בראשית
שמות \$\$\$\$
ויקרא וווו
במדבר #####
זכריה זזזז
חלל *****

מחולק חנים

הבה להבא

כתב עת לספרות ניסיונית

גיליון 00024: קיץ 02025

עורך: עודד כרמלי

מערכת: יואב עזרא, ג'רמי פוגל, רעואל שועלי, גל עזרן,
עמנואל יצחק לוי, נדב נוימן, שני פוקר, נח אנגלהרד, יונדב פרידמן,
תמר רפאל, ספיר יונס, ג'ושוע כהן ועומר ולדמן

עיצוב: עידן אפשטיין (idannnn.com)

דימויים: אור קנטור or_kantor@

עימוד: עמית בן־חיים

עריכת לשון: עומר ולדמן

ניקוד: אלידן לוי

כל הגיליונות להורדה: havalehaba.co.il

פייס: הבה להבא | אינסטגרם: @hava_lehaba

מייל: havalehaba@gmail.com

גיליון זה רואה את האור בעזרת משרד התרבות והספורט

© כל הזכויות לשיר של יונה וולך שמובא בפתח הדבר
שמורות ליורשי המחברת ולאקו"ם

Fiscus Judaicus

לפעמים יש לאשרר גם מושכלות יסוד. דורי מנור אומר על הוצאת 'אלטנוילנד' שלו: "עד מלחמת העולם השנייה, התקיימה באירופה ספרות שוקקת שנכתבה בעברית". נו כן, אבל מה קרה במלחמת העולם השנייה? מה קרה לכל אותם סופרים ומשוררים שפעלו בברלין, בוורשה, בוויילנה, באודסה? מי שלא עלה למדינת היהודים – נרדף ועונה והומת. הפרס המתחרה שלהם לפרס ספיר נקרא 'פרס פוגל', על שם דוד פוגל, שעליו נכתב במגזין 'שפיץ' העברי־ברלינאי שהוא "כתב את יצירתו בעברית בווינה, ברלין ופריז". יש להזכיר שהוא גם נרצח בגרמנית באושוויץ.

אינני יודע כמה כסף קיבל הזוג מנור את סקאל מאותו נדבן גרמני פלמוני כדי לייסד את הוצאתם האנטי־ציונית. אומרים מיליון יורו. אומרים שני מיליון יורו. פעם, בארוחת ערב, שמעתי תשעה מיליון יורו (עם ישראל שְנוֹר!). ההוצאה החדשה נקראת 'אלטנוילנד', דהיינו הארץ הישנה־חדשה היא גרמניה. לו היה חי, נדמה לי שהרצל היה תובע את הצמד מנור־סקאל על העיוות הנורא של מורשתו, אבל זה היתרון הנודע של כלבים חיים על פני אריות מתיים.

'אלטנוילנד' מגדירה את עצמה "ההוצאה העברית הראשונה שפועלת מחוץ לישראל מאז 1948", רוצה לומר: אנחנו – דורי ומושיק – חיים מדהים בברלין על חשבון הפריץ הגרמני. יפה אנחנו משכשכים את רגלינו באגמיה הבדולחיים, שעה שאתם מזיעים מהגבות בשבוע הספר (שוויצבאד). בריאיון לרונן טל (אלא למי?) ב'גלריה' (אלא איפה?) סיפרו השניים שבשנים האחרונות התבססה בברלין "קהילה מגוונת של יוצרים ואומנים דוברי עברית". כמובן. לכן הכותר הראשון בהוצאה הוא רומן של לאה איני. לאה, נו. לאה שלנו. מתל אביב.

"יותר ויותר כותבי עברית חיים כיום מחוץ למדינת ישראל", משקר מנור הנהנתן, שיחזור לארץ ביום שבו ייגמר הכסף. אלא שיש יותר דוברי עברית בקרב ערביי ישראל מאשר ב"דיאספורה" שלהם כולה. אילו מטרתה של 'אלטנוילנד' באמת הייתה לקדם את הספרות והשפה העברית, היא הייתה מטרגטת אותם במקום קהילות של כמה אלפי אקס־פטריוטים בברלין, שרובם ככולם מבקרים בארץ מדי כריסמס (קר, האגמים קפואים) ויכולים לקפוץ לחנות הספרים ולהצטייד בכל החסר להם (שלא לדבר על המצאת האינטרנט, דואר אוויר וכו'). צריך לומר: סופרים עבריים שמפרסמים ספרים פה וכותבים אותם שם אינם "העולם הגדול", הם ההגדרה המילונית לפרובינציה: לוויינים של הרפובליקה הספרותית העברית, שקיומם תלוי בקיומה.

אלמלא היה המפעל כולו ציני ונצלני עד הסוף, הוא היה כמעט מכמיר לב: יהודים שחושבים שאם הם יקראו לעצמם "דיאספורה" במקום "ישראלים", מישהו יאהב אותם. "הבעיה הגדולה ביותר הניצבת לפני השמאל הישראלי", אמר לי ג'ושוע כהן, חבר המערכת החדש של כתב העת שלפניכם, "היא שמה שנותר ממנו איבד את הקהל הבין־לאומי שלו ולעולם לא יקבל אותו בחזרה". הם בקושי מוכרים לנו תרגומים, אז אנחנו נמכור להם מקור? איזו חנות בניו יורק תפיץ היום את לאה איני? איזו חנות בלונדון?

מסכנה לאה. מסכנים כולם. מוכרים להם אמריקה. שוב מוכרים ליהודים אמריקה. האמת היא שכל קוראיהם כאן. אבל המו"לים שלהם שם. הם לא יזיעו עימנו בשבוע הספר. הו לא. Ach so.

הוצאת 'תשע נשמות' לא טובה

הכתרת לא מוצלחת. רוצה לומר: הוצאת 'תשע נשמות' אקלקטית ולכן סטנדרטית, אקראית ולכן בינונית. אם היה לה קו, הוא מזמן נשטף בבולמוס הדפוס של המו"ל אוריאל קון.

לקון זכויות מסוימות כעורך. בסדרות 'ליברו' ו'אלדורדו', ואחר כך בהוצאות 'סמטאות' ו'זיקית', הוא חשף את הקורא העברי לסופרים עכשוויים מעניינים מאמריקה הלטינית, כגון ססר איירה, סרחיו ביסיו ומריו לבררו (הם לא בולניו, אבל מי כן?). לסופרים אלה היה סגנון מובדל של ריאליזם מאגי ופנטסטי (אם להאמין לבחירותיו של השגריר קון למען הכלל, בעולם שמדרום לארה"ב מעולם לא השתחררו מהשפעות בורחס ומארקס). גם אם העורך הציג עצמו כממציא התרגום או כפטרונ, שני רק להירונימוס הקדוש, היו אלו ידיעות חשובות, ולכל הפחות ראויות, שהביא לנו מעבר לים.

ב'תשע נשמות', לעומת זאת, כשהוא משוחרר מכל עול של מו"ל או עורך שותף, נתן צ"לי קון קרנה דרור למאניה שלו והחל מדפיס כל ספר שנתקל בו (אין הסבר אחר לעניין), תוך הטפה (הטפה? מבול בראשיתי) שהוא גאון, מבריק, חושף את ערוותה של הספרות העברית (ספרות שהוא כפי הנראה לא קרא מעולם). במו אוזניי שמעתיו מצהיר ש"ברנר מיושן". ברנר! מיושן! האם זו עמדתו הממשית או ניסיון־נפל לזעזע את הקהל כדי למכור כמה עותקים? פרדוקס הטרוול.

'תשע נשמות' מוגדרת כהוצאה ל"ספרות עולם" (שנו את "ספרות" ל"מוזיקת" ותיוכחו עד כמה ההגדרה נלעגת). בתפיסת העולם הקוֹן־ארטיסטי, ישראל = ארה"ב = רע, משמים, ריאליסטי, בורגני־ציוני־דכאני, שעה שכל שאר העולם הנאור (דהיינו מערב אירופה ודרום אמריקה) מקושר ברשת קריאה וכתובה תוססת (המילה "תוססת") של ספרות אמיצה וחדשנית. אך אבוי, המאה אינה ה־19. יש לנו אינטרנט ולא ימכרו לנו שמן נחשים. אנחנו יודעים שהזבל שיוצא כאן זהה לזבל שיוצא שם. זאת ועוד, ישראל היא מעצמת תרגום, ושוק הספרים המקומי מוציא יותר כותרים מתורגמים לנפש מארה"ב, מקנדה או מברזיל, לרבות כותרים רבים – ולרוב החשובים יותר – של סופרי הוצאת 'תשע נשמות', למשל נטליה גינצבורג, יוזף רות או כן, הו כן, שטפן צווייג.

כל העסק הופך מבין שבעתיים כשבוחנים את תרגומי ההוצאה מספרות אנגלית. נבחן, למשל, את 'המופע של גארי' לנל ליישון. זהו ספיישל חג מולד בערוץ הולמרק, ממתק על בסיס סוכרית שעד לפני עשור וקצת היה נחשב ספרות לבני הנעורים. אם זו הבשורה הגדולה מהעולם הגדול, כבר עדיף לקרוא גרוסמן. וחשוב מכך: איך זה לא גרוסמן? הינה ציטוט מייצג – לא משהו שנשלף באקראי, כן? סוף פרק שאמור לסכם ולרגש ולעניין: "אל תשכח את זה, ילד. אל תשכח. ואני לא אשכח. זה אחד מהרגעים האלה שאתה יודע שלא תשכח אותם. שלא משנה מה יקרה לך בחיים זה יישאר תקוע לך בראש". לא, זה לא.

כדי להוסיף גלגול עיניים להקפצת רגל נבוכה, קוֹן מרבה לתרום לספרי ההוצאה (הדקיקים, הסובלים משחפת) רישא או סיפא פרי עטו (למטרות ניפוח הבלון). אצטט מאחרית הדבר ל'עם הזרם' של הויסמנס בתרגום בני ציפר (בבחינת מצא טרול את טרולו), שלדעתי מתמצתת יפה את תפיסת העולם הלקונית:

"במבט חטוף על הפרה־היסטוריה, אל הקומונה הפריזאית, ועד לאדם שהזמין חתיכת גבינה אצל הויסמנס, נראה כי בראשית היה ההומו סאפיינס". אתנחתא מתודית: באמת נזקק הכותב לקומונה הפריזאית ולהויסמנס כדי לדעת כי בראשית היה ההומו סאפיינס? על אותו משקל אפשר לומר שבמבט חטוף מהקוסמולוגיה, דרך המהפכה הבולשביקית ועד אומן התענית אצל קפקא, נראה כי בראשית היה המפץ הגדול. הלאה לשלב המסקנות: "ברגע קצר של השראה ואקטיביזם נוצר ההומו ליבראטוס". אתנחתא אינטלקטואלית: גם הנאציזם נולד ברגע קצר של "השראה" ו"אקטיביזם". מה לא? כלומר, מה זה אומר? נמשיך: "אך מאחר שהחופש אינו דבר פשוט להכלה, נולד לו הגולם, הדופלגנגר שלו, ההומו קונסיומוס: חייט

פרא פגועה ומפוכדת, מבולבלת, צורכת וטורפת את עצמה". הבנת את זה, יובל נח הררי? הקומונה הפריזאית (!) הייתה רגע יחידני של חופש בקורות האדם, "חלון הזדמנויות יחיד בהיסטוריה". אבל מאחר שחופש "אינו דבר פשוט להכלה" (מה לעשות), היא חוסלה ועל חורבותיה קמה חברת הצריכה המודרנית.

בשלב זה יניח הקורא התם ש'עם הזרם' מגולל את חיי הקומונה הפריזאית. אבל לא. הו לא. בצירוף מקרים חי הויסמנס בימי הקומונה הקצרים, וקוֹן שלנו מת על צירופי מקרים: "הקומונה הפריזאית התקיימה בין 18 במרס ל־28 במאי, תקופה התואמת לימי הסגר הראשון בגל הקורונה. קומונה־קורונה לכאורה. כדי להפוך קורונה לקומונה נדרש מאיתנו להחליף אות אחת, אך בפועל מדובר במלאכה בלתי אפשרית". מילים כדורבנות! או מילים כדורבנים! הבדל של שתי אותיות.

לאחרונה התרחבה הוצאת 'תשע נשמות' גם לספרות מקור, ובעברית, עפעס, אין אפילו מחסום שפה לכסות על המבושים. האומנם 'שרב ראשון' של דורי מנור הוא הבשורה האומנותית הגדולה של 'תשע נשמות'? האם 26 סיפורים על סקס' זו דרכה להוכיח את ההוצאות הממוסחרות, היחצניות? בספרדית עוד אפשר לעבוד עלינו. בעברית ברור שזו עוד הוצאה מסחרית, עוד 'מודן' או 'כנרת', עם סיכוי סטטיסטי זהה וזניח להדפיס ספר חשוב. וכמוהן היא עושה יותר נזק מתועלת בהגדשת המדפים בעשרות כותרים קצרי חיים וחסרי משמעות. בהבדל אחד: כשמזמינים את 'מגלן' של צווייג מ'מודן' מקבלים רומן של צווייג, אך כשקונים את 'מרד המציאות' של צווייג מ'תשע נשמות' מקבלים גם גלויה מאוירת של חתול היושב על שלושה כרכים: "ספרים", "יין" ו"חתולים". השילוש הקדוש.

כי זה סוד העניין כולו: הפרסום העצמי תחת התווית הגנרית "איכות" הוא תו איכות בדוק לכך שהמפרסם נגוע עד ללא מרפא במחלה הלשונית, הרוחנית והאידיאולוגית של זמננו: חוסר היכולת לדבר אלא בסופרלטיבים אקסקלוסיביים־לכאורה, כמו קופסת "גורמה" (סלט חומס), מסעדת "בלאדי" (שיפוד בפיתה) ומלון "בוטיק" (בן אלף חדרים בחדרה). ב'תשע נשמות' (אוריאל) לא יודעים (יודע) להגדיר אם הם (הוא) הוצאה לספרות מודרניסטית או לא, מה יחסם לפוליטיקת זהויות, מה יחסם לריאליה ול'יצוג, או לכל אחד מהעניינים הטורדים את מנוחתו של האדם החושב בן זמננו. בהיותם משוללי כל יכולת ממשית לקבוע טעם ולחנך אליו, למצער הם יודעים להצביע על השילוב המנצח של ספרים, חתולים ויין. ולא סתם יין – יין איכות. בוטיק, ריזרב. והמהדורה? פטיט.

אבל מה אני שופך חמתי על האיש? הקון־ארטיסט כבר מזמן אינו מו"ל, אפילו לא קון־ארטיסט. אחרי שלא הלך עם היין ועם החתולים, ב'תשע נשמות' ערקו צד והפכו להוצאה לעו"ש. והקון־מן – שיהיה לי בריא, אפס מודעות עצמית – הוא היחיד שמפרסם בריש גלי תעריפון (השאר מתביישים, ובצדק): מי שרוצה להוציא ספר ב'תשע נשמות', שישלם 35,000 עד 50,000 שקל. הא לכם תו איכות. הא לכם שמאלנות (אין לך 50,000 שקל? אין לך כישרון). הא לכם ה"הומו קונסיומוס: חיית פרא פגועה ומפוכדת, מבולבלת, צורכת וטורפת את עצמה".

ניב

כשהוצאות לעו"ש הולכות ברחוב, מן הסתם בדרכן אל הבנק, לפדות את חלומותיהם של אחרים, הן חולפות על פני יושבי הקרנות. אלו נשמות טובות (באמת) כמו 'דחק', שמוציאות את מה שנותנים להוציא. מקבלים 10,000 שקל מקרן רבינוביץ או ממרכז הספר והספריות או ממפעל הפיס לתרגום קלאסיקה נידחת, משהו שאי אפשר לסרב לו – איזה מאמרון של וירג'יניה וולף, איזה סיפורון מאת פול ואלרי, מה רע? – ומדפיסים 250 עותקים. הספר רווחי מייד עם צאתו, וכל הוצאה נוספת יוצאת בהפסדה. בלי יחסי ציבור, בלי שיווק, בלי הפצה, עם עטיפה מוורד ארט. אחר כך מתאוננים שאין קוראים (איך יהיו קוראים אם הספר לא בחנויות?) ועוברים הלאה לקלאסיקה הבאה. ווינ'וויין לתחושת הנרדפות והעליתנות, אבל במה כל זה מועיל לתרבות הכללית?

שירות לציבור

לאחרונה מתרבות התלונות על הוצאה לאור אחת, נקרא לה כאן: 'המושב המפורק'. ב'מושב' מצאו פתרון יצירתי למשבר בשוק הספרים: אם אי אפשר למכור ספרים לקוראים – הם ימכרו אותם להוצאות לאור אחרות! בי נשבעתי: הם הוציאו סימן מסחרי על 'דירה להשכיר' ועל 'מעשה בחמישה בלונים'. הם עלולים לתבוע אותי אם אכתוב, למשל, "מעשה באפס ביצים" או "מעשה באפס שאר רוח רחני". על כך יש להוסיף את מעלליו הנודעים של עורך סדרת 'הכוננית הישנה', שמדי שבוע מאיים לתבוע את כל העולם ואשתו על הפרת זכויותיו היקרות. כך למשל דרש מהלית ישרון להסיר את כל שירי אבות ישרון (אביה מולידה!) שהוקלדו והועלו בדי עמל לפרויקט ב'יהודה הנפלא והחינמי'.

אמר לי עיתונאי אחד (וחבל שאנשים כותבים את הדברים בפרטי ולא בפומבי): "הם עושים פיגוע בתרבות העברית". אבל הבריון מברייך כי נותנים לו, לא כי הוא באמת חזק. פעמים רבות האיום ריק, באקדח אין כדורים. שיטת מצליח, נו. ואנשים

סתם משלמים אלפי שקלים – ונורא מכר: נמנעים מיצירה – אך ורק כי הם אינם מודעים, לא ללשון החוק ולא לבעליהם הממשיים של זכויות היוצרים.

שמעתי על פודקאסטר שלא הקריא שיר של זך כי פחד "להסתבר". תגידו, אתם השתגעתם? חוק זכויות יוצרים תשס"ח–2007 (שלמרות שמו לא בא להגן על בעלי הזכויות, אלא להפך – לעודד יצירה חופשית ודיון פתוח) מחריג שימושים הוגנים ביצירות: "שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות כגון אלה: לימוד עצמי, מחקר, ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות או הוראה ובחינה על ידי מוסד חינוך". רוצים לדבר על שיר של זך בפודקאסט שלכם? רוצים לחלק זלדה לתלמידים בסדנה? אתם לא צריכים לשלם שקל, אפילו לא לבקש רשות, אפילו לא לתת קרדיט.

ומה בנוגע לשימוש שאינו מוחרג בחוק – דהיינו שימוש מסחרי? מה אם אני רוצה לכלול שיר של יונה וולך באנתולוגיה, ולמכור את האנתולוגיה הזאת בכסף? כאן אין חוק, כי הדברים תלויים בהסכם שבין מחבר הספר להוצאה – אבל תמיד, תמיד כדאי לפנות למחברים עצמם, או ליורשיהם, ולא להוצאה. הם לרוב בעלי הזכויות העיקריות, ולהוצאה זכויות משניות בלבד (למכור את הספרים לכך וכך שנים). ובמקרה של ספרים שאזלו מזמן, גם הזכויות המשניות הללו פקעו – כך שהזכויות שייכות במלואן ליוצרים וליורשיהם (גם אם הם עצמם אינם מודעים לכך).

יורשיה של יונה וולך, למשל, מיוצגים באקו"ם. רוצים להדפיס את "יונתן" של וולך (שאגב, יצא בהוצאת 'עכשין', ולא בהוצאת 'המושב')? פשוט שלמו לאקו"ם (125 שקל לפי התעריפון המעודכן), והם ישלמו ליורשים (ולא להוצאת 'המושב'). בלי רשות ובלי בטיח. למעשה, כאשר אתם משלמים להוצאת 'המושב' בגין העתקה של שיר, ספק אם היא משלמת למחברים וליורשיהם, כי אין מדובר בתמלוגים על מכירת הספר. כלומר, לא זאת בלבד שהם גובים תשלום שאינו מגיע להם – הם אינם משלמים לאלה שהתשלום מגיע להם: היוצרים ויורשיהם.

ואם 'המושב' מאיימים עליכם בתביעה, תנשמו עמוק ותשאלו: על סמך מה? תבקשו לראות את החוזה על המפית מ־1962, ושיפנו את תשומת ליבכם לסעיף בחוזה־המפית שקובע כי בעל הזכויות העניק את כל זכויותיו להוצאה לעולם ועד. רמז: אין כזה.

הינה, במקרה התגלגל לידי ההסכם שנערך בין עורך 'הכוננית הישנה' ליונה וולך להוצאת 'צורות'. החוזה פג תוקף ב־1984 (עוד לפני ש'צורות' יצא!) אם כן, על סמך

מה ממשיכים להדפיס ולמכור מהדורות של 'צורות?' אין לי מושג. האם 'המושב' משלמים תמלוגים לאקו"ם, כלומר ליורשי וולך, בגין המכירות של 'צורות?' אין לי מושג. האם כל אחד יכול מחר בבוקר לשלם לאקו"ם ולהדפיס את כל 'צורות?' כן.

ולאנשי 'המושב' הטובים: הלוואי שתחזרו להדפיס שירים ותחדלו ממחיקת שירים. אתם כורתים את הענף שעליו כולנו יושבים, ואין כוונתי רק לענף הספרים – אלא לעץ הענף הזה שנקרא עברית. לכולנו קשה, אבל יש עוד דרכים להתפרנס. כפי שכתבה יונה וולך בשיר שפורסם בספר כלשהו שראה אור בהוצאה כלשהי (ונראה אתכם תובעים אותי, כי שילמתי לאקו"ם 125 שקל חדש):

אדם מת מוות רוחי

אדם מת מות רוחי
ואף אחד לא שם לב
עוד פחות ממה שבשיר של אליוט
נער נפל מן השמים
ואף אחד לא מרגיש,
אדם מת מיתה רוחנית
גוסס מר מאקזב
והוא עושה מזה הון
ואף אחד לא אומר לו
הי חביבי אתה הולך למות
או הי חביבי
תפסיק
אתה עוד יכול למות מזה.

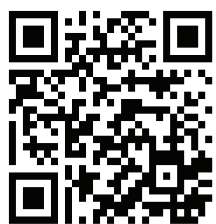
עודד כרמלי

עצם היש

14		תשדורות מלוויין ריגול
20	שני פוקר	שני פוקר
22	שיר: איכילוב	ג'רמי פוגל
24	שיר: אוח	עמנואל יצחק לוי
25	שיר: לפעמים בארץ ישראל	אייל שלום
26	סיפור: מקרה מנוון	תמר רפאל
46	מערכון: ההפסקה נגמרה	איתמר פרס
50	שתי סונטות	עמית בן עמי
51	חמישה שירי שורה	יואב עזרא
52	זיכרון: דמויות ונשים	עומר ולדמן
68	שיר: כן, באמת	ספיר יונס
69	שני שירים	שגיא אלנקוה
70	שיר: השתרכתי בדבר המיקוד המלקה, השתרעתי כדבר שממצה	גל עזרן
72	סיפור: אחרית	ג'ושוע כהן
84	שני ניסויים מילוליים	יונדב פרידמן
86	סיפור: ממעמקים	אמוץ גלעדי
89	שיר: על סגירת הפערים	מיכאל קליין
90	שיר: שאנסון למיכאל אחר	מישל פלצ'יק
92	מדור מיוחד לזכרו של מיכאל בן זאב	הסוס הססגוני

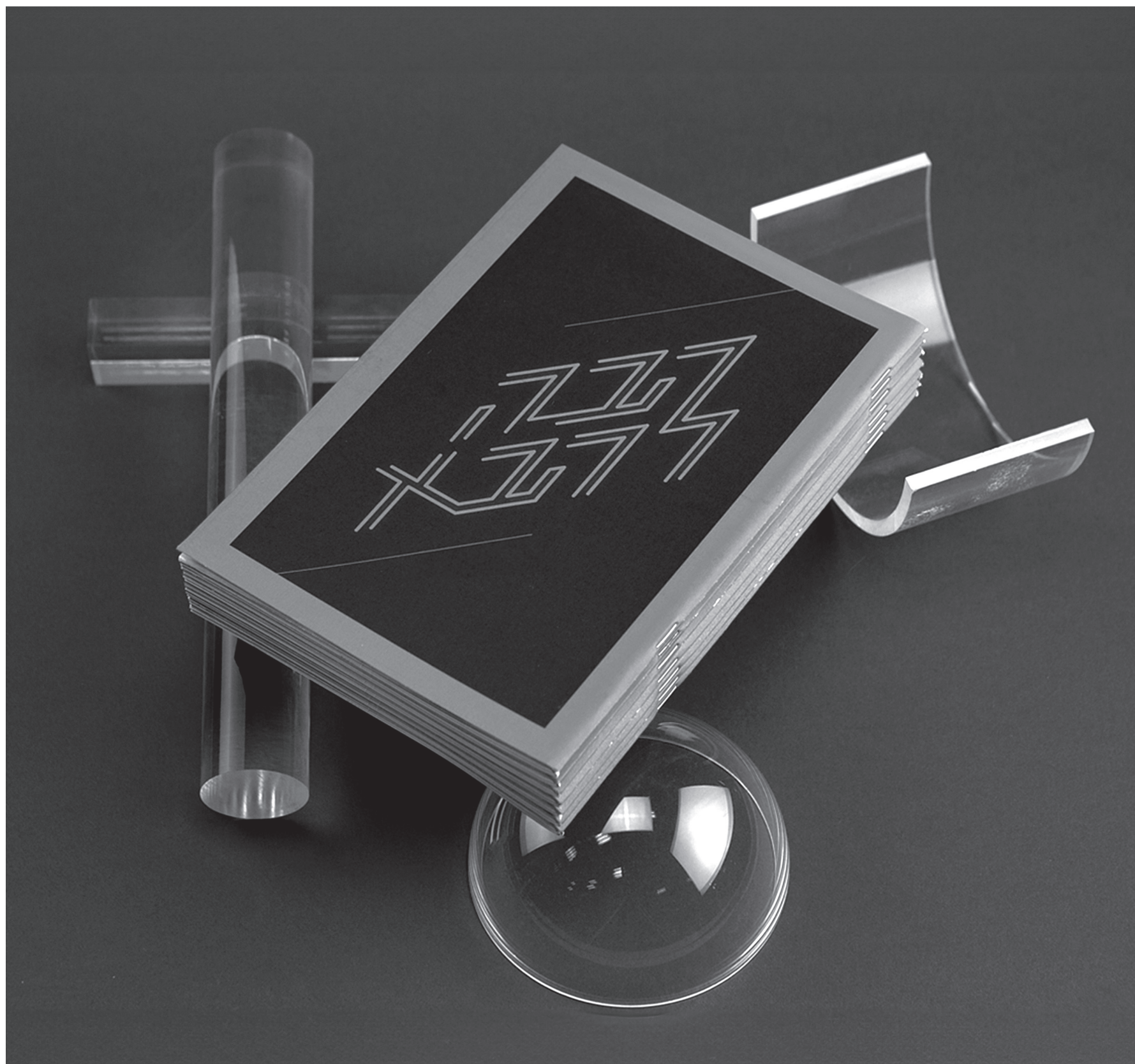

**רוצה לקבל כל
גיליון חדש של
הבה להבא - עד
הבית ובחינם?**

פשוט לסרוק אותי!

**לא לפחד מספרות ניסיונית!
לתת יד לאוונגרד!**

תשדורות מלוויין ריגול

עודד כרמלי ורעואל שועלי

גיליון 00024

קיץ 02025

ישיבה

אלי גינסברג

ראיתי את מיטב המוחות של דורי נהרסים בפליציה בלומנטל, שבעים רדומים קהי חושים, גוררים עצמם לשיבת קריאייטיב בקומה מינוס אחת בבית אריאלה עם נציגה מקשרי קהילה ונציג ממנהל עסקים, היפסטרס עם ראשי מלאכים בוערים בערגה לתל אביב העתיקה לדינמו המכוכב במכונת הלילה, כשהפיקו מסיבות ותקלטו במרתפים וקפצו מעליות גג וריחפו ערים עד הבוקר מעשים בחשכה על־טבעית של דירות ללא מזגן משייטים מעבר לצמרות ערים שקועים בהרהורי ג'ז, מוחות מבריקים מגויסים בשלמותם לת"א תרבות דה וינצ'י לבית ביאליק להפיק את צבע טרי, מי שחתכו את ורידיהם שלוש פעמים הצליחו נכשלו, ויתרו והיום מעבירים מפגשים שמעניקים כלים להגשות עבודות פרפורמנס, בת"א תרבות קריית המלאכה בת"א תרבות המחוגה איזה ספינקס של מלט ואלומיניום פרץ את גולגולותיהם זלל את מוחותיהם ודמיונם? גיורא יהלום! וואטסאפ! ניוזלטר! רילים עם מישהו מצחיק באינסטגרם! גיורא! גיורא! סיוט הגיורא! גיורא חסר אהבה! גיורא שכלי! גיורא השופט האכזר של אומנים תל אביביים! גיורא בית הסוהר הבלתי מובן! גיורא עצמות צלובות של כלא חסר נשמה ומשכורת של יגון! גיורא שמרכזי התרבות שלו הם פסק דין! גיורא שמוחו מכונה טהורה! גיורא שדמו כסף זורם! גיורא שעניו אלף חלונות עיוורים! גיורא שגורדי השחקים שלו ניצבים ברחובות הארוכים כשורות יהוה אחר יהוה אין־סופי! הם שברו את גביהם כשהרימו את גיורא לשמיים! מרימים את השלטר, חמישי אקוסטי בנמל, פסטיבל סביבתי ביפו העתיקה!

אני איתך איתי ולדמן
שעברת מעיתונות לדוברות!
אני איתך גיא דוביוס, שסגרו לך את הצימר
ושלחו אותך לאצור מוזיאון!
אני זוכר אותך יואל דנילוף, עם אד טרנר והדנילוף סנטר
צורח "הבני זונות" בשתיים בלילה באינדינגב!
עשית מוזיקה ועכשיו אתה עושה תוכן!
אני איתך שני פוקר, שנאלצת לברוח עד פריז!
אני איתך אבי יגיל, שנשאת את המגבעת של קובי אור
והיום אתה מקרין את "זולנדר" בפארק מדרון!
אני איתך רונה מלכין האלוהית, שנולדת לתקלט בברקפסט
והם שלחו אותך למכור כרטיסים לערב מאיה בזרנו!
ואני איתך יעל דהן, שאני אפילו לא יודע מה התפקיד שלך שם!
וספק אם את יודעת!
אני איתך חיים ויטלי כהן,
דולפין יפהפה של בריכת גורדון, תמיד על אסיד, גם כשאתה אוכל בריא,
שסגרו לך את התחת ופתחו לך סדנה למוזיקה אלקטרונית!
קדוש! קדוש! קדוש! קדוש! קדוש! קדוש!
קדוש האף! קדושים הבלוק והקוק שוק וחור התחת!
כל הנרצחים קדושים! כל מקום שנסגר קדוש!
והיום כל יום הוא נצח! וכל אדם הוא מלאך!
קדושים המאזינים שאינם, קדושה האקסטזה הקרושה!
קדושה תל אביב, תל אביב נצח, תל אביב שאיננה!
קדושות להקות הג'ז היפסטרים של מריחואנה שלום הרואין ותופים!
קדושה בדידות גורדי השחקים והמדרכות!
קדושים המפיקים קדושים הסדרנים קדושים אנשי הסאונד והקריאייטיב
קדוש קדוש קדוש התוכן! התוכן הוא המולך!
קדושים החזיונות קדושות ההזיות קדושים הזיכרונות
קדוש גלגל העין המתגלגלת קדוש העול!
קדושה החופשה המרוכזת ביולי־אוגוסט, קדושה הפנסיה
פנסיה! פנסיה! פנסיה!
רחמים! חסד! אמונה! קדושים! שלנו! נשמות!
מתייסרות!
קדושה הנדיבות הלא־טבעית הלא־נבונה הדכאנית להפליא של העירייה!

15
128

14
128

-
ה
ב
ה
ל
ה
ב
א
-

"נמאס לי שמסתכלים עליי כעל חרגול": ריאיון ב'גלריה' עם האומן המדובר חרגול

"נמאס לי שמסתכלים עליי רק כעל חרגול", אומר חרגול, שמציג בימים אלה תערוכה חדשה ומסקרנת בשם 'גלגול חסר'. "אני לא משווה לסיוט שעוברים אזרחי ישראל הערבים, אבל בכל פעם שאני טס לרזידנסי של חרגולים בגרמניה או בהולנד, עוצרים אותי בנתב"ג ושואלים מה פתאום חרגול טס, האם חרגול ארז לבד וכולי. די, אז מה אם אני חרגול, למה לא מדברים איתי על האומנות שלי?"

אז בוא נדבר על האומנות שלך.

"את לא תביני אותה, את לא חרגול".

כל כך נכון.

"תגידי, אני נראה לך כמו עלה?"

אני לא יודעת מה לענות. מה התשובה הנכונה מוסרית?

"שאני מושווה לחלוטין. שאיש אינו יכול להבדיל ביני ובין עלה ירוק באביב".

אוקיי. מה זה, איפה אתה? היי, לאן נעלמת?

"כמובן. כמובן שבתקשורת אף פעם לא רואים את החרגול. אנחנו שקופים בשבילכם. תעני לי על שאלה אחת".

כולי אוזן.

"כולי אוזן? סליחה, כי אני חרגול, אז אני כולי חושים? כי אני חרגול, אז בהכרח יש לי מחושים?"

ממש לא. המחושים הם כמובן בחירה.

"מה זאת אומרת, את רומזת שלא לכל החרגולים יש מחושים? שאנחנו איכשהו פחותים מהערצביים וגמלי השלמה? את רואה, ידעתי שאסור לי להתראיין לעיתון 'הארץ'".

היו לך פניות נוספות?

"לא".

ומה אתה חושב על המלחמה בעזה?

"שדות יפים. הגבעולים מוכרחים להנחות את צעדינו אל ההתנגדות".

בתערוכה יש גבעולים?

"את גזענית".

נכון, תודה, מרתק, אפשר לראיין אותך שוב בחודש הבא?

"לא אחיה עד אז. אני נימפה עכשיו. רוצה לשכב?"

איזו שאלה.

"יופי, אני אקפוץ אלייך בערב".

מי הקביעות זורמים לאט: הפינה הסוציו־אינטימית של חביבה דיה, פרופסור דוקטור עוזרת הוראה סטודנטית, אומנית, משוררנית, חוק־רנית, סודות, מזרחנית, משיחנית, אני מתפרצת כל פעם מתוך חדר אחד של הישות שלי, פעם על שירה, פעם על פרוזה, פעם על תיאטרון, פעם ביקורת תרבות אני

החיים, תערובת חיים ומוות – אל הצמא שנולד בהיעדר שם האם. אגדת עם של האפריקאים הנהדרים (לא זוכרת איזה שבט) מספרת על אל שהגיע מכפר אחר, שנקרא קוקושיקוקו שטנוקו, שפגע באישה אחת והרג את כל בני ביתה ואכל אותם, ואחר כך כפה עליה פרשנות לוגוצנטרית למה שקרה לה, ועל כן החליטה האישה לבנות בניינים גבוהים כדי להגיע אל שטנוקו שהדיר אותה ומנע ממנה תקציבים, אבל כל פעם ערמת הבוץ שערמה נמסה בגשמי הברכה – פיוס קשב והכלה – על כן היא הלכה אל המקום שבו פוגשים השמיים את הארץ, אוניברסיטת בן־גוריון בנגבה, ואנשים אמרו לה, את צריכה לשחרר, כולנו אותו דבר, האני, לכולנו יש טראומה ובאוניברסיטה יש פסיכולוג מוזל לחברי הפקולטה בדקנט הסטודנטים ובכלל אלימות איננה סימן לעוצמה – היא כישלון בדמיון ויצירתיות של האני. וזוהי, עמיתים יקרים שלי, חוכמתם העתיקה של השבטים הפראיים, שהיו קרובים למצב הטבע ולסודות הבריאה הרבה יותר מאיתנו, שקלקלנו הכול, סטודנטים שלי. להתראות בשבוע הבא, אנא לא לאחר.

מדורי (דורי מינורי ממליץ על עצמו)

הפעם אני רוצה להמליץ על סופרת לא מוכרת ונהדרת, שאתם חייבים לקרוא רבותי ורבותי: לאה איני. עיניים שלי! איזה סופרת! טוב שסוף־סוף הכרנו. גילוי נאות: אני עורך את לאה בספרה הראשון בהוצאה שלנו: ואת המדורי – דורי מינורי ממליץ על עצמו:

מדורי (דורי מינורי ממליץ על עצמו)

השבוע, בשל ירידת המוזיקליות בשירה העברית, אני רוצה להמליץ לכם על שני סולמות מוזיקליים שתוכלו לשלב ביצירתכם: סולם דורי וסולם מינורי, שניהם סולמות מצוינים! גילוי נאות: אני דורי מינורי, העורך המוזיקלי של המדורי – דורי מינורי ממליץ על עצמו:

18
128

מדורי (דורי מינורי ממליץ על עצמו)

מישהי (לא חשוב מי:) כתבה לי "מרגש" והוסיפה לב כן, אני מניח שהיא צודקת. זה באמת מרגש, מה שאנחנו עושים. במיוחד באקלים הנוכחי. הצירוף "האקלים הנוכחי" גם הוא מרגש:

מדורי (דורי מינורי ממליץ על עצמו)

מוזמנים ומוזמנות: למסיבת העיתונאים הראשונה (!) של הוצאת שנורלנד בעריכתי. הוצאת שנורלנד היא הגדולה והמדהימה בעולם ובכל השפות, ומי שלא מוזמן למסיבה כנראה לא מקובל כל כך: גילוי נאות: אני הכי מקובל, כי אני ארגנתי את המסיבה:

הכנה לערבות שני פוקר

זאת היתה התקופה שבה פריז היתה כל יהבי. כי תליתי עליה יותר ממה שיכלתי לשאת על גבי. כמו שבט בלחי, כמו שוט, חזרתי הביתה חורשת רעה כי עלי להמית נפשות, ובלילה חלמתי שאני ממיטה. (וחלמתי לשבר גורלות זה קל ונמוח; קצר. עד שבבקר סגלים העירוני עד שבבקר קפאני צואר)

זאת היתה התקופה שבה הסיתי דמים כדי לא לעורר מהומה. זאת היתה התקופה שבה תרגלתי הבנת הנשמע. אם שאלוני מה את רוצה, עניתי: אני מחפה לתשובות בדבר גורלי אם שאלוני מה זה בית, עניתי: הנה צפור אם שאלוני מה זאת אהבה, אמרתי: צריך לקרא את האותיות הקטנות לא לפספס את האותיות הקטנות! וחיבר מאן להרפות, "אני יכול לשאל את זה קשה יותר" ואז התפצלנו בשבילים.

זה לא שסרבתי לענות פשוט לא יכלתי לומר מלים שהן רצח: תחביר שהוא לום. לכן לא אמרתי לשום אהובה: הנה הדלת, תודה ושלום. כי ידי הכבולות. כי השעה הנפחד. כי הקרון ההולך למקום האחד כי את המשך חיי יכריעו כוכבים – אוביקטיבית! – יפלוסוני מבצע סבכים. וכשאגיע ליצע עם שמו פכים לא אגיע מוכן. ומו שמלאו כיסי אגוזים

כבר יבשו וקלו כפחם. אבל חשבתי אנו שתי נשים נוכל לדרך גורלות באפיק יצירתי משהו שאיננו אנס אף נכפה כמו דבק מנגינה שדמנו כבר בליל ולבנו בלי משג מי הצביעה על מי לראשונה

שירים לאהובה החיה שני פוקר

*
לאהובה החיה. שרירה. קימת. ענקית. בחיקה איני זיקית. לאהובה ומעשיה כלום מכלום, ואז לפתע קמה בעוף חול עושה ספונג'ה, מסריחה מאלכוהול.

*
לאהובה שמחזירה מנה אחת אפים. לאהובה שמרוחה על הספה רואה סדרה בפעם האלפים.

*
אהובה, אל תזוזי, אפלו לא צעד השחתה בי ילדות אשר לא תבושש. כך גדלתי להיות משחקת באש ומה שקורו אלי מן הבהו שבדיתי עלי לדעת אם הוא יכול להיות אבן: קרה. יכולה להמית באחת. אמתית. עלי לשמע יום יום שאף במדה כזאת אתי.

*
אהבות שהן כמס לא לגלות מצהילות כמו יזו בשמש קופחת ובדרך החמה אני חוזרת להוציא לזוגתי את הנשמה (ונשמטה אינה נופחת)

21
128

20
128

-
ה
ב
ה
ל
ה
ב
א
-

מְמוֹת טְבַעִי
מְנוֹת טְבַעִי בְּאִיכִילוֹב
אִיכִילוֹב הוּא אִיכִילוֹב
כִּמָּה עוֹד אֶפְשָׁר לְאַהֵב אוֹתָךְ אִיכִילוֹב
אִיכִילוֹב הוּא אִיכִילוֹב
רוֹצֶה לְמוֹת בְּךָ אִיכִילוֹב
לֹא עֲכָשׁוּ, לֹא מִיד, לֹא מִחַר
אָבֵל לְכַשְׁיָבוֹא
שְׁיָבוֹא בְּךָ
אִיכִילוֹב
פְּרִיז שְׁלִי
אִיכִילוֹב
כִּמָּה הוּא כִּמָּה
עוֹד אֶפְשָׁר לְאַהֵב אוֹתָךְ
אִיכִילוֹב
לְאַהֵב אֶת אִיכִילוֹב
אִיכִילוֹב הוּא אִיכִילוֹב
אִיכִילוֹב
אִיכִילוֹב שְׁלִי

23
128

22
128

אִיכִילוֹב הוּא אִיכִילוֹב
רוֹצֶה לְמוֹת בְּאִיכִילוֹב
אִיכִילוֹב הוּא אִיכִילוֹב
רוֹצֶה לְגַסֵּס בְּאִיכִילוֹב
לֹא מִיד, לֹא עֲכָשׁוּ, לֹא מִחַר
אָבֵל לְכַשְׁיָבוֹא
שְׁיָבוֹא בְּאִיכִילוֹב
בְּמַסְדָּרוֹן שֶׁל אִיכִילוֹב
וְאוֹלִי
אִם רַק אֲחֻזָּיק מַעֲמֵד כִּמָּה שְׁעוֹת
אוֹ כִּמָּה יָמִים
בְּמַסְדָּרוֹן בְּאִיכִילוֹב
אֲזָכָה אֶפְלוּ לְמַשֵּׁת מְנוֹת
בְּחֶדֶר
בְּאִיכִילוֹב
וְאִם אֲשַׁדֵּד יוֹתֵר מִהַשְׁתַּף שְׁגוֹסֵס לִידִי
הַשְׁתַּף הַקְּיֹמִי שְׁלִי בְּאִיכִילוֹב
אֲחֻזָּי אוֹתוֹ לִיד הַחֲלוֹן
לִיד הַחֲלוֹן בְּאִיכִילוֹב
וְאִזּ בְּכָלֵל יִהְיֶה טוֹב
יִהְיֶה רַק טוֹב, בְּאִיכִילוֹב
אֲנִי רוֹצֶה לְמוֹת בְּאִיכִילוֹב
בְּעוֹדִי מִבֵּיט מִהַחֲלוֹן בְּאִיכִילוֹב
הָאֲחוֹת תָּבוֹא
הָאֲחוֹת מֵאִיכִילוֹב
הִיא תַעֲשֶׂה אֶת מָה שֶׁהִיא יָכוֹלָה
גַּם אִם כָּבֵד לֹא יִהְיֶה כָּל כֶּף מָה
לַעֲשׂוֹת שֵׁם בְּאִיכִילוֹב
מָה יוֹתֵר טְבַעִי לִיהוּדִי מְמוֹת טְבַעִי
בְּאִיכִילוֹב
מְנוֹת טְבַעִי לִי בְּאִיכִילוֹב
יֵשׁ מִי שְׁפוֹחֲבִים עַל פְּרִיז
אֲנִי כוֹתֵב עַל אִיכִילוֹב
אֲנִי כוֹתֵב עַל אִיכִילוֹב כְּפִרִיז
אִיכִילוֹב הִיא הַפְּרִיז שְׁלִי
מָה יוֹתֵר טְבַעִי לִי כִּיהוּדִי

-

ה
ב
ה

ל
ה
ב
א

-

עמנואל יצחק לוי

אוח

בתוך נשמה
מתה
שוכן אוח חי.
אני חי! מצנח האוח,
אני חי!
ואין מי שישמע.

משק כנפיו בחלל הראות.
לוי יכלת, היית נותן לו רמות.
אבל מה לעשות?
אם תפתח לו חדר
הוא יברח.

והאוח צרוד ועיף:
פחע, פחע! עודני מתעופף
ואינני יכול לברח
שמה תחיה הנשמה
והאוח יומת.
ועודני
אוהב את נשמת.

ולפתע קרה דבר מפלא:
פתחת המתים הפציעה חמה
וכצאת האוח
יצאה הנשמה

לפעמים בארץ ישראל

לפעמים בארץ ישראל
אם לא זהירים
אחד עלול למצא את עצמו בחפשה בצפון
עם לב קר. מאוד לא נעים להקלע לחפשה
בצפון עם לב קר
גם איד תסוג
ומה תאמר בואכה
זה הר עיבל או הר ברכה

חזיונות פרחוניים בעמק הבקעה
חזיונות לארץ הירדן
ההררי

מים לים ה"א המגמה מורה ----
---- עתה נלך הימה
שמה, קדם אסיד ואז ישו, או קדם ישו
ואז נוצרי.

25
128

24
128

אייל שלום

ה
ב
ה
ל
ה
ב
א

מקרה מנוון

תמר רפאל

השאלה שמעסיקה אותי כאן, בסרט הזה, בווידאו ארט הזה, שאתן צופות בו עכשיו, בשעות הפנאי שלכן, היא לא שאלה למרחב הטיפולי. האם שמעתן על גדי אלכסנדרוביץ'? האמת היא שרציתי לכתוב לגדי אלכסנדרוביץ' מייל ארוך, אבל פחדתי מהתגובה שלו, אז החלטתי ליצור אומנות חזותית דיגיטלית וללוות אותה בקריינות הזאת. ממילא גם חלמתי, פעם, מזמן, לעסוק בקולנוע, להופיע על מסך קולנוע, ואולי ביום מן הימים לאחוז באיזה פרס, אבל זה איכשהו לא קרה. אני חוזרת ושואלת: האם שמעתן על גדי אלכסנדרוביץ'? כאן אתן רואות את הכריכה שגדי אלכסנדרוביץ' עיצב לספר הבדיוני שלו, ספר שהוא מעולם לא כתב אלא המציא. לגדי אלכסנדרוביץ' יש בלוג שעוסק במתמטיקה. הוא דוקטור למדעי המחשב. יום אחד, לפני שנים – אני מתלבטת אם לספר את זה, ובעודי מתלבטת אתן מביטות בדימוי הזה של התלבטות ובצבעי ההתלבטות הללו, המתמזגים יחד לכדי גוון שבעבר כונה "צבע גוף" והיום כבר לא נהוג לכנותו כך, שהרי ידוע שלכל גוף צבעו שלו, אבל הגוון שיוצרים יחד צבעי ההתלבטות הללו שבהם אתן מביטות מזכיר, מה לעשות, את צבע הגוף שלי, ובדימוי ההתלבטות הזה בצבע הגוף שלי אתן מביטות בעודי מתלבטת אם לספר שיום אחד – לפני שנים – גדי אלכסנדרוביץ' כתב בבלוג שלו פוסט

$$\frac{26}{128}$$

$$\frac{27}{128}$$

קטילה על הספר של גדי אלכסנדרוביץ'. גדי אלכסנדרוביץ' כתב בבלוג האנונימי שלו משהו כמו "מישהו צריך אחת ולתמיד לפרק עד היסוד את הטענות של הגדי אלכסנדרוביץ' הזה, שחושב שלחיות דוקטור במדעי המחשב מקנה לו זכות לכתוב ספר על מתמטיקה", ואני קראתי את הפוסט הזה, בבלוג האנונימי, ולא ידעתי שכתב אותו גדי אלכסנדרוביץ', משום שהיה אנונימי. קראתי את הפוסט הזה אף על פי שלא התעניינתי במתמטיקה, ובעודי קוראת את הפוסט הזה התחלתי אט-אט להעלות על דעתי את האפשרות שאני בעצם כן מתעניינת במתמטיקה, שבעצם החמצת חיי היא שנשרתי מהתיכון ועשיתי רק שלוש יחידות במתמטיקה. כל כך הייתי מרותקת לפוסט הביקורת שלו על ספר המבוא של גדי אלכסנדרוביץ' למתמטיקה, שממש, כמו שאתן שומעות, התחשק לי פתאום ללמוד מתמטיקה, או לפחות להתחרט על שמעולם לא למדתי מתמטיקה. כמו כן יצא קצפי על גדי אלכסנדרוביץ', מחבר הספר 'חשבון נפש למתמטיקה', וקיבלתי לחלוטין את כל טענותיו של כותב הבלוג האנונימי. ככל מי שיוצא קצפו עקב פוסט, בגינו או בגין תוכנו, התעמקתי בתגובות, שהיו רבות, אך אחת עלתה על כולנה. "היי", היה כתוב בה, "אם עוד לא ראית, גדי אלכסנדרוביץ' הגיב בפוסט משלו". בלי לשים לב למניין הפרצופים הנקרעים מצחוק, שהיה גבוה ממספר הלבבות, לחצתי כמובן על הקישור כדי לקרוא את תגובתו של גדי אלכסנדרוביץ' על הביקורת שהוטחה בו, ומייד עברתי צד. השתכנעתי שכותב הבלוג האנונימי לא הבין נכון את מסגור הדברים בספרו של גדי אלכסנדרוביץ', ומכיוון שהבין לא נכון את מסגור הדברים, תקף אותו בגינם. והינה אתן רואות את גופי העירום בספרייה. חזרתי אפוא אל הפוסט שמתח ביקורת על ספרו של גדי אלכסנדרוביץ'. קראתי עוד תגובות. מישהו כתב: "היכן אפשר לרכוש את ספרו של גדי אלכסנדרוביץ'?" ומישהו מתחתיו כתב: "בכל פעם שגדי אלכסנדרוביץ' פותח את הפה לומר משפט אתה מייד נכנס בו. אני מתחיל לחשוד שיש לך משהו אישי נגדו". הזדהותי עם גדי אלכסנדרוביץ' הלכה וגברה, ועם גילוי חדוות המתמטיקה החדשה שלי, בכוונת רכישה, הקלדתי בשורת החיפוש את שם הכותר ואת שמו של גדי אלכסנדרוביץ'. יעלה כמה

שיעלה, חשבתי. ואולם מקץ כמה רגעי בלבול התחוויר לי כי גדי אלכסנדרוביץ' לא כתב שום ספר, וכי מפעיל הבלוג האנונימי הוא גדי אלכסנדרוביץ' בעצמו, שכתב, נגד עצמו, ביקורת ארסית על הספר הבלתי קיים שלו. כאן אתן ראות את גופי העירום בשדה, והעדשה הולכת ומתקרבת אל הפנים שלי, שמבצעות חיקוי של התגובה שלי על אותה ההתחווירות באותו הרגע. אני לא יודעת לומר לכן אם פרצתי בבכי או בצחוק. אני יודעת להגיד לכן שמאז ועד עתה אני ככל הנראה מאוהבת בגדי אלכסנדרוביץ', לא מפסיקה לחשוב על גדי אלכסנדרוביץ', ומצד שני, לא מצליחה לכתוב לגדי אלכסנדרוביץ' הודעה. כאן אתן ראות לוח מכוסה משוואות פולינומיות. נדמה לי. אני לא חושבת שגדי אלכסנדרוביץ' היה מתעניין בי או במה שיש לי לומר, ואפילו לא במה שיש לי לשאול, גם אילו הייתי מגייסת לשם כך את כל החריצות שלי ומחדדת את השאלה. ולכן אני לא מדברת אל גדי אלכסנדרוביץ', ומבקשת שלא תספרו לגדי אלכסנדרוביץ' על הסרט הזה, שאני עדיין מתלבטת – וכאן אתן שוב ראות את דימוי ההתלבטות – אם לקרוא לו 'גדי אלכסנדרוביץ'' או 'גדי אלכסנדרוביץ' ואני' או 'גדי אלכסנדרוביץ': מש"ל". אני מבקשת שלא תספרו לו. הוא לא ינחש. אני לא מדברת אליו – וכאן אתן ראות אותי מתעוררת בתוך שלולית של קיא – אלא אליכן. כפי שאתן ראות, יש לי גוף לא רע, ולכן אני יודעת שהסרט הזה יצליח, אבל לא תמיד היה לי גוף כזה. כשהייתי נערה (אני לא מדברת אל גדי אלכסנדרוביץ', אני מדברת אליכן), הייתי גרועה מאוד בהפרעות אכילה. ושלא תבינו אותי לא נכון. אני לא אומרת שאי אפשר להיראות טוב בלי הפרעות אכילה, אבל אני כן אומרת שאי אפשר להיראות טוב ולהיות גרועה בהפרעות אכילה. אני אומרת בהחלט: אין דבר שמזיק יותר להופעה החיצונית מהפרעת אכילה לא מוצלחת. שלא לדבר על ההופעה הפנימית. ואם כבר הזכרנו את ההופעה הפנימית, אז כן, גם בלימודים הייתי גרועה. כמו שאמרה דמות שאני לא זוכרת את שמה בתוכנית טלוויזיה עלומה שאיש לא מכיר חוץ ממני, אנשים חושבים שאני חכמה, אבל אני לא חכמה, וכיום, כאומנית וידאו ארט – החל ברגע זה לפחות, וכאן אתן ראות את גופי העירום בחניון התת־קרקעי של

28
128

29
128

דיזנגוף סנטר – אני יודעת איך להתמודד עם זה, אבל בתור נערה לא היה לי סיכוי, מה גם שהפרעות האכילה הפריעו לי להתמודד עם העובדה שאני פחות חכמה ממה שחושבים שאני ואולי לא חכמה בכלל, והפער בין האינטליגנציה שיוחסה לי ובין האינטליגנציה שעמדה לרשותי הפריעה לי להתמודד עם הכישלון המהדהד בהפרעות אכילה. חלק מכן בוודאי זכורות (ולגדי אלכסנדרוביץ' בוודאי אין מושג, והוא יהיה אדיש לחלוטין לגילוי), שבשנות האלפיים המוקדמות, בתיקות מחשב מסוימות, תויקו תמונות של ילדים רעבים בכפיפה אחת עם תמונות של דוגמניות מסלול על תקן "השראה", כלומר, על תקן "הֶשְׁרָאָה", כלומר על תקן *thinspiration*. בתיקיה שלי היו קייט מוס, ג'מה וורד, נטשה פולי, אי־אלו נערים אפריקאים מזי רעב מתגוללים בבוקר, שביליתי שעות בניסיונות להבדיל ביניהם ולחלופין להכריע אם הם אותו אחד, בלוגרית אחת מהקריות שהיקף המותניים שלה היה 50 סנטימטר ותמונות של כמה בנות לוחטות מבית הספר, שצולמו בטיולים שנתיים ובמסיבות בריכה והנגטיבים שלהן הועברו מיד ליד בשלמותם, לא בגלל הבנות הלוהטות בהכרח, אלא סתם כך, כי ברקע היו גם תלמידים אחרים, ובהם גם מי שאכפת לו מזיכרונות הנעורים שלו, ובהם מי שתכנן להדביק ראש של חזיר ב'צייר' למורה למורשת ישראל וכדומה. חוץ מאיסוף תמונות ההשראה בתיקיה, הייתי טובה גם בהטיית אוזן קשבת, וכאן אתן ראות את פנים תעלת האוזן של ג'מה וורד. לג'מה וורד לא יכולתי להטות אוזן קשבת, ומטבע הדברים גם לא לילדים מזי הרעב, אבל לנועה ינקו, שלמדה איתי בכיתה, יכולתי גם יכולתי להטות אוזן קשבת. לג'וי תורג'מן, שלמדה שנה מתחתיי, אבל היה לה חבר שלמד שנה מעליי – כנראה הגבר היפה היחיד שראיתי במציאות עד אז, כי העולם היה אז מלא בנשים יפות, אבל איכשהו ריק מגברים יפים – יכולתי גם יכולתי להטות אוזן קשבת. בשל כך היו מי שנהנו מחברתי לפחות לזמן מה. כאן אתן שוב ראות את הדימוי הזה של ההתלבטות. הוא דימוי חזק. בו גלומה האומנות החזותית הטהורה שלשמה התכנסתן כאן, משום שאתן נשים משכילות, עם טעם משוכלל, ואינכן רוצות לשמוע עוד ועוד סיפורי התבגרות, עוד ועוד סיפורים על חברויות ויריבויות בין

נשים, שלא לומר חברויות ויריבויות בין נערות בבתי ספר יסודיים ועל-יסודיים. אילו הייתן יודעות שאלה הסיפורים שאתן הולכות לשמוע כאן, לא הייתן טורחות לצאת מהבית ולבזבז על זה את הזמן. לעומת זאת, אתן משוגעות על הדימוי של ההתלבטות, ואני אתן לכן ליהנות ממנו עוד כמה שניות, כי זו אכן התלבטות גדולה: לדבר על נועה ינקו ועל ג'וי תורג'מן או לא לדבר על נועה ינקו ועל ג'וי תורג'מן? מצד אחד, אנחנו יודעות שלא עשינו צעד אחד בחיינו הבוגרים שלא היה רווי בנועה ינקו ובג'וי תורג'מן. ומצד שני, מה עוד יש לומר על נועה ינקו ועל ג'וי תורג'מן? האם עליי לעשות מעשה גדי אלכסנדרוביץ' ולכתוב בעיתון טור ביקורת נוקב נגד סרטה של פלג שלג, שמפליג למחוזות בנאליים וחוגגי בורות, וחוגגי נועה ינקו, וחוגגי ג'וי תורג'מן, וכל זאת בלי שפלג שלג יצרה אי פעם סרט כזה, וכל זאת כשאני בעצמי פלג שלג? אני חוששת שגדי אלכסנדרוביץ' לא רצה לזכות בפרס כשהוא בחר בדרך הזאת, שהיא ללא ספק הדרך הנכונה, וללא ספק הדרך שבה אני לא הלכתי, משום שאני רוצה, בכל מאודי, לזכות בפרס. ואני יודעת שאזכה בפרס. אני מדברת אליכן ויודעת בכל מאודי שאזכה בפרס, כי חיים שלמים של כישלון בהפרעות אכילה ושל פער מופלג בין האינטליגנציה המיוחסת לי ובין האינטליגנציה העומדת לרשותי הבעירו בי אש מספקת ליצירת וידאו ארט שיזכה אותי בפרס. יש רזות ממני, יש חכמות ממני, יש שטובות ממני בוודאי, יש שטובות ממני בארט, אבל אין כושלת ממני בהפרעות אכילה, ואין מטומטמת ממני שבה בעת נחשבת לחכמה ממני. ועל כן אזכה בפרס, ואעמוד בשורה אחת עם נועה ינקו, שהצטיינה גם בהפרעות אכילה וגם במתמטיקה. נועה ינקו הייתה סוג של גאון בהפרעות אכילה. נדמה לי שהיא חיה כיום, אך לא ידוע באיזה מצב. היה שלב, כבר בבגרותנו, אם כי בבגרותנו המוקדמת, שנודע לי כי היא מתניידת בכיסא גלגלים, ובאותו שלב, בערך, בבגרותנו המוקדמת, נודע לי שהוציאה את הציון הכי גבוה שאפשר להוציא בפסיכומטרי. כן. נכון. נועה ינקו הוציאה 798 בפסיכומטרי על כיסא גלגלים ולימדה את כולנו, למפרע, שאין דבר כזה "המוח שלי נאכל", כפי שטענתי אני בשנות בגרותי המוקדמת, כשהבנתי לראשונה שלחברה האזרחית

30
128

31
128

אכפת יותר מהכישלון שלי בלימודים מאשר מהכישלון שלי בהפרעות אכילה. וכאן אתן רואות את השחקנית המנוחה שלי דובאל. שלי דובאל נולדה ומתה עם אותה מנת IQ, שהרי זו מנה שאין מפחיתים ממנה לעולם, כפי שהוכיחה לנו נועה ינקו כשהוציאה 798 בבחינת הפסיכומטרי שהגיעה אליה על כיסא גלגלים כי שקלה 27 קילוגרם. כושר הריכוז של נועה ינקו לא נפגם לרגע. שמעתי שבדקו את זה. שמעתי שניסו אותה. שמעתי שבזמן הבחינה מישהו אמר לה, "תראי, ציפור", והיא אמרה, "אני יודעת מה אני, אבל מה אתה", בלי להרים את עיניה מהשאלה בהסתברות – או, יש האומרים, הסקה מתרשים. לעומת זאת, בערך באותו הזמן, אני הוצאתי את הציון הבינוני ביותר שאפשר להוציא בפסיכומטרי, וגם זה נושא שנחקר. שאלו אנשים מהו הציון הבינוני ביותר שאפשר להוציא בפסיכומטרי, והתשובה הייתה הציון שלי, וכך היה גם בכל אחת ואחת מבחינות הבגרות, שאליהן ניגשתי אחרי שעזבתי את התיכון, כשכבר ידעתי עד כמה עמוקה הבינוניות שלי, אבל האחרים עדיין לא ידעו. אם כי היו לי, כמו לכל אחד, כמה רגעי ברק. ובדיוק בהם הייתה נעוצה הבעיה. הפעם היחידה שבה הברקתי בשיעור ספרות, למשל, הייתה כשקיבלנו עבודה בזוגות, ואני מיניתי את עצמי להיות בת הזוג של נועה ינקו. נועה ינקו לא הייתה בכיתה. בשלב הזה היא כבר לא הייתה בכיתה כמעט אף פעם, כי כבר שקלה רק קצת יותר משלושים קילוגרם, וברגע שהמוקד לספרות אמר "עבודה בזוגות", הרמתי יד והתנדבתי להיות בת הזוג של נועה ינקו. המורה לספרות החמיא לי על רוח ההתנדבות, אבל נועה ינקו בקושי ענתה לטלפונים. כשסוף סוף תפסתי אותה, היא אמרה "אוקיי". אחר כך שוב לא ענתה. חשבתי שאני יכולה להתחיל את העבודה בעצמי, ונועה ינקו תצטרף בהמשך, וכך עשיתי. העבודה שהתבקשנו להגיש הייתה "שני צדדים של אותו הסיפור", כלומר, לא עבודה בנושא "שני צדדים של אותו הסיפור", כי אם גילום בפועל של הרעיון הזה, שהיה עלינו להפנים בדרך לרעיונות מורכבים יותר, כגון "שלושה צדדים של אותו הסיפור". בשלב א' התבקשנו לבחור יחד ספר שיש בו שתי דמויות מרכזיות; לכתוב יחד דו"ח קריאה ככל דו"חות הקריאה; להוסיף פסקה על הבחירה שלנו בספר

ועל חלוקת העבודה בינינו. בשלב ב' היה על כל אחד מבני הזוג לכתוב בנפרד את הצד שלו בעבודה, משמע את המונולוג הפנימי של דמות אחת מן השתיים; להגיה זה את חיבורו של זה; ולבסוף לכתוב יחדיו את הסיכום, וכן תשובה לשאלה "מה למדנו מהתהליך". הרבה תלמידים התרעמו על כך שלא קיבלנו רשימה סגורה של ספרים לבחור מתוכה. היו אף אימהות שהתקשרו למורה לספרות, שהטרידו את מנוחתו בשבת אחרי שהטרידו את מנוחתו ביום ראשון, והוא הבטיח שיחזור אליהן במהלך השבוע, אך לא חזר, ואז התקשרו למחנכת, והיא גיבתה אותן מול המורה לספרות, אך לשווא, ובסופו של דבר התקשרו גם למנהלת, והיא גיבתה את המורה לספרות ושמה סוף לעניין. המנהלת אמרה לאימהות: דמיינו שיש לנו בבית הספר תקציב לשיעור חיפוש ביבליוגרפי, ושאת הסעיף הראשון בעבודה הם קיבלו בשיעור חיפוש ביבליוגרפי. בתור אימהות, מה הן יכלו לומר? המשפט "דמיינו שיש לנו תקציב" הפנט אותן. כך יצאנו לדרכנו, זוג־זוג וחלוקת העבודה הפנימית שלו. היו לנו חודשיים. אפשר לומר, לתפארת המליצה, שהסתיו היה אמור להתחלף בחורף, אבל הסתיו עמד על כנו, הבשר בין השלד לעור בגופה של נועה ינקו הלך ונעלם באֶתֶר, ואני חיפשתי אחר ספר הזוגות המושלם בפורום 'ספרים וספרות' ב'תפוז פורומים'. הדפתי הודעות מתולעות ספרים פדופיליות. קיבלתי כל מיני הצעות, אבל אף אחד מהספרים לא נראה לי מתאים. כתבו לי "רומיאו ויוליה", וזה נראה לי אינפנטילי. כתבו לי "שני אנשים" של ז'ורז' דיאמל, שעותק מתפורר שלו היה בביתי ודחה אותי פיזית. כתבו לי "אין דבר כזה, יש דבר כזה" של לאה אילון, שנראה לי מתחכם. כתבו לי על כל מיני רומנים לבני הנעורים עם שמות של שני אנשים בכותרת שלא התאימו למשימה, לא לי ולא לנועה ינקו. התלבטתי רבות, אבל אינכן רואות כאן דימוי של התלבטות כי אם דימוי של עבר, ובעודי מתלבטת, ובעודי מחפשת, ובעודי מצטיינת בשיעור חיפוש ביבליוגרפי שאיננו, הלך הסתיו והתחלף לתפארת המליצה בחורף, הלכו הימים ולתפארת המליצה התקדרו, ונועה ינקו רק לעיתים רחוקות ענתה לטלפון והבטיחה שהיא לגמרי איתי בזה, וקולה הלך ונעשה חלול יותר, ופחות ופחות ניתן היה להעלות על הדעת שעבודתנו המשותפת

32
128

33
128

תבוצע ותוגש כדרך הטבע. שלושה ימים לפני מועד ההגשה התעשתי. הספר האחרון שקראתי בשלמותו היה 'ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד', לבוק ריפורט בשיעור אנגלית מתקדמים, ולא נותרה לי ברירה בשלב הזה אלא למחזר ולקוות לטוב. תרגמתי את הבוק ריפורט לעברית, ובאותו הלילה כתבתי גם את הסעיף השני, שהתארך לכדי מסה בדיונית על תהליך הבחירה הבדיונית בספר ועל חלוקת העבודה הבדיונית ביני ובין נועה ינקו. עם שחר התחלתי לכתוב את "הצד שלי בעבודה", את המונולוג הפנימי, ואז נתקפתי עוויתות בקיבה וכמעט התעלפתי כי לא אכלתי מאז ארוחת הצוהריים שהיו בה לבדה פי שניים קלוריות ממכסת הקלוריות היומית הרצויה שלי כולה. כעבור שעות אחדות הגעתי טרוטת עיניים לבית הספר, והופתעתי לגלות שגם נועה ינקו הגיעה טרוטת עיניים לבית הספר. שאלתי אותה, "עשית משהו בבית בזמן הזה?" והיא אמרה שלא. אמרתי, "טוב, אנחנו כותבות על 'ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד'". תווי פניה לא העידו על הקשבה. אמרתי, "אני כמעט סיימתי, רוצה שאני פשוט אמשיך לבד ואכתוב את השם שלך?" ונועה ינקו אמרה "אוקיי", כאילו היא עושה לי טובה, ואז הניחה את ילקוטה על השולחן ונעלמה מאחוריו היעלמות מסוג ג'ירפה בספר הילדים 'מיץ פטל', ואילו אני התגברתי כארי לעבודת השם של נועה ינקו. כל אותו היום כתבתי את צד ב' ואת הסיכום וכן תשובה לשאלה "מה למדנו מהתרגיל הזה". נשאלת השאלה: מניין נחלתי את שיר ההלל הזה למה שהתרחש, כביכול, ביני ובין נועה ינקו כאשר חילקנו בינינו את 'ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד'? בתיכון שלנו לא קראו הֶגֶל. מהי דיאלקטיקה לא ידעתי. סינתזה הייתה רק בפוטוסינתזה, שקיימת בהחלט בחומר הלימודים של מקצוע הביולוגיה לכיתות י', אך גם אותה לא הבנתי. ועם זאת, משהו כנראה ידעתי. משהו בי כנראה היה מוכן למשימה. וכאן אתן רואות את גופי העירום מודבק ברישול על גופו הלבוש של טום קרוז, שנחלה ביד אחת על צוק תלול בצבע אוכרה בפארק הלאומי דֶּד הוֹרְס פוינט שבמדינת יוטה. זה באמת גופו של טום קרוז מתחת לגופי העירום. אתן יכולות לשפוט את טום קרוז כאוות נפשכן, לקרוא לו סהרורי, לכעוס עליו בשם קייטי הולמס, לכעוס עליו בשם סורי, אבל את הפעלולים

אתן לא יכולות לקחת ממנו. את היותו הוא עצמו אתן לא יכולות ליטול. האיש הסהרורי הזה סירב לכפיל. והוצע לו כפיל. למעשה, כמעט נכפה עליו כפיל. בעודו מתאמן ומתכוון למשימה הבלתי אפשרית היה הבמאי מתקשר אליו בעיקשות שבה התקשרתי אני לנועה ינקו ואומר לו, "כל זה לחינם, אתה מכלה את כוחותיך בטיפוס על צוקים לחינם, כי אנחנו לוקחים כפיל". אבל כוח רצון של סיינטולוג זה לא כוח רצון של אדם מן היישוב. הזרוע השרירית, הנאחזת שם בחתכת צוק, היא זרועו של טום קרוז. האם הוא היה מחובר לכבלי בטיחות דקים במיוחד, שעשויים מחומר חזק מאוד, אך כמעט בלתי נראה למצלמות? ודאי. האם הכבלים הוסרו בעריכה הדיגיטלית? הוסרו. האם כל סלע וכל חור אחיזה עברו בדיקות עומס כדי לוודא שהם יציבים ויכולים לתמוך במשקלו? אין שום שאלה. ובכל זאת, אותו מעצמו אין לגזול. מלוא הקרדיט מגיע לטום קרוז על הפעלול, כשם שמלוא הקרדיט מגיע לי על העבודה שלי ושל נועה ינקו. והעבודה הזאת זהרה. המורה לספרות ציין אותה לשבח בפני הכיתה. "כפיים לנועה ינקו ולנועה שלג", הוא אמר. המילה "כפיים" עוד לא הפכה מזוהה עם קהלים שהודרו מבית הספר הזה. לא נראה שלנועה ינקו זה הזיז. היא ממילא כמעט נפחה את נשמתה שם, ומהר מאוד אושפזה. אני המשכתי בהרגליי. אספתי את גזרי ההשרזה. נשקלתי ושקלתי. מדדתי במידה אשר מדדתי בה. חיברתי וחיסרתי. סכמתי וקיצצתי. וכל זאת בהעמדת פנים שאני קוראת ספרים. אחרי ההצלחה המסחררת, הכפיים, השבחים – הקרדיט, אף שהיה חצוי – כמעט לא הייתה לי ברירה. מדובר במערכת תגמול. המסלול המזולימבי שלי לא השאיר לי ברירה. האונה הפריאטלית שלי, לעומת זאת, התנגדה בתוקף. הבנת הנקרא שלי הלכה והידרדרה. עד מהרה התחוור לי כי המורה לספרות לא נשבה בקסמי, ויתרה מזאת, התחוור לי כי הוא היחיד שידע שאיני קוראת את הספרים באמת, כי במבחן בקיאות אמריקאי על 'הדָבָר' של קאמי לא עניתי על שום שאלה. תחת זאת כתבתי מנשר. "מבחני בקיאות הם מנגנון פשיסטי", כתבתי. "איזו חשיבות יש לפרטים הקטנוניים, הזניחים, כגון מי אומר מה ולמה, מי עושה מה ולמה", שאלתי. "הלא מה שחשוב הוא היכולת להבין את מעמקי

34
128

35
128

היצירה", כתבתי, "את הרוחש בה מתחת לפני השטח של הטקסט, את תילי התילים של המשמעויות שבהם אפשר לדון בלי להזכיר עובדה יבשה אחת". חשבתי ששנית ימחאו לי כפיים. לא מחאו. חשבתי שיינתנו לי מאה. לא נתנו. כן נתנו לי לבחור בין אפס מאופס, אם נותיר את העניין מאחורינו, ובין ציון עובר, חמישים וחמש ולא יותר, אם אצליח לומר משהו על תילי התילים של המשמעויות. שילבתי את ידיי ושחקתי את שתיקתי. "פֶּלֶג, האם קראת את הסֶפֶר?" שאל המורה לספרות. "פֶּלֶג שְׁלֵג, האם קראת את הסֶפֶר 'הדָבָר'?" שאלה המנהלת. "כמובן שקראתי", אמרתי. וזה לא היה שקר, אכן קראתי אותו, אלא שחשבתי, תוך כדי קריאה בו, על דברים אחרים. אוצר המילים שלי התרחב בוודאי, מבנים תחביריים נטמעו אולי, ואילו היו מבקשים ממני לכתוב דיגום סגנוני, אך לבחור בעצמי את התוכן – למשל קלוריות, למשל נועה ינקו, למשל ערוץ E! – היה לי סיכוי. אבל הם לא רצו דיגום סגנוני. הם רצו בקיאות. בקיאות או פשרה. בקיאות – או תילי תילים של משמעות. תילי תילים של משמעות – או בקיאות. "יותר לא תראו אותי פה", אמרתי. "איבדתם לקוחה". כעבור חודש צלצלה אליי המנהלת וביקשה שאפגוש את המורה לספרות בכיתה ריקה, ואני החלטתי לתת לו ניסיון נוסף. המורה לספרות לקח אותי לכיתה ריקה, השאיר את הדלת פתוחה, התיישב על שולחן ואמר, "את עושה טעות. אל תעזבי את התיכון". אמרתי, "אה־הא". הוא אמר, "אחותי עזבה את התיכון והיא מתחרטת על זה עד היום. היא בת שלושים וחמש, משוררת וסופרת עטורת פרסים וציונים לשבח, ועדיין מתחרטת על כך שנשרה מהתיכון. היא תסכים לדבר איתך אם את רוצה". אמרתי שאין צורך. הוא אמר, "זה פשוט רעיון גרוע. זה כנראה הרעיון הכי גרוע שהיה לך, ואם תעשי את זה יהיו לך עוד המון רעיונות גרועים, ובאיזשהו שלב ייגמרו לך הרעיונות הגרועים החדשים ותהיי לכודה בסחרחרה של אותם רעיונות גרועים חוזרים ונשנים, ואת תהיי לבד, ואת תישכחי מלב, ואת תשאלי את עצמך אם משהו מתגעגע אלייך, והתשובה תהיה שלא, אף אחד לא מתגעגע אלייך, אף אחד לא זוכר שעזבת כי אף אחד לא זוכר שהיית, ויהיה לך קשה מאוד להשתלב במסגרות, ולא יהיה לך מוסר עבודה, ואולי

גם לא מוסר אחר, וזה אולי נראה לך לא חשוב, אבל זה כן". שאלתי, "זה הכול?" כי חסר לי שם משהו. היה עליו לשלם איזה מס כדי שאקשיב לדברי ההבל האלה, ואת המס הזה הוא לא שילם. אילו אמר, "דווקא את, פלג שלג, דווקא עם הכישרון שלך, הייחודי; דווקא עם הקסם האישי שלך, היוצא דופן; והיופי שלך, המרהיב; והאינטליגנציה שלך, הפרועה – שעשויים להכשיל אותך אם לא תרתמי אותם לשירותך – דווקא את צריכה להישאר פה, ואני אעשה הכול כדי שתצאי לבוא לכאן, כי אחרת תחסרי לי, כי אני חושב עלייך, כי אני מפסיק לחשוב עלייך, כי אני מאונן עלייך", אולי אז הייתי נשארת. אילו היה צועד צעד לקראתי, או שלרגע היה מתחלף מבטו ממבט מפעיל סמכות למבט מנצל סמכות, ייתכן שהייתי נשארת. אבל הוא אמר, "כן, זה הכול, אני מקווה שתישני על זה". עזבתי אפוא את התיכון. ונועה ינקו עזבה את העיר. על כך שמעתי באחת משיחות הטלפון שניהלתי עם אחת החברות האחרות מבית הספר, שהיו לא רזות דיין ולא חכמות דיין בשביל לתת בהן סימנים. את שיחות הטלפון הייתי יוזמת אחרי לילות שבהם איומי של המורה לספרות גזלו את שנתי. הייתי חושבת, "אכן נראה שאף אחד לא מתגעגע אליי", ולא נרדמת, ואז נרדמת, ואז מתעוררת בערך בשעה שבה חבריי לכיתה סיימו את יום הלימודים שלהם, ומצלצלת לאחת החברות הלא רזות, הלא חכמות, ושואלת, "מה נשמע? התגעגעת אליי?" ונענית ב"ברור", ב"הכי בעולם", ואז פחות או יותר מפסיקה להקשיב, עד שהוזכר משהו חשוב, כמו השמועות על כך שג'וי תורג'מן עשתה הפלה, והשמועות הסותרות על כך ששום הפלה ושום נעליים, שהרי ג'וי תורג'מן לא קיבלה מחזור מאז הצונאמי של 2004, שהיה בהחלט המחזור האחרון של ג'וי תורג'מן שנחקק בזיכרון הקולקטיבי, הודות למשפט "אם כבר מדברים על צונאמי", שהיה נדמה לה שהיא לוחשת לחברתה הלא כל כך רזה ולא כל כך חכמה באמצע שיעור לשון, אבל חברה לא רזה ולא חכמה אחרת שמעה את המשפט מקצה אחר של הכיתה וגם הבינה אותו, ופרצה בצחוק, ומאז רחשו השמועות שהטראומה קברה לתת־התזונה והעלימה את המחזור החודשי של ג'וי תורג'מן כליל, אבל כעת צצו שמועות שכנגד על היריון והפלה. וכאן אתן

36
128

37
128

רואות מונטאז' של אזורים מוכי אסון מהעשור הראשון של שנות האלפיים – לפני, תוך כדי ואחרי. הינה סרי לנקה לפני הצונאמי, הינה ניו אורלינס תוך כדי הוריקן קתרינה, הינה סצ'ואן לאחר רעידת האדמה, וכן הלאה וכן הלאה, והינה גופי העירום. באחת משיחות הטלפון ההן נאמר לי גם שנועה ינקו עברה דירה. מה זאת אומרת עברה דירה, אפשר לשאול. כיצד אדם שמאושפז בכפייה ומחובר לזונדה עובר דירה? אפשר לשאול, אך לא צריך. אין חידה ואין מסתורין. הוריו אורזים את ארגזיו. זה הכול. נועה ינקו עברה דירה, משמע משפחת ינקו עברה דירה. מהעיר אל המושב. זה הכול. אלא שהמאזין לשיחות הטלפון של נערות יכול לשכוח שהן מחוברות בכלל לתא משפחתי כלשהו ולטעות במחשבה שהן פועלות כסוכנות חופשיות בעולם, כאחד היתומים בספריו של צ'רלס דיקנס. לא ולא. לנועה ינקו הייתה משפחה, והמשפחה עברה מהעיר אל המושב, וכשעלתה נועה ינקו במשקל ושקלה סוף־סוף לא פחות מאחד היתומים בספריו של צ'רלס דיקנס ושחררה לסופ"שים בבית, לא אל העיר היא שוחררה אלא אל המושב. ופייסבוק עוד היה בחיתוליו. ואינסטגרם עוד לא היה בכלל. ואנחנו – אני והחברות שלא התגעגעו אליי, אני והחברות שהתגעגעו אליי הכי בעולם – לא ידענו עוד איך נועה ינקו נראית. לא ידענו עליה יותר שום דבר. לא ידענו גם מתי השתחררה סופית מן האשפוז, אם בכלל. חלף הזמן והתוודענו לפייסבוק. התרגלנו להקליד את שמה של נועה ינקו בסרגל החיפוש פעם ביום, אך לשווא. את ג'וי תורג'מן ראינו שם, שרועה על כיסאות חוף צהובים, נעשית צהובה יותר ויותר בעצמה, שותה בקשית משקה מתוך דלי עם עוד עשרה אנשים, נשארת מודל לשיעור אנטומיה – כבר לא לשיעור על עצמות, כעת לשיעור על שרירים – תלויה תחילה על זרועו של החבר שלה, שלמד שנה מעליי, ולאחר מכן תלויה על זרועות גברים רבים אחרים. ולנועה ינקו לא היה זֶכֶר. באחד הימים צצה איזו נועה ינקו אחרת, שכתבה את שמה בעברית, אבל היא הייתה בת עשר, ולא היה מקום לבלבול. כאן אתן רואות את נועה ינקו שהייתה אז בת עשר. היא שמנה. ובדיוק כשהתחלתי להשלים עם המחשבה שלעולם לא אראה שוב את נועה ינקו, ביום אביב נאה של השנה

שבה רוב בנות כיתתנו כבר השתחררו מהצבא, ראיתי אותה. את נועה ינקו. בעיר. בתור לנוירולוגית. מה יותר הגיוני? אין יותר הגיוני. המתנתי לד"ר דקל בתקווה שיימצא מרפא למיגרנות שלי, בתקווה שמאחורי המיגרנות נמצאים מאגרים של אינטליגנציה שעד כה לא היו נגישים לשימוש, ושעצם סכירתם של מאגרי האינטליגנציה הללו היא מחוללת הכאב, ולא, כפי שטען רופא המשפחה, התמכרותי מגיל צעיר למשקאות נטולי קלוריות ועתירי קפאין. ישבתי על ספת עור אדומה וצפיתי בטלוויזיה עבת מסך, ששידרה חדשות פושרות של אמצע היום. הגעתי לסוף הדיווח על כך ששר האוצר השעה את עצמו מתפקידו, ומייד לאחר מכן החלה כתבה על שינייד אוקונור, שהוציאה אז אלבום בשם 'תאולוגיה' ודיברה בשל כך על תאולוגיה. בכל דתות העולם יש משהו שמרתק אותה, אמרה שינייד אוקונור, והוסיפה שלמעשה אין ביניהן כל סתירה, ושלמעשה עולה הדומה ביניהן על השונה, וציינה אגב אורחא שהיא מתמודדת עם מחלה של כאב ועייפות כרוניים (מייד עלה על דעתי שגם אני מתמודדת עם מחלה של כאב ועייפות כרוניים), ולכן היא רק מבקשת להשתייך לדבר מה גדול, עוצמתי וטמיר ממנה עצמה. גם אני לא יכולתי לחשוב על הרבה דברים גדולים, עוצמתיים וטמירים יותר משינייד אוקונור עצמה. גם אני הגעתי מייד אל מחוזות התאולוגיה שאליהם הגיעה שינייד אוקונור, כשאמרה, בחיך מבויש, "אחת הדתות הגדולות, למשל", כי עוד לא החליטה איזו, כי עוד לא עמדה על השונה המכריע בכל זאת את הדומה, שהרי אילו היה הדומה מביס באמת את השונה לא היו הדתות הגדולות אלא דת גדולה אחת, והיא לא הייתה ניצבת מבולבלת ומתלבטת ונבוכה נוכח ההיצע. את כל זה קראתי בכתוביות, שכן הווליום היה נמוך מכדי לשמוע את שינייד אוקונור מדברת, אך לא נמוך מכדי לשמוע את השיר שבו בחרו עורכי מגזין התרבות לחתום את הכתבה, שהיה כנראה השיר היחיד של שינייד אוקונור שהכירו, שהיה, כמובן, Nothing Compares 2 U, כלל לא מתוך האלבום 'תאולוגיה', וכלל לא השיר שהייתי רוצה להיזכר באמצעותו אילו הייתי שינייד אוקונור. האם שינייד אוקונור הייתה זקוקה לאחת מדתות העולם להתנחם בה אילו השירים שכתבה והלחינה היו מזהים איתה יותר

38
128

39
128

מגרסת הכיסוי הזאת לשיר של אומן אחר שלעולם לא תשתווה אליו? כך תהיתי כשישבתי שם על הספה האדומה. למעט המייתה של החילוניות הגוועת על מסך הטלוויזיה והרמוניית הניירת וההקלדה של פקידת הקבלה, המרפאה דממה. יום האביב היה יפה כל כך, שלא היה צורך בחימום ולא בקירור. תכול השמיים שמחוץ להישג ידינו ופריחת הפרחים שפרחו לא בשבילנו היתרגמו במרפאה שבבניין המשרדים לדממה קטיפתית שעמדה נינוחה וניצחת מתחת לכל צליל אחר. ולכן, בשל הדממה הזאת, נדרכתי לשמע הפעמון החשמלי של דלת הכניסה כשצלצל, והוספתי להידרך לשמע זמזום ההרשאה שזמזמה מזכירתה של ד"ר דקל, גברת הד, ומבחינה עצבית, מבחינה מוליכית, לא הייתה לי ברירה אלא להסיט את מבטי מהטלוויזיה אל עבר הדלת הנפתחת. מבעדה נכנסה זו שבכל מקום חיפשתי, הנערה שלה פיללתי, היא ולא מלאך, ואני הבטתי בה ודמעתי. הבטתי וחשבתי: בוודאי. הבטתי בבגדים שלבשה – סמרטוטים שהיו עשויים אך ורק מכותנה, חן וחסד, בגוונים דהויים של סגול. המכנסיים היו גדולים עליה, ועם זאת, הגומי היה בדיוק בגודל הנכון, והשילוב הזה, של עודף בד וגומי בגודל הנכון, יצר גלישה מפוארת מעל האגן שלה, מעל הירכיים שלה, שהרווח ביניהן היה כה גדול, מעל האגן והירכיים המרווחים שנראו יחד כמו שולחן, ממש כמו שולחן, כמו שולחן מתכוונן של איקאה, שיש לו שתי רגליים ממתכת ופלסת עץ, והרגליים ממוקמות בדיוק באמצע הפלטה, והעצמות, עצמות האגן שלה, אלוהים, הן היו כחזית הפלטה, שכולטת הרבה מעבר לרגלי המתכת. וכאן אתן רואות את גופי העירום נשען על שידת איקאה. הייתן מעדיפות שיהיה זה גופה העירום של נועה ינקו, לפחות כדי להבין על מה אני מדברת, אבל זה גופי העירום על שידת איקאה, ובעומק השדה אתן רואות דמות מטושטשת באפודה צהובה ששועטת לעברי בניסיון לתפוס אותי ולהביא אותי למעצר על ביזוי פתרון אחסון. חשוב לציין שהיא נראתה הרבה פחות חולה. רזונה היה כרזונה כאשר הכרנו ביום ההיכרות של בית הספר ולא כרזונה לפני שאושפזה. עורה היה כמוש ופצוע, אבל הוא היה כזה גם לפני שמצבה החמיר. שְׁעֵרָה היה מדובלל כמתחייב, אבל גם שְׁעֵרִי היה מדובלל, אף שכבר מזמן

הודיתי בכישלוני בהפרעות האכילה ופרשתי מהתחום כדי לפנות מקומות לכישלונות חדשים. קולה היה חרישי ומתרשרש, ובקושי, בקושי, בקושי הצלחתי לשמוע כשרכנה אל עבר גברת הד עם כרטיס קופת החולים בידה ומלמלה רק "נועה". את שם המשפחה לא שמעתי. דמעתי והודיתי לאלוהים על שזימן לי הזדמנות נוספת להביט בחן הזה, בחסד הזה, בגשם הסגול הזה. לחזות שוב בגאון בפעולה. האמנתי שאני מתוגמלת על משהו. עוד לא יכולתי להעלות על דעתי שזה פשוט צירוף מקרים, צירוף מקרים צרוף, שהיום נראה לי ולכל מי שאני מכירה לא יוצא מגדר הרגיל, אבל אז היה נשגב מבינתי לחלוטין. היא טמנה את כרטיס קופת החולים שלה בחיק צד מתפורר, וגם כשפנתה מאזור הקבלה אל אזור ההמתנה ליוויתי אותה במבטי, עד שעמדה ממש מולי והתלבטה אם להתיישב לימיני או לשמאלי – שכן ישבתי במושב האמצעי מבין שלושה – ובכל זאת מיאנה לזכות אותי במבט. עיניה הירקרקות-עכורות דילגו מעליי שמאלה וימינה, רצוא ושוב, ואני לא יכולתי שלא להבחין כי משהו במבטה התבהר מאז הפעם האחרונה שראיתי. לא יכולתי שלא לחשוב שהקילוגרמים הללו, שהעלו אותה בחזרה מדרגת רזון עולם שלישי לרזון עולם ראשון, הדליקו בתוך תוכה משהו שהיה כבוי עד אז, ותהיתי אם מדובר בדבר מה גדול, עוצמתי וטמיר, והאם בשל כך היא מתעלמת ממני, או שמא היא מתעלמת ממני כהמשך ישיר לאדישות שגילתה כלפיי מרגע שהפסיקה להזדקק לאוזן קשבת. לא יכולתי לשאת עוד את אי-הוודאות. וכאן אתן רואות דימוי של אי-ודאות, שאינו זהה לדימוי ההתלבטות, אבל כמה מכן בוודאי יכלו להתבלבל, או פשוט לא לשים לב. וכאן אתן רואות דימוי של בלבול, וכאן אתן רואות דימוי של חוסר תשומת לב, ואתן בוודאי שמוות לב שהם שונים בתכלית ושאי אפשר להתבלבל ביניהם. "נועה", אמרתי, והיא אמרה "כן", ולרגע חשבתי שהיא אומרת זאת באדישות הטיפוסית, באותה אדישות שבה אמרה לי "אוקיי" כשאמרתי לה "אנחנו זוג", באותה אדישות שבה אמרה לי "אוקיי" כשאמרתי לה "אוקיי" כשאמרתי לה, "אני פשוט אעשה הכול ואתן לך חצי מהקרדיט", אבל לא יכולתי שלא לשים לב

40
128

41
128

למשהו נוסף, נוגד אדישות – לא גדול ולא עוצמתי, אך במידה מסוימת טמיר – שצץ מבעד לאדישות שבה אמרה לי "כן" בחדר ההמתנה לנוירולוגית. עיניה הירקרקות משזכרתי התמקדו בי לבסוף, לראשונה מאז שהייתי לה אוזן קשבת. אמרתי "היי", ועמידתה על טיבי העמיקה. ראיתי כיווץ דק מן הדק של גבה. אמרתי "וואו", והיא נשכה שפה. אמרתי "מה נשמע?" והיא אמרה "בסדר", אך לא שאלה אותי בחזרה. ושוב אמרתי "וואו", אבל הוספתי, "כמה טוב לראות אותך", והיא כבר פרעה את תווי פניה בחוסר סבלנות, הביטה לכיוון אחר ואז שוב בי, כמעט הוציאה הגה, אך נמלכה בדעתה. "את נראית כל כך טוב", אמרתי, והיא כמעט חייכה, אך שוב נמלכה בדעתה. "אפשר לחבק אותך?" אמרתי, "אני פשוט לא מאמינה". וכבר הושטתי את ידיי, אך עוד לא קמתי, כשהיא אמרה, "סליחה, אבל מי את?" חשבתי, אלוהים, מה עושים להן במחלקה להפרעות אכילה בבית החולים תל השומר? אולי הנוירוזא התפתחה לפסיכוזא והיא חזרה אלינו מתת-עולם נפשי נוסף המצוי מעבר לתת-העולם של תת-המשקל ותת-התזונה? אבל גם אם כן, חשבתי כשישבתי שם עם זרועות מושטות על הכורסא האדומה, גם בהשפעת כל טיפול תרופתי שאפשר להעלות על הדעת שתציע הרפואה המודרנית לאדם בתת-עולם, כיצד הגיעה למצב שאינה זוכרת בן אדם שלם, חברה שלמה לכיתה? כיצד הגיעה למצב שאינה זוכרת אותי? האם הטיפול בנזעי חשמל חזר לאופנה? לובוטומיה? בתוך שניות ספורות כבר הייתי על סף בכי ורציתי לנשור מהתור וללכת בלי לומר שלום. המחשבה על חיים שלמים של מיגרנות חשוכות מרפא ובינה מנוטרלת העציבה אותי פחות מהמחשבה על הישכחות גמורה כל כך מליבה של נועה ינקו. בכל זאת נשארתי, ואת דמעתי בכל זאת כבשתי. אמרתי "פלג", והבעת פניה השתנתה באחת, וחשבתי שהינה היא נזכרת, הינה היא מזהה, אבל היא לא נזכרה, לא זיהתה. היו אלה רק מבוכה ורגשי אשמה שהמסו כל קור קודם בפניה. ואמרתי "פלג שלג", והיא שאלה "פלג שלג?" כמתפלאה, בעליזות, כמתפעלת, וכמעט איבדתי תקווה, אך בכל זאת אמרתי "למדנו ביחד". אמרתי זאת חרש. כבר לא הבטתי בה. כבר לא יכולתי לשאת את מבטה. "אני לא חושבת",

היא אמרה. נשמתי עמוק. התאפקתי לא לצרוח. מה שרציתי לצרוח היה "יד"ר ג'קיל ומיסטר הייד", אבל לא צרחתי, ולא את זה. "עזבתי בכיתה י", אמרתי בווליום סביר, והתכוונתי לומר, "אבל את נעלמת עוד קודם", כי דבר אחר לא הייתי מוכנה לשמוע, והוא שהמורה לספרות צדק, שנבואתו התגשמה, שבשל נשירתי מבית הספר נשתכחתי מלב. הרי ידעתי בוודאות שגם נועה ינקו לא חזרה ללמוד שם, ולפיכך לא ייתכן שבשל כך נשתכחתי מליבה. לא הספקתי להשלים את המשפט. היא שאלה "איפה למדת?" ואני אמרתי איפה. "לא למדתי שם בחיים", היא אמרה, קלילה וזוהרת, גדולה ועוצמתית ולא טמירה בכלל, והקור שהיה בה, הנוקשות שהייתה בה, העוינות שהייתה בה כלפיי – כולם נעלמו בן רגע. "את לא נועה ינקו?" שאלתי. היא אמרה "לא, אני נועה מילר, נעים להכיר", והושיטה לי את כף ידה הכתומה וחייכה חיוך לבבי, עם שיניים שבאמת לא דמו כלל לשיניה של נועה ינקו. כך הפכה נועה מילר לחברתי הקרובה, לנפשי התאומה, לבשר מבשרי, במשך עשור. אלמלא היה השם נועה נפוץ כל כך, לא הייתי מוצאת לי נפש תאומה או חברה קרובה אף פעם. כך חשבתי, על כל פנים, במשך עשור. חשבתי שאלמלא היה שמן נועה, לא היה סיכוי שתהיינה גם כה דומות וגם בעלות אותו שם. עולמי היה צר כל כך אז, שלא הבנתי עד כמה נפוצים צירופי המקרים הנדירים האלה. הייתי צעירה ובורה ביחס לסטטיסטיקה הטריטוריאליה שכולם נולדים בורים ביחס אליה, אך מפתחים כלפיה חוש, כשלוחה מעודנת יותר של חוש זמן, ויודעים בסופו של דבר מתי להתרגש מצירוף מקרים ומתי להישאר שווי נפש. נועה מילר הייתה עתה בלתי נפרדת ממני, ועם זאת, המשכתי להקליד את שמה של נועה ינקו בתיבת החיפוש ולהתאכזב. נועה מילר מילאה כל חלל וכל שתיקה במלל אינסופי, ועם זאת, שמעתי את שתיקותיה של נועה ינקו בכל מרווח. גם את ג'וי תורג'מן ראיתי, בפניות בתי הקפה שבהן התכוונה החברות האמיצה שלי ושל נועה מילר, שנראתה ככל החברות האמיצות האחרות. בתי הקפה היו מרוהטים באוצרות שהוצלו מגריטה והעלו ריח חלודה ועובש, ונועה מילר ואני בלענו את הפיתיון והתמוגגנו מן האחדות שנוצרה בתוך המגוון הסגנוני הודות לזוהמה ולבלאי.

42
128

43
128

בינות לכורסאות זהות מרוב יושן ראיתי את פניה של ג'וי תורג'מן מבליחים לרגע כלהבה בחשכה ומייד נעלמים. ראיתי גם את מי שהיה החבר שלה, שלמד שנה מעליי. ראיתי את כולם בכל מקום. נועה מילר כבר הכירה את המבט המזהה, את הידרכות הגוף לקראת זיהוי, ולכן אתן ראות עכשיו אייל דרוך – לקראת טרפו? לקראת טורפו? – ביער. נועה מילר כבר התרגלה לשאול "את מי אנחנו מזהות סלש הוזות עכשיו", בגוף ראשון רבים, כפי שדיברה אליי בדרך כלל. את מבט האייל הדרוך שלי היא כללה ביצירת הווידאו שליוותה את הגשת מועמדותה לעשרות בתי ספר לאומנות ברחבי העולם, ולרובם היא התקבלה. בזו אחר זו היא קיבלה את התשובות בדואר, ואני קיבלתי בדואר את ציון הפסיכומטרי הבינוני שלי. תחילה ניסתה נועה מילר לעודד אותי במישרין. היא ערכה רשימה של כל חוגי הלימוד הסגורים בפניי והסבירה לי מדוע ממילא לא הייתי רוצה ללמוד באף אחד מהם. רק לאחר מכן, כשראתה שאני מתעודדת, הציעה לי להתנחם בחופשה בברלין, ואני כמובן שאלתי, "ברלין? מי נוסע לברלין?" מכיוון שהשנה הייתה 2008. נועה מילר אמרה, "ברלין היא הדבר הבא", ואני אמרתי, "אבל קפוא עכשיו בברלין", בלי להיות בטוחה שזה נכון, מתוך אינטואיציה בלבד, ואכן, היה חודש מרץ, היינו חברות כבר שנה, ובתל אביב השמש זרחה ובברלין היה קפוא, ונועה מילר אמרה, "בכל זאת", ורתמה לכך את כוח השכנוע שלה ואת יכולת הביצוע שלה, ותוך שבוע כבר נטשה אותי בברגהיין, זאת אומרת כבר דרשה להינטש על ידי בברגהיין, זאת אומרת לא הסכימה לעזוב איתי את הברגהיין. לעבור את הסלקציה היה קל מאוד. נועה מילר הלא ידעה הכול תאורטית ופרקטית, ידעה שצריך להתלבש כך וכך וידעה כיצד להתלבש כך וכך, וגם אמרה לי, "פלג שלג, ככה את צריכה להיראות תמיד", כשעמדתי מולה בחדר המלון לבושה כמו שצריך להיות לבושים בתור לברגהיין. ואולם, כשלא הסכמתי להישאר איתה וללקק גופים של אנשים שנראו לי שקועים בתרדמת, היא אמרה שהיא בכל זאת נשארת והזכירה לי לאסוף את המצלמה שלה, שהופקדה כמובן בדלפק שמירת החפצים. בית המלון שלנו היה מעל פארק, ואני הלכתי דרך הפארק הקפוא, הלא באמת קפוא כי

אין בברלין שלג רציני, הסתם קר, הסתם קר מדי, ובפארק הסתם קר מדי ראיתי מרחוק הליכה שזיהיתי כישראלית. השנה הייתה 2008. עוד לא הייתי הרבה בחו"ל, ועוד התלהבתי כשזיהיתי ישראלים מרחוק. על כן הוצאתי את מצלמת הווידאו של נועה מילר וצילמתי את האיש. "תראי איך אני מזהה שהוא ישראלי", קולי נשמע עד היום בהקלטה. "תראי, תראי, תראי אותו הולך, כולו כזה, 'אני גבר ישראלי'. בואנה, נועה מילר, אני נראה לי מכירה אותו. זה הגיוני? זה, נועה מילר, פאקינג שיט, זה המורה שלי לספרות". אצבעותיי החשופות הכחילו ופרקי ידיי כאבו, כי לא הייתי מורגלת בנשיאת מצלמה. המורה לספרות נראה בלונג שוט במוניטור שלי, מסתכל ימינה ושמאלה, בוחר לו ספסל, משפשף כפפות, נושף, מעלה אדים ופותח ספר. נראה שלא הבחין בי. נראה שלא הבחין במצלמה המכוונת אליו, גם לא כשהתיישבתי על הספסל שכנגד. "אני לא צוחקת", לחשתי למצלמה, "אנחנו לא הוזתו. זה פאקינג הוא. קלטת את הספר בעברית שהוא פתח? קלטי אותו. זה בעברית, זה עברית בוודאות, לא? אני לא מצליחה אבל לקרוא את הכותרת. עוד שנייה הוא קולט שאני מצלמת אותו, אמאל'ה. אני צריכה לסגור? אבל פאקינג מה כתוב שם, דאם איט נועה מילר, את בדוק תצליחי לקרוא, כתוב שם 'דיוקן'? הוא קורא את 'דיוקנו של דוריאן גריי'? מה הוא מפגר? לא, אומיגד, פאק, נראה לי כתוב שם 'אלבר'. נראה לי כתוב שם 'אלבר קאמי'. זה הזוי. אין מצב. את מכירה את הסיפור". בלחישת עבה חיקיתי את המורה לספרות אומר, "פלג, את קראת את הספר?" ובלחישת דקה חיקיתי את המנהלת אומרת, "פלג שלג, את קראת את הספר 'הדבר'?" ואז נזכרתי שהמצלמה מצוידת בפונקציית תקריב. קירבתי, קירבתי, קירבתי, ואמרתי, "את מתה, נועה מילר, את מתה. זה לא אלבר קאמי. זה אלבר ממי. הו דה פאק איז אלבר ממי, נועה מילר? מה זה 'דיוקן הכובש ולפני כן דיוקן הנכבש'? האם אנחנו בכל זאת הוזתו, נועה מילר? אני פאקינג חולמת?" התייעוד הזה, שאתן צופות בו, רועד עכשיו ולא בכדי. אני זוכרת את הרעד שאחז בי, עמוק ואימתני מכל פרכוס של הרעלת קפאין על קיבה ריקה, וגם אפשר לשמוע זאת בקולי שמפסיק לעלוץ ונעשה חלול כשאני

אומרת, כפי שאתן שומעות, "את יודעת מה? אני פשוט אגש אליו". כך נגמר הסרט, שצפיתי בו עשרות פעמים מאז כדי לשרוף כליל את צריבת ההשפלה. נשמתי עמוקות והתיישבתי לידו על הספסל. הוא הפנה אליי מבט רווי גועל, גלש אל קצה הספסל ושוב נתן עיניו בספר. "כולם נשא הרוח", אמרתי. הוא פזל אליי ונשך את שפתיו כדי לא לצחוק, אבל אני המשכתי. "כולם סחף האור", אמרתי, ועצרתי, כי לרגע לא זכרתי איך זה ממשיך, כי עברו בכל זאת כמה שנים מאז שלמדנו את השיר ואף שלא התבקשנו לשנונו בעל פה אני שיננתי. עברו כמה שנים מאז שבכל זאת שיננתי, ולקח לי רגע להיזכר. "שירה חדשה את בוקר חייהם הרנינה", אמרתי, וקמתי, ונעמדתי מולו, ובעומדי מולו צעקתי, "ואני גוזל רך נשתכחתי מלב תחת כנפי השכינה". וכאן אתן לא רואות את פניו. אתן רואות את פניי. המורה לספרות רואה את פניי. נועה ינקו רואה את פניי. ואני לא כותבת מכתב לגדי אלכסנדרוביץ'. גדי אלכסנדרוביץ' רואה את פניי.

שני: ואו, שון, לא ראיתי שאתה שם, לא מנומס מצידיו...

רוני: ההפסקה עוד רגע נגמרת, אתה רוצה לבוא, שון, או שאני אלך שנייה לעדו?

(שון ועדו צוחקים)

רון: חבר'ה, ההפסקה נגמרה, בואו נחזור.

עלמה: גם אני פה, גם אני פה.

יותם: ההפסקה נגמרה, חבר'ה.

פיחה: חבר'ה, ההפסקה נגמרה.

המורה: ריכוז! ההפסקה נגמרה. ריכוז.

(נשמע צלצול)

המורה: ההפסקה מתחילה. תחזרו בזמן כי ההפסקה נגמרה.

יוני: חבר'ה, ההפסקה נגמרה.

פיחה: (לעלמה) החלטתי להתגבר על הפחד ולהציע לך חברות.

עלמה: ההפסקה נגמרה.

יוני: אני חושב שההפסקה מתחילה.

המורה: שיעורי בית – אחרי ההפסקה. נגמרה ההפסקה. כיתה – ריכוז. צאו להפסקה ותחזרו עם שיעורי בית...

ההפסקה נגמרה

איתמר פרס

עדו: תדאג לסבן בין ה...

יניב: כן, עדו.

יותם: איזה חלום מוזר היה לי.

רון: מה שלומכם?

ששי: טוב, חבר'ה, אנחנו מפוזרים, בואו נתפקס.

שני: כן, אני מסכימה.

רוני: שני, בואי רגע הצידה.

שני: את לא רואה שאני כרגע עם שון?

שון: מה נשמע? מה קורה, שני?

$\frac{47}{128}$

$\frac{46}{128}$

פרק ב'

(יותם דוהר על סוסו הביתה)

אימא שלו: בוא מהר, הארוחה מתחילה.

(יותם דוהר, צועק)

יותם: אני מגיע אני רעב אני רוצה

אבא של יותם: בואו מהר, הארוחה מתחילה!

יותם: אני נוסע הכי מהר שאני יכול, אני חייב להגיע, אני יודע שהארוחה מתחילה.

רון: כאמור – הארוחה נגמרה.

שגיא: מהר, מהר, הארוחה הייתה טעימה.

(יותם נשכב במיטתו ומבין שאת עלמה יפגוש רק בהפסקה הבאה.
הוא נעצב פתאום וניגש לשיר לקהל:)

כולם רוצים את עלמה

כולם רוצים את עלמה

כולם רוצים את עלמה

לפני שאתה ניגש אליה

ומציע לה חברות

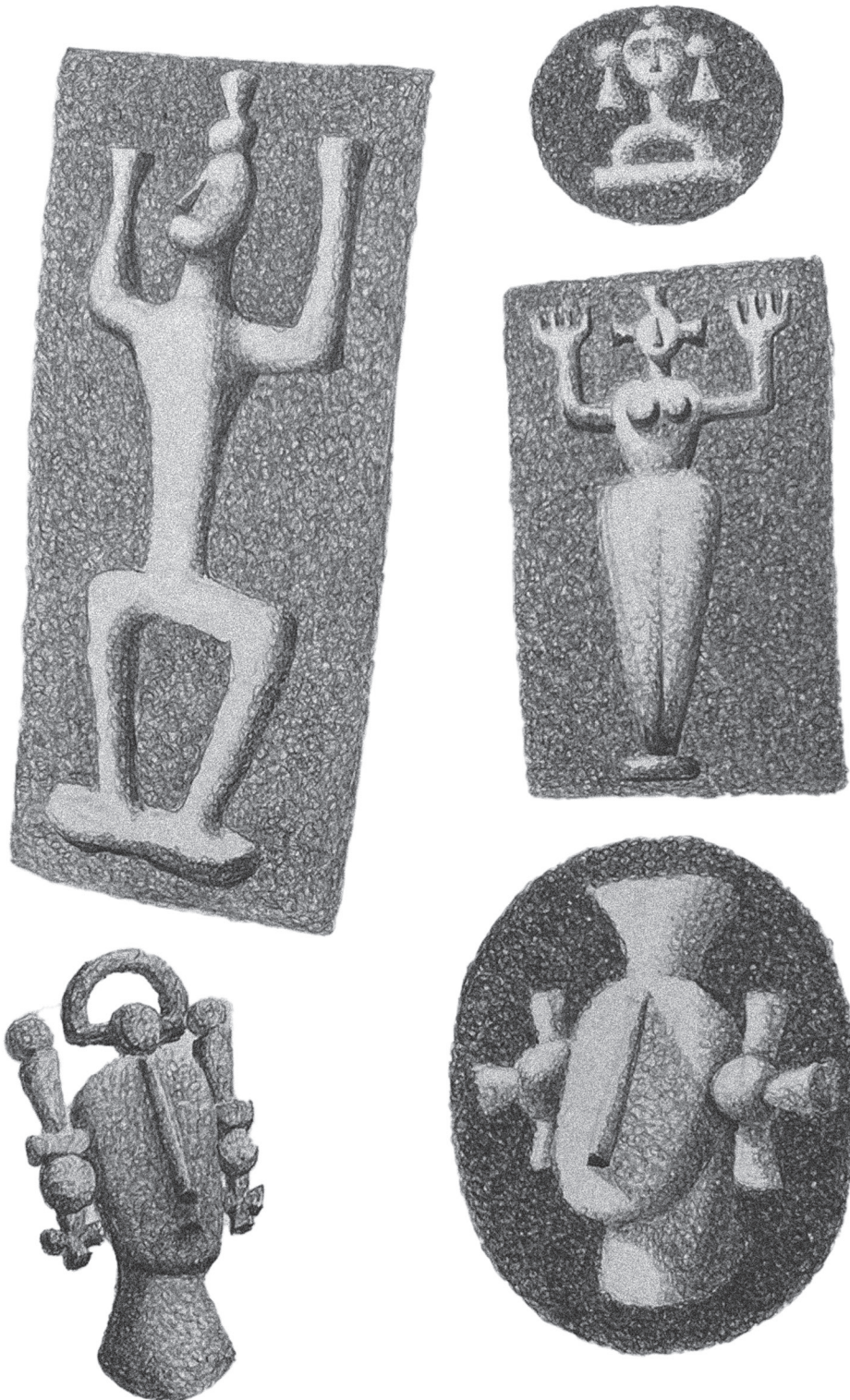
ההפסקה נגמרה

ואז ברגע

ההפסקה מתחילה

אלירן: ומה איתי? מה אני, כיסא?!

כיסא: ואני מה? אלירן?

סוּנוּטָה 43

עמית בן עמי

אָנִי זֹרֵק לְאוֹר מִסּוֹר חֲשַׁמְלִי
וּבִינְתִים בּוֹדֵק אֶת הַמֶּלֶךְ וְאֶת
הַטֶּסֶט אֶפְ וְאֶת הַהוֹדְעוֹת שֶׁבִּקְבוּצוֹת
בְּאַרְכִּיּוֹן וְקִצַּת עוֹנָה וְאִזְ מְרִים
אֶת הָרֹאשׁ אָנִי בְּרַחוּב אָנִי הוֹלֵךְ
הַבִּיטָה וְהָרוּחַ נְעִימָה עַל הַפָּנִים
עַל הַגֵּב יֵשׁ לִי תִיק וְעוֹד תִּיק
עַל הַכֶּתֶף לֹא כָּל מָה שֶׁעוֹלָה
שׁוּה לִכְתֹּב אֲבָל גַּם לֹא שׁוּה
לִכְתֹּב אִם מִשְׁהוּ לֹא עוֹלָה מִשְׁהוּ
שֶׁמֶסְעִיר מִשְׁהוּ שֶׁעוֹלָה וְחוֹמָה אֶת
הַתְּמוּנָה כְּמוֹ תוֹלַעַת בֶּבֶץ לְשִׁתִּים
חֲדָשׁוֹת הֵייתִי יֶלֶד וְחֲשַׁבְתִּי שֶׁאָנִי עוֹזֵר
לָהֶן לְהִתְרַבּוֹת אִיךְ כָּבֵר אֲרַבֵּעַ עֶשְׂרֵה

סוּנוּטָה 45

עמית בן עמי

דִּיּוֹד לִינֶץ' מֵת אִזְ אָנִי רוֹאֶה טוֹיִן פִּיקֶס
בְּפַעַם הָרִאשׁוֹנָה וְלָמָּה אָנִי מְסַפֵּר עַל זֶה
פֶּה מִשׁוֹם שֶׁהִסְדֵּרָה זֶה לֹא סְפוּיָלֶר הִסְדֵּרָה
כָּלָה סִבָּה סְבִיב הַמּוֹת וְהַהֲעֵדֶר
שֶׁל לוֹרָה הַשּׁוּרוֹת שֶׁל הַשִּׁיר מִצְטָרְפוֹת בְּעוֹדִי
בְּמַקְלַחַת חֲשַׁבְתִּי שֶׁדִּינוּ לְהִשְׁטֵף עִם הַמִּים
אֲבָל הָאֱהָבָה הַבִּיאָתָנִי לְשִׁנּוֹ בְּעַל פֶּה
אֶת הַשּׁוּרוֹת וְלַחֲזֹר עַל הַצִּלִּיל שֶׁל הַדִּיּוֹד
לִינֶץ' מֵת אִזְ אָנִי רוֹאֶה טוֹיִן פִּיקֶס גַּם אָנִי
קוֹרֵא לְאוֹרָה לְאוֹרָה אֶת חֲסֵדָה לִי הִיא צֶצֶה
וּמִתְפּוֹגֶגֶת כְּמוֹ פֶּרֶק וְעוֹד פֶּרֶק וְלִכּוֹ
זוֹ סוֹנֶטָה סִדְרָה שֶׁל סוֹנֶטוֹת סִדְרָה שֶׁהִפְלֵא
יוֹצֵא בָּהּ כְּמוֹ אֲרָנָב מֵהַכּוֹבֵעַ שֶׁל הָרֶצֶח
הַבִּלְתִּי פְתוּר וְאִזְ עוֹד אֲרָנָב וְאִזְ תִּנְשָׁמַת

הפלא

יואב עזרא

כְּתַבְתִּי שִׁיר וּכְבֹּר הַפֶּלֶא בְּעֶצְמוֹ

הנחין

יואב עזרא

הַעוֹלָם מְקַבֵּל אוֹתִי כְּפִי שֶׁאָנִי וְזֶה מוֹזָר
דוֹמָה כִּי הֵייתִי נְחִיִּין מַלְכוּת

הנדנדה האדומה

יואב עזרא

בְּסוֹף הַחֲלוּם־בְּהִקֵּץ יֵשׁ נִדְנָדָה אֲדָמָה שֶׁל חַיִּים נַחֲמֹן בְּיֶאֱלִיק

מפחיד

יואב עזרא

עַל הַהֲגִדָּה מֵהוּ טוֹב אֲנָשִׁים מוֹכְנִים לָמוֹת

נגד

יואב עזרא

יוֹם חוֹלָף בְּבִטְלָה סְפְרוּתִית נִגָּד אֱלִימוֹת

קורין אלאל: בגיל 12 רציתי להכיר בנות 15 שלא היו סגורות על הזהות המינית שלהן, שיאמצו אותי כמו האחות הגדולה שרציתי תמיד, ומצאתי אותן שם, בלי להכיר את רוב השירים של קורין אלאל. הערצתי אז מישהי מהפורום שצבעה את השיער באדום, אושפזה לא פעם ועברה מנערה לנערה. היום היא נשואה לגבר, אם לשתיים, אחות במקצועה. כל מה שאמרה לי לשמוע – שמעתי. כל מה שאמרה לקרוא – קראתי. בנוגע לקריאה זה לא היה קשה, כי היא המליצה לי רק על ספר אחד שהיה לה אורים ותומים: 'הנה אני מתחילה' של יהודית קציר.

לא היה בעולם הזה טקסט – ספר תהילים, הנחיות בש"ג, תרסיס לשירותים, דברים שכתבתי – שקראתי פעמים רבות יותר מהספר 'הנה אני מתחילה'. גם לא יהיה. לא הייתה לי מורה דומיננטית יותר לספרות מריבי שנהר, הגיבורה והמספרת, שהספר מתחלק בין יומן שהתחילה לכתוב בגיל 14 ובין מחשבותיה מגיל 38.

לכאורה מספיקה עלילת הרומן הבסיסית כדי להבין למה יכולתי להיפגע ממנו: בת 14 נכנסת למערכת יחסים עם מורתה לספרות, אישה נשואה בת 27, שנמשכת שנים עד התגלותה. "סצנת הספרות בישראל היא עת דודים", אמר לי פעם ידיד שנון. "חצי ממנה היו עם ראש פתוח ונהיו דודים בגיל ארבעים בערך, החצי השני נולדו דודים". ובאמת, אחרי שהספר יצא הזהירו מבקרים וצדקנים שכתבו עליו משני תרחישים: עידוד לפדופיליה ועידוד להומוסקסואליות בגיל צעיר. השמרנים חששו שקוראים, בעיקר קוראות, יזדהו עם ריבי שנהר ויימשכו אל מושאי משיכתה. הבעיה שלי הייתה שנמשכתי אל ריבי שנהר.

חיפשתי את ריבי שנהר בכל מקום. נערה ממושקפת, רגשנית, תכולת עיניים, אוהבת ספרות בכל ליבה. מעט חבוטה מהחיים, ובכל זאת בת טובים גמורה. כמו בכל התאהבות, התעלמתי מנורות האזהרה שהבהבו לי סביבה. אני לא מדבר על הקשר עם המורה: בגיל 12 חשבתי שנערה בת 14 יכולה לעשות הכול, אפילו לחת

דמויות ונשים

עומר ולדמן

היו לי מורות לא טובות לספרות בנעוריי.

אם לדייק, הייתה לי מורה אחת נפלאה, עליזה וסרמן. שלומית נבון, לפניה, גם כן הייתה בסדר. כל השאר היו מקור צער, טיפשות או שניהם.

אני יודע שאני לא אמור לדבר ככה, בגילי, במצבי. אבל אני מרגיש צורך להאשים מישהו, להשליך משהו על מישהו, והן ממילא לא יקראו את זה. אני רוצה להצטדק, לומר: עד ליאורה אהבתי רק בנות שלא הכרתי, שמראש עשיתי מהן דמויות ספרותיות. לא הייתה לי הכנה. לא לימדו אותי איפה עובר הגבול. אבל להצטדק בפני מי? למה עכשיו? על מה?

התקווה הגדולה שלי באותן שנים הייתה להכיר אנשים מרחוק, מזרות, ולגלות שהם קרובים לי. דרך מילים, דרך מסך. בגיל 12 גיליתי פורומים ובלוגים. זאת דרך די מוזרה להכיר את העולם: אתה משקיע את מיטב שעותיך בקבוצת עניין, אבל העניין שלך לא נמצא בנושא הקבוצה אלא במי שנמצא בה. למשל פורום

למורה שלה ללקק לה ריבת תות מאותו המקום (זה כתוב שם). אני מדבר על בעיות בעיצוב הדמות של ריבי. באופן דומה לעיוורון שלי סביב מערכת היחסים הזאת, סביב מערכות יחסים בכלל, נטייתי אז לכתוב בלשון שהייתה נפוחה ועילגת בו בזמן. לכן נראָה לי הגיוני שבת 14 תכתוב צירופים כמו "מכמורת של מילים" או "הים מהבהב כמו מוֹרָס".

אבל זה לא היה רק אוצר המילים, אלא התובנות המנטליות שעלו מהלשון. לא תשכנעו אותי שילדה בת 14, גם אם יש לה ניסיון חיים, תכתוב משפט כגון "גם אני מרגישה בתוכי את הסערות ואת הסתירות, ובעיקר את ההשתוקקות העזה למה שעוד אין לו שֵם, שאולי הוא הטבע ואולי הוא האהבה ואולי הוא אלוהים ואולי הוא החיים בעצמם". גם אני הרגשתי ככה אז, בסדר. גם אחרים. אבל בהתנסחות הזאת? לא תשכנע אותי גם העצה של המורה, מיכאלה ברג, לריבי, שהיא צריכה להיגמל מ"הזהבים של הלשון". גם לא התירוץ של העורך, מנחם פרי, באחרית הדבר, שלכאורה אי אפשר לקבוע אם באמת לפנינו יומן של בת 14 או עיבוד של המספרת בגיל 38. יהודית קציר התרשלה בעיצוב של ריבי. וזו רשלנות ממדרגה ראשונה. כי היא גרמה לי, בגיל פריך, להאמין שאולי יש נערה שחושבת ככה, כמוני, ומביעה את זה טוב יותר ממני. שיש לאן לשאוף. שיש למי לכוון את האהבה. במקום להבין שכל הספר הזה כל כך לא אמין, כל כך בלתי אפשרי, עד שאין לראות בו אלא משל לדברים שאנחנו מונעים מעצמנו בהיותנו אנשים מן היישוב.

או במקום להבין שזה בסך הכול ספר. ספר אפשר לסגור. ספר צריך לסגור גם, בסוף.

ספר, כמובן, יכול להציב גם עבר והווה על אותו המישור. היו תובנות של ריבי, תובנות ששבו את ליבי, שלכאורה דיברו גם מתוכי. כמו "נדמה לי שכל שיר שאני כותבת הוא האחרון, ואני צריכה להכניס לתוכו הכול-הכול, כמו מכתב התאבדות". או, בווריאציה מעוותת לתומאס מאן, "איך אפשר לא לאהוב את מי שכל כך אוהב אותך".

אבל תובנות כאלה יכולות להתגבש, להתייפות, רק לאחר מעשה. רק בדיעבד. במרחק שספרות מאפשרת מהחיים, שאף על פי כן מציע אשליה של נגיעה בהווה. בספרות מה שמביא אותך לכתוב שיר עוד חי בכ בשעת הכתיבה, אבל בחיים הוא כבר מתחיל למות. כי אילו היה מתממש כל-כולו, אילו נראתה לו סיבה להתמשך, לא היה הופך לספרות.

ולהבדיל, "איך אפשר לא לאהוב את מי שכל כך אוהב אותך". משפט איום ונורא. משפט ששבר לי את הלב כל כך הרבה פעמים בגיל ההתבגרות. כי באמת האמנתי בו. מצד אחד, בחיים בכלל, במה שנוגע לאחרים, אין הבטחה שהמשפט הזה יתממש. מצד אחר, בחיים שלי הוא נכון לגמרי. מי שבא אליי במילות אהבה, גם אם אני יודע שהן צבועות, כמעט תמיד אני שלו. הרבה כבר ניצלו אותי בגלל זה. גם בזה אני מאשים את ריבי שנהר. אותה ואת המחסור הארוך במישהו שיראה לי אהבה בשנים האלה. אפילו שעכשיו אני מגלה כמה הייתי אז אוהב בדרכים לא רומנטיות.

אבל במישור הספרות זה משפט מלא תקווה. עובדה: אני רוצה להעלות ממעבה הזיכרון את חברתי ליאורה שמאסה בי לפני שנים, שכמעט אין לה עניין בי בהווה. אני שולף שבירי פרטים על נעוריה, על בני זוגה, על רצונות שהיו לה פעם. אף שסלדה מזה תמיד, שנזקקה לפרטיות. וכל זה כדי לכתוב לה: חצי חיים אני חוזר בגבולות הספרות למשהו שפתחת בי. את חשובה לי. גם אם אני כבר לא מכיר אותך בכלל. ולכן לא נדבר על זה בחיים. ורק מתוקף האמונה שלי במה שכתבתי עכשיו אני יכול להרגיש כאן, בזמן שאני כותב, שמתחת לטינה ולמרחק, בין שליאורה תהיה בחו"ל ובין שתחזור לרמת גן, ברגע ההוא האחד, שיהיה כאן בינינו, היא תאהב אותי גם. ואף על פי שלא אדע על זה, המחשבה שזה יכול לקרות מנחמת אותי. זאת מחשבה שהשאירה בי ריבי שנהר.

ליאורה לא הייתה ריבי שנהר. ראשית, יש לה עיניים חומות, וזה חשוב לענייננו. שנית, ריבי אהבה ספרות ונשים ודמויות סמכותיות,

וליאורה העדיפה מדעים מדויקים ובנים באזור גילנו. שלישית, ליאורה הייתה מצחיקה ומרחפת, ריבי לקחה את עצמה יותר מדי ברצינות. רביעית, ליאורה הייתה חברה של מישהי שהלבשתי עליה את תסביך ריבי שנהר. שהתאבססתי עליה כמעט כל כיתה י'. בהתחלה אפילו ראיתי בליאורה דרך להגיע לאותה מישהי, שלא העזתי להחליף איתה מילה שפויה. לכן לא היה חשש שארגיש משהו דומה גם כלפיה. ובאמת לא הרגשתי. סתם פתאום, ביום אחד, בתחילת כיתה י"א, הבנתי שאני מאוהב בה. פשוט במי שהיא. כמה פחד. ועיקר הפחד לא היה לומר לה שאני מאוהב בה, היא הרי הרגישה, אלא לומר לה שאני רוצה לחיות. ורק אז הבנתי שמעולם לא הכלתי בתוכי אהבה חוץ מלדמויות ספרותיות.

אני רוצה רגע לכתוב גם בשבחה של ריבי. כל ספר שהמליצה עליו, כל סרט שהזכירה – הלכתי וצרכתי. לרוב אין לי כוח להשכלה תרבותית מסודרת. אני הולך אחרי מה שמושך אותי. אבל כאן הייתי תלמיד צייתן. וגם האמונה שאפשר להיות מוזר, מחוץ למעגל, ועדיין להיאבה, להיראות, לבלוע מישהו מאהבה ולהיבלע בו. האמונה שאהבה תבוא. גם את כל זה קיבלתי מריבי, וגם עצב, כי היה בהבניית הדמות שלה עוד צד שלא הובלט: מה בנוגע למי שרצה אותה, שראה אותה בכיתה וחשב שהיא דווקא מיוחדת – אבל היא בכלל לא ראתה אותו בגלל המבט אל החוץ, אל מיכאלה? הזווית הזאת בספר, שהגעתי אליה רק אחרי עשרים או שלושים קריאות, הרחיקה מעט ביני ובין ריבי. פתאום הזדקרו לעיניי המשפטים המזלזלים שאליהם צמצמה את בני גילה. כשבכל זאת נעתרה להתנסות באחד מהם, היא בחרה באבשלום. אבשלום היפה, הגברי, היחום. ואני, אני אין בי שום אבשלום. אני רק עומר. אני דומה לה. איך הייתה רואה אותי? האם הייתה רואה?

ומה קורה למי שלא לומד, כמו ריבי שנהר, להתיישר, לחיות עם בן גילה, להביא שתי בנות, להוציא שני ספרים, לחייך לסמכות, להסתדר עם מסגרות? למה מיכאלה קיבלה רק בן אוטיסט וגלות וסרטן ומוות בגיל חמישים? האם זה לקח טוב שלמדתי מריבי,

להבין שכדאי להתיישר, לפחות מבחון? האם היא בכל זאת היטיבה איתי?

הארכתי כי רציתי להבהיר את המלכוד: השוויתי כל נערה שראיתי לריבי שנהר. או למה שהדליק אותי בה. מי שנראתה קרובה לריבי הייתה רק מושא הידלקות, מושא לאובססיה, כי הייתי משוכנע שלא תרצה אותי. שתרצה איזה אבשלום או מיכאלה. אבל מי שלא נראתה לי קרובה לריבי – לא עניינה אותי. ואז באה ליאורה. באה משיכה אל המציאות. והייתי לא מוכן. לא הייתי מוכן.

לימים שאלתי את עצמי אם רק בגלל זה, בגלל התאונה הזאת עם ליאורה, התחלתי רק בגיל 17 לצאת עם בנות. אפילו שלא ממש רציתי אותן באמת, כי רציתי את ליאורה, אבל פתאום הבנתי שצריך לחיות. אני חושב שהתשובה היא כן. אבל זה לא קשור רק לליאורה או לריבי, אלא לקריאה מדרדרת אחרת: ליום הולדתי ה־17 קיבלתי מתנה, כל כתבי חנוך לוין. קראתי הכול בקיץ אחד. והקריאה הדחושה, במחשבה של בן 17, גרמה לי להאמין שרוב האנשים נמצאים בקשרי פשרה. שמעטים זוכים לאהבה ממי שהם רוצים. ושאני לא יוצא מהכלל הזה. אם יצאתי מהמחשבה הזאת אחרי שנה בערך, זה כנראה בגלל אחת משתיים: או שאני באמת אופטימי, או שכמעט כל אמת של מתבגרים היא אמת לשעתי.

אבל מהרצון להיקרא, בכל אופן, לא נגמלתי. שיקראו אותי וגם שיקראו לי. שיגידו לי: אני רואה אותך מרחוק. שיגידו: בוא נקום ונלך. בוא נקום מתוך עצמנו ונלך.

אני כבר לא יודע אם כל כך בקלות הייתי קם עכשיו. אבל אני רוצה להיקרא. ועוד לא מצאתי דרך אחרת לבקש חוץ ממילים. לכן אני תקוע בספרות.

מגיל 17 עד גיל 19 כתבתי לליאורה מכתב. בהתחלה זה היה חלק מפרויקט. בחופש הגדול שבין י"א לי"ב הבנתי שיש לא מעט אנשים, בעיקר נשים, שלא אצליח לומר להם מה שרציתי בזמן אמת. אבל גם לא חשבתי שאצליח להחזיק את זה בבטן. אז ישבתי כמה שבועות וכתבתי לכל אחד מהם מכתב קצר. המכתבים עוד שמורים במחשב הישן, בבית של ההורים. בעוד שנה, בסוף י"ב, אמרתי לעצמי, אשלח אותם. בקיץ הבא אלטש ואשלח אותם. כל מכתב תפס עמוד אחד. לא הרגשתי צורך להרחיב. ורק למכתב של ליאורה הוספתי והוספתי. הוא נהיה מעין יומן למה שהרגשתי כלפיה במשך השנה, וגם לדברים שאמרה לי, שאמרתי לה, שהיה לי חשוב לזכור גם בלי קשר אליה. חשבתי שבסוף י"ב אכריע: או שאביא את עצמי לדבר איתה פעם אחת באמת, או שאשלח לה את המכתב; או שאתגבר על האובססיה שלי לדמויות, או שאהפוך גם אותה לדמות.

אבל המציאות, ספונטנית כזאת, מכעיסה. פחות משבועיים אחרי סוף י"ב התגייסתי במפתיע. וגם הייתי שקוע באהבה אמיתית. לא היו לי זמן וכוח למכתבים. אבל את המכתב לליאורה בכל זאת המשכתי לכתוב, גם כשידעתי שכבר לא אשלח אותו. כי מהר מאוד עברתי מבדידות כמעט מוחלטת למצב שבו אני מופקע כמעט לחלוטין מהלבד שלי. אבל זה לא פתר את סימני השאלה שנשארו בי. אז אמרתי, זה המקום שלי מעכשיו. זה המפלט. לא חשוב עכשיו ממה. וניסיתי לנחם את עצמי במחשבה שעוד מעט כבר אמצה את הדיבור אל ליאורה הדמות. וכשזה יקרה, הרגשתי, יגיע מיצוי של הקשר עם ליאורה בחיים. וזה מה שקרה בסוף. יותר נכון, קרתה הבושה. מה שהוציא אותי בסוף מהספרות אל החיים הוא הבושה.

באביב 2016 שוב הרגשתי את עצמי לבד בירושלים. חצי שנה לפני כן, כשהתחלתי ללמוד, הייתי לבד לגמרי. הבלבול שמתוכו הגעתי לירושלים הניח אותי שם בלי סדר, בלי דירה נורמלית, בחדר ריק

במעונות הר הצופים. וכמו בבסיס צבאי שנקלעים אליו פתאום, או בחילופי סטודנטים, השקעתי בכל מיני קשרים שקרוב לוודאי לא היו נרקמים אלמלא הבדידות. אחד מהם הוביל אותי בשידוך (את כל מערכות היחסים שלי יזם מישהו אחר) אל סטודנטית להיסטוריה שלרגע נתנה לי בית. היא נתנה לי מעגל חברתי מלאכותי. היא הייתה כלפי, יחסית להרגלה, כמעט נחמדה. והיא נפרדה ממני אחרי ארבעה חודשים. הייתי נואש לבני אדם עד כדי כך שהמשכתי לבוא אליה, כידידים, או משהו כזה. וחזרתי לפגוש אנשים שלא התעניינתי לפגוש. אחרי חודש בערך הודעתי לעצמי על פרישה מבני אדם בגבולות ירושלים, ובימים שלא עבדתי בהם נשארתי בספריית האוניברסיטה עד שעת הסגירה.

בספרייה הייתי משוטט הרבה, פותח וסוגר ספרים שעניינו אותי לרגע. כדי להעביר את הלילות במעונות התחלתי לחשוב על השלמת פער. בעיקר בפרוזה. ספרים שנחשבים קריאת חובה, אבל בכל זאת לא קראתי. בהתחלה קראתי את כל הפרוזה של עגנון. אחר כך, כשאריאל הירשפלד נזף בשיעור בתלמידה שלא קראה את 'אנה קרנינה', קראתי את 'אנה קרנינה'. אחר כך קראתי את ברנר. אחר כך אני כבר לא זוכר מה קראתי בגלל הבושה שבאה מבפנים, מתסמונת המתחזה.

אחרי חודש-חודשיים נזכרתי שפעם גם ליאורה המליצה לי לקרוא ספר, ולא קראתי אותו. נזכרתי שהוא היה יקר לליבה, ובגלל זה כבר אז אמרתי לעצמי שצריך לקרוא אותו, ולקחתי את העותק הישן מהספרייה של סבתי. אבל תמיד היו ספרים דחופים יותר. החלטתי שהגיע זמנו. הספר היה 'מאה שנים של בדידות'.

באותו אביב ידעתי שהספר אמור להיות חשוב לי רק על סמך אינטואיציה, זיכרון רחוק, בעיקר געגוע לליאורה שלא ראיתי כבר שנה וחצי. קיוויתי שאולי אמצא בספר דרך לדבר איתה כמו פעם. אפילו שהשתנינו, אפילו שהתרחקנו. יותר מדי לבד הייתי. מזמן כבר לא חשבתי על ליאורה בכיוון רומנטי. במישור הזה נתקעתי אז

59
128

58
128

על חברתי לשעבר מהאוניברסיטה, למרות הקשר הפושר, הבינוני. כי התגלה לי פתאום שהיא אדם עמוק ומעניין הרבה יותר משידעתי. עכשיו, אחרי שגיליתי איך ומתי המליצה לי ליאורה לקרוא את הספר, שוב מתברר לי כמה בגרעין, למרות ההתבגרות והעבודה בתקשורת, אין בי יכולת לשאול שאלות נכונות בזמן הנכון.

השיחה ההיא הייתה באביב, ב-23 במאי 2011, זמן קצר אחרי שליאורה ואני חזרנו לדבר, אחרי שהתנתקתי ממנה כי לא הצלחתי להשתלט על הרגשות. ליאורה סיפרה לי שהתחילה לקרוא את 'אהבה בימי כולדה'. שאלתי איך הוא וענתה לקונתי. הרגשתי צורך להמליץ בתמורה על ספר חדש שקראתי – 'יולנדה' של משה סקאל. והוספתי: "יש לו האופי שלך". ליאורה שאלה: "מה האופי שלי?" ועניתי: "כמו של הספר הזה". אני שואל את עצמי אם כעבור שש שנים, בסוף הפגישה הראשונה עם ולרי אשתי, כשבמקרה שמענו יחד שיר שגרם לי להשאיל לה את 'יולנדה', הייתי משאיל אילו זכרתי את השיחה עם ליאורה. אני לא אוהב לחזור על עצמי במודע, ואני תוהה כמה פעמים עשיתי את זה עם 'יולנדה' אחרי ליאורה, שהייתה הראשונה. אבל ולרי קראה את 'יולנדה', והיה לספר חלק חשוב ביחסינו, וליאורה – אומנם השאלתי לה את הספר, והיא החזירה לי אותו, אבל כתבה קודם לכן שהוא "קשה לה" כי הוא "לא בסגנון הדרך-כלל-י" שלה. ומעבר לזה לא ידועה לי דעתה עליו, כמו על רוב הדברים שהיו חשובים לי.

מהשיחות עולה ביתר שאת נטייתי המעיקה להרעיק על ליאורה המלצות קריאה וציטוטים מעשרות ספרים שקראתי, כמו אלה שהזכרתי קודם, בניסיון להרשים אותה או לומר לה מה שלא יכולתי להגיד במילים שלי. לעומת זאת, לפחות לפי שיחות כתובות, 'מאה שנים של בדידות' היה הספר היחיד שליאורה המליצה לי לקרוא אי פעם, ולא קראתי אותו כשיכלה להיות לזה משמעות בעיניה. גרוע מזה: היא לא סתם המליצה לי לקרוא. ב-24 במאי 2011, שוב בלי הקשר מקדים, היא שאלה בעוקצנות או בחוסר ביטחון: "אתה קורא ספרים עלילתיים לא מסובכים?" כשעניתי: "נראה לי שכן",

כתבה: "לא נראה לי שזה בטעם שלך אבל אני ממש אוהבת את מארקס". במקום להתעכב על האפולוגטיקה עניתי בחוסר ביטחון משלי, כלומר בשקר: "אה קראתי קצת" (לא קראתי כלום). והוספתי: "משהו מיוחד?" ליאורה ענתה: "'מאה שנים של בדידות' אבל אם קראת קצת אז בטח את זה". עניתי: "כן". ליאורה שאלה: "מה חשבת על זה?" וכדי לצאת מהמלכוד עניתי: "ממה שאני זוכר לא התלהבתי, אבל קראתי את זה בגיל 14. לא התלהבתי מכל הדברים בערך". ליאורה כתבה: "ממש אהבתי אותו". כתבתי: "אז אקרא שוב". ושוב, כנראה בנימה מצטדקת, ליאורה הוסיפה: "לא יודעת 'מאה שנים של בדידות' היה פשוט משמח, אני לא יודעת למה. אבל הסוף קצת עצבן אותי". אחר כך ציינה שכתבה עליו יומן קריאה לשיעור ספרות, "על גילוי העריות ב'מאה שנים של בדידות' ואיך הוא קשור לכיליון", ולדבריה אף צירפה ליומן עבודה יצירתית: "יצירה (חרטוט) המגלמת את מוטיב גילוי העריות ב'מאה שנים של בדידות' ואיך הוא מוביל לכיליון (יצירתי פרבולה והיו בתוך הפרבולה כל מיני מעברי צבעים עם צבעי מים בגווני צהוב כתום אדום חום שחור)".

צינתי קודם שאלות שלא שאלתי. אתם אולי חושבים שהתכוונתי לשאלות כמו "מה הקשר בין הפרבולה לגילוי העריות?" או "למה הסוף עצבן אותך?" או "בכל זאת, מה שימח אותך דווקא בספר הזה?" או "מה הטעם שלי בעיניך?" אם זה מה שחשבתם, לכאורה אתם צודקים. אבל לא לשאלות כאלה התכוונתי. אני חושב על שאלות הרבה יותר פשוטות וישירות. אולי כמעט בהמיות. אבל רק ממרחק הזמן אני יכול להבין כמה הן מה שהיה צריך להיאמר. הייתי צריך לשאול משהו בסגנון "ליאורה, בחייאת, מה עכשיו את אומרת לי לקרוא 'מאה שנים של בדידות'?" מה יש לך עם הספר הזה? את בודדה עכשיו? למה את ממליצה לי על זה?" ואולי הייתי לוחץ עוד קצת על הגז ושואל: "אולי תאמרי לי איך את מרגישה באמת ולא דרך ספרים?" ככה לפוצץ את החצ'קון. ואולי אפילו "למה את מדברת איתי על בדידות, כשיש לך את החבר שלך ועוד חברים? למה דווקא איתי?"

כל זה השתכח ממני עד שקראתי את 'מאה שנים של בדידות', אבל משהו כנראה ישב בקרקעית הראש. כי אני זוכר שקראתי בלחץ. שלמרות הכול, למרות השנים והמרחק, עדיין היה לי חשוב להבין למה ליאורה אוהבת את הספר הזה. לא רציתי לחשוב על ההבדל בין ליאורה של 2011 לליאורה של 2016. לא חשבתי כמה כל זה לא היה לה קריטי. אולי היא סתם זרקה שם של ספר שהיא אהבה בתגובה על כל ההמלצות שלי. אבל אני זוכר תחושה שאפשר לקרוא לה "הרצון להרגיש שוב שיש לי מה לומר לליאורה". בעמוד 249 נעצרת:

אמראנטה היתה משוקעת מדי בתסבוכות זיכרונותיה שלה, [...] היא זָקְנָה עם המטען המלא של געגועיה הרוטטים. כשהאזינה לוואלסים של פִּיטְרוֹ קרספי רצתה לבכות ממש כבימי־נעוריה, כאילו לזמן וללקחיו הקשים לא הייתה שום משמעות. [...] פעמים כאב ליבה על שזנחה בדרך חייה אותה מקלחת עלובה, ופעמים התכעסה כל־כך, עד שהייתה דוקרת את אצבעותיה במחטי־התפירה. אבל יותר מכול קָאָבָה, ויותר מכול נכעסה, ויותר מכול העמיקה מרירותה בשל עֶץ־הגויאבה הריחני והמתליע של האהבה, [...] בזמן שאחיה הצליח לעקור את זיכרונותיו, הצליחה היא רק לעשותם למְכוּוִים יותר.

אולי הייתי אז קצת יותר סנטימנטלי. בעצם, די לסרקזם. הייתי בודד. חשבתי שזאת יכולה להיות התחלה של שיחה, השאלה רק איך. המחשבה שאולי, ולו באופן החלקי ביותר, ליאורה קראה את המילים האלה כמוני – המחשבה הזאת הלהיטה אותי. ואפילו באופן פשוט יותר, רציתי רק לשלוח לה את הקטע הזה ולשאול מה היא חושבת. הרגשתי שמהו בי אולי יכול סוף־סוף להבין משהו ממנה, גם אם מפעם, גם אם עוד אין לי מילים. הרגשתי שאחרי שנים אני יכול לדבר איתה מתוך השאלות הטובות ביותר: אלו שאומנם נובעות ממניע אגואיסטי, אבל יש בהן יכולת לפתוח את מי שמולך למקום משלו. והנכונות של שניכם להיחשף, גם אם כל צד נפתח לרגע מסיבה אחרת, עשויה להביא למימוש הביטוי "יצא מגדרו"

כלשונו: לרגע נדמה לך שיצאת מגדר גופך, מגבולות הבנותיך, וניתן לך לקלוט מאדם אחר משהו כפי שהתכוון לו.

כמובן, לעיתים רחוקות מאוד הצלחתי להפיק ממני שאלות כאלה. לרוב הרי צריך גם לזהות שמי שמולך נכון להן באותו רגע. אבל לפעמים צריך לנסות בכל זאת. בלי לדעת איך תהיה התוצאה. והאמנתי שעכשיו זה מתאים. שלשאל את ליאורה עכשיו, בלי סיבה נראית לעין, אם גם אצלה בלב האהבה צומחת כמו פרי ריחני ואכול תולעים, אם גם היא נכווית עכשיו מזיכרונות (מאילו זיכרונות), אם לפעמים גם היא חושבת שאין משמעות לזמן, מה מעורר בה מרירות, מה מעורר בה מרירות! – משהו זה יעורר. משהו זה יגרום לי להבין. לא רק על עצמי, גם עליה. גם אם באיחור. דווקא באיחור. כי כבר אז הרגשתי אפשרות להתמודד עם הלבד שבהווה דרך בדידויות קודמות, דומות לו מדי.

לכאורה לא היה גיל מתאים לשאלות כאלה מגיל 22, שבו היינו אז. אולי אין גיל מתאים, אבל אם יש – זה זה. רגע אחרי הצבא, כשתהיות דומות גורמות לאנשים לצאת אל העולם, ונפתח חרך צר לשאלות בין כל המסגרות, בין חיילות ובין הפרקטיקה שאחריה. כשהתיכון עוד לא כל כך רחוק, בגדר זיכרון שלגיטימי להשחיל סתם בשיחה. האמת, נדמה לי שהשאלות האלה רלוונטיות לליאורה בת השלושים יותר משיכלו להיות בגיל 22. אבל עכשיו נלווית להן בראש שלי רק נימה מדכאת, מכבידה. בגיל 22 לא רציתי לדכא אותה. אפילו שזה לא פשוט עם שאלות כאלה. רציתי להרגיש אותה. רציתי שתגיד לי מה עושים אם היא כמוני בלבד הזה עכשיו.

אז, בגיל 22, סימתי את הספר בחיפזון. השעה לשיחה עוד הייתה לגיטימית. הייתי נכון לשיחה שהייתה צריכה להיות לפני חמש שנים. לא שיחת וידוי גדול. שיחה קטנה, באיחור, של אמת. שיחה שמחליטים בה להוריד מחיצות. שום דבר לא היה אמור למנוע את זה. כל כך התרגשתי שעשיתי דבר אשר לא יעלה על הדעת אצלי, לא עד אז ולא מאז, והתקשרתי לליאורה.

טוב, גם בלי ניסוח נפוח הפעם. אני פשוט לא מתקשר לאנשים. זה מפחיד אותי. וגם אז פחדתי, ובכל זאת התקשרתי. עד שהיא ענתה ארגנתי מבנה אפשרי לשיחה: (1) שאלות חולין; (2) אזכור הספר 'מאה שנים של בדידות'; (3) אולי התעכבות על הקטע שהזכיר לי אותה, אם כי זה מתאים יותר לווטסאפ, אבל בכתב התקשינו לתקשר; (4) ניסיון להבין מה דיבר אליה בספר הזה; (5) בכלל, ניסיון שתסביר לי דברים, כרגיל, כמו שהיה רגיל, כמו פעם; (6) ניסיון להבין מה הולך איתה עכשיו, אבל באמת; (7) קצת צחוקים להקליל את הכבדות הרגילה שלי ואיחולי כל טוב.

אבל לא הגעתי אפילו לסעיף 2. ליאורה אמרה "הלו" בנימה מופתעת, הרי כבר כמעט לא דיברנו. שאלתי מה קורה, ענתה בסדר, עניתי כזה סתם נזכרתי שרציתי לספר לך משהו יש לך דקה, ענתה אני בדיוק במשמרת, אולי אחרי זה? ואמרתי בטח, בטח, לא דחוף. אבל לא התקשרתי אחר כך. משהו בי אמר לי פתאום לוותר. לא דיברנו על זה מעולם. אחרי כמה חודשים הפסקנו לדבר בכל דרך, בלי סיבה גלויה, בלי דרמה. ואת הקול שלה לא שמעתי שוב בשמונה השנים הבאות, חוץ מפעם אחת.

קראתי כמעט את כל הספרים שהוזכרו ב'הנה אני מתחילה'. כי כשמורים לספרות שרציתי בקרבם דיברו בדחיפות על ספר – קראתי את הספר. וראיתי בריבי שנהר מורתי. אבל יצירה אחת שמוזכרת ברומן הזה לא קראתי עד לאחרונה, ודווקא היא הראשונה שמצוטטת שם. זו הנובלה 'שיר השירים' של שלום עליכם, שמשפט מתוכה הוא מוטו ל'הנה אני מתחילה': "ההתחלה, הגרועה שבהתחלות, טובה מן הסוף הכי טוב".

במשך שנים, כשקראתי את המשפט הזה בלי הקשרו המקורי, קישרתי אותו בפשטות לעלילת 'הנה אני מתחילה'. מיכאלה מתה. ריבי ניתקת סופית מנעוריה, על סף גיל העמידה, ונראה שהיא בטוב.

בשונה מן המצב העכור שבו אספה אותה אליה מיכאלה. זה סוף יחסיהן, ובסוף הזה ריבי בטוב, אבל הוא גם מר יותר מההתחלה, כי אין עוד מיכאלה. קראתי את המשפט הזה בזיקה לאהבה שמומשה. אהבה בעייתית, הדדית, שמומשה. שנגמרה.

אבל אצל שלום עליכם המשפט הזה כנראה מתייחס לאהבה לא ממומשת. המספר שימק לא רצה לספר בדיוק איך נגמר הסיפור עם אהובתו הלא מושגת לילי, כנראה ברע, ובמקום זה חזר שוב ושוב אל ההתחלה. אל תחילת סיפור המעשה. איך הגיעה אליו לילי. איך נמצאה לו לילי. הוא לא יכול היה לומר אם היא הלכה ממנו וכיצד. למה שימק חוזר שוב ושוב להתחלה – את זה אפשר להבין. אבל למה ריבי? ממה היא רוצה להתנתק בבגרותה, ולו לרגע? למה חשוב לה לספר לעצמה מחדש סיפור על אהבה לא בריאה, לפי כל קנה מידה מקובל?

ההתחלה, הגרועה שבהתחלות, טובה מן הסוף הכי טוב. קל לי לחבר את המשפט הזה לשאלות שעלו בי כשחשבתי על ליאורה אחרי שהתנתקנו: מה ראתה בי? למה יצרה איתי קשר? למה הבדילה אותי מחבריי היהירים כמוני, המאוסים עליה? מה המאיס בה אותי ומתי? ודווקא כשאני בטוב יותר, יפה יותר, לא רוצה אותה יותר? אותן שאלות, אותו סדר. כמו שימק, גם אני רק הייתי רוצה לספר שוב ושוב התחלה: הייתי ילד דחוי, משונה. הייתי באובססיה על ילדה שלא הכרתי. לא ידעתי לדבר איתה. תקשרתי איתה באופן מחריד. ילדה אחרת שנקראת ליאורה, חברה טובה של הילדה שרציתי, קלטה אותי בשיעור מתמטיקה והתחילה לדבר איתי בכתב, בתוכנת מסרים. כמו שכדאי להתנהג איתי. אולי הזכרתי לה חיצונית את החבר שלה לשעבר, האח הגדול של הילדה שרציתי, אולי מסיבה אחרת. נהיינו חברים הכי טובים, אני חושב. זאת ההתחלה של הסיפור. אחרי שנה גיליתי שאני רוצה אותה. לא מאובססיה, לא מדמות, אלא פשוט, ברור, על אמת. זה הפחיד אותי על אמת. זאת גם כן ההתחלה של הסיפור. לא נפגשתי איתה עשר שנים. לא דיברנו באמת עשר שנים. לא התכתבנו יותר משנתיים. זה לכאורה

$\frac{65}{128}$

$\frac{64}{128}$

סוף הסיפור. אבל ברגעים כאלה באמת נדמה שההתחלה, הגרועה שבהתחלות, טובה מן הסוף הכי טוב. קל ליצור קישור כזה.

קל גם לחבר את הציטוט שהוא לשאלה שמעסיקה אותי לעיתים קרובות, אבל ביחס לאנשים אחרים: מה היה קורה אילו הכרנו בשלב מוקדם יותר בחיים? אילו האשך ואני הכרנו בגיל שש ולא בגיל 13, האם הייתי בודד פחות? אילו הכרתי את האוזה לפני האשך, אילו היינו יחד, האם הייתי מרגיש שנעוריי לא הוחמצו? אילו הייתי משלים עם ייעודי בעיני צה"ל, ומתגייס לאולפן תרגום ערבית עם הכריש, ופוגש שם לצידו את ולרי בגיל 19 ולא בגיל 23, האם היינו יחד? האם היינו יחד עד עכשיו? ומה היה עדיף מבחינה אינטרסנטית: שוולרי הייתה איתי בגיל שבו הרגשתי הרבה יותר לבד, או שהייתה איתי בטוב כשהייתי בטוב, כמו שקרה באמת?

אלוהים ישמור אותי מכמה שאני עסוק בשאלות מטומטמות כאלה. אבל רק עם ליאורה, נדמה לי שרק עם ליאורה, הן נעות בכיוון ההפוך: מה היה קורה לו היינו מכירים עכשיו, ולא בגיל 15? האם יכלה להיות בינינו התחלה? האם יכולנו להיות חברים? בלי מוזרות כמו שהייתה, בלי מחסומי דיבור, בלי ציפייה למגע. סתם, דרך מפגש של חברים מפעם, או של מכרים מההווה, אשכנזים מהז'אנר הידוע. היא הייתה, נניח, חברה של חבר. אני הייתי באחת הדמויות שיצרתי לעצמי בין אנשים. שנינו לא דברנים גדולים בנסיבות כאלה. אבל אני בטוח בדבר אחד: היא הייתה רואה לי בעיניים שאני צריך חבר. האם היינו רואים זה את זה? האם היינו מעניינים זה את זה? האם לא הייתי חוזר הביתה ואומר לאשתי, כרגיל אחרי כל מפגש חברתי, "רציתי למות"?

זאת האמת: בחיים הבוגרים שלי, בחיים שאני עיצבתי, אין מקום להכיר עוד ליאורה. לא נראה לי שאני נותן עוד למישהו לגשת אליי ככה, להגיע אליי. אני לא יודע איך להפוך את זה. ניסיתי. ההתחלה, הגרועה שבהתחלות, טובה מן הסוף הכי טוב. פשוט כי אין לי עוד התחלה. קשרים דועכים, מתרוקנים, ואין לי מה למלא

במקומם. אין לי עוד תקווה להימצא. מה רוצה כותב, מה יכול לרצות בן אדם, יותר מהתקווה להימצא.

וכשאני מרגיש שאין לי אפשרות אחרת חוץ מהספרות, זה לא מרומנטיקה. זה מחוסר ברירה. זה לא לדעת לדבר עם אנשים, כנגד הצורך לדבר אל בן אדם, למצות את הדיבור אל בן אדם, לדעת עליו כל מה שאפשר לדעת, לחזור עליו עד שנדמה לי שהבנתי אותו, שהכרתי אותו באמת. לחיות בין דמויות, בין מילים, רק בין מילים, בלי התבוסה האיומה הזאת של גב, של מישהו הולך ממני. איפה אמצא עוד מקום כזה.

ועכשיו אני רואה שבשיחה מ-24 במאי 2011, כשליאורה המליצה לי לקרוא את 'מאה שנים של בדידות' וסיפרה על יומן הקריאה, כתבתי על המורה לספרות: "אבל היא מטומטמת נורא, לא כיף להתאמץ בשבילה". וליאורה ענתה: "נכון? אבל כיף להתעסק בזה". ומייד אחר כך הוסיפה: "בספרים".

$\frac{67}{128}$

$\frac{66}{128}$

כן, באמת

ספיר יונס

אבל השירה רצתה יותר מזה,
אחרת לא היה צורך לכתוב שירה
– בנימין ה.

לדעת את ההגעה כַּעֲצִירָה
להכות בַּמֶּקֶל
אין פְּרוֹשׁוֹ לְבָקֵשׁ עֲנֹשׁ
לא להִזְכֵּר,
לנוע בַּקְפִּידוֹת אֶת הַמַּחֲוֹל
שֶׁמֶתְקַבֵּץ עָלֵינוּ, דּוּמָם.
מָה שֶׁנוֹצֵר שְׁאִינוֹ מִטְפוּרֵי
שֶׁב וְדוֹרֵשׁ אֶת הַמַּחֲוָה
חוֹשֶׁק בַּעֲטָרָה
כּוֹאֵב בַּפְּנוֹת שֶׁפֶעַם הִינּוּ גְאוֹת
מִכְתָּר מִבְּפָנִים
מִסְמָא פֶּה־שֶׁתְּקַפּוֹת
"מִי הִיא מֵאֲמִין"
הַלֵּב הוֹלֵם כִּי עָדִין יִשְׁנָה בּוֹ הַתְּאֻוָּה,
נוֹצֵר אֶת הַמַּדְרָגוֹת
"כֵּן, הֵם מְשִׁירִים אוֹתָנוּ לַשֶּׁבֶט"
כִּמוֹ הַבְּעֵרָה לִפְנֵי שְׁמֵאֶכְלֶת
וְאֵז בְּתִלְאוּבוֹת
הָאֲגָלִים מְשֻׁמָּשִׁים כְּעֲדוּיוֹת.
הַמַּגְדִּיר נִפְתָּח בְּנוֹ גְּלוּיוֹת
מִשָּׁל גְּדִלְתִּי אֲנָס
עַל בְּרָכִי הַמִּמְתִּינּוֹת
עֵינַיִם מִצְטַבְּרוֹת כְּמִשׁוּשִׁים
וְזֶה דוֹקֵר
אָסוּר לְוִתֵּר.
יֵשׁ בְּנוֹ הַנִּפְתָּח וְלָכֵן
אֲנִיחֵנוּ קִצִּים בְּמַחֲוֶה.

א

שגיא אלנקוה

כָּאֵב הוּא דְּלִי הַפּוֹף עַל דְּלִי הַפּוֹף
יָם שְׁמַיִם
בְּטוֹן הַר

א

שגיא אלנקוה

סוף כל הדברים
חֹמֶר שֶׁתּוֹק וְעֵב
עוֹטָה מִסְכָּה,
שֶׁמֶזְמֵר פִּזְמוֹן לִצְנִי
תַּחַת כָּל גֵּל מִתְפּוֹצֵץ
שֶׁל יֵשׁ.
אֵינִי כֹה עוֹל יָמִים,
שִׁיבָה אוֹחֶזֶת בַּחֲתִימַת זְקֵנִי
שֶׁמֶדְמָה עֲצָמָה מְדָמָה
אֲנִי קִיסָם אוֹ סִיב עַץ מְעֻבָּה
שֶׁנוֹדָד
בְּמִשְׁעוּלִים רַחֲבִים
מְקַשְׁתִּים וּמוֹבְרִים
שֶׁל קִרְחַת גְּדוּלָּה
וְתֵר בָּהֶם אַחֵר
עָלָה כָּחַל
גִּרְגֵר דֶּק
שֶׁל נְשִׁימָה רַכָּה
שֶׁל נְשִׁמָּה

69
128

68
128

-
ה
ב
ה
ל
ה
ב
א
-

השתרכת בדבר המיקוד המלכה, השתרעתי כדבר שממצה

גל עזרן

מה שְנִרְאָה וְאִמּוֹר לְאַחַד בְּהִכְרַח אֵינוֹ לְאַחַר
הוא דָּבָר שֶׁבָּא בְּמַחְכּוֹן. דָּבָר שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן אֵלָיו.
כִּהְתַּעַכְרוֹת לְשֹׂאת בְּצֶל.
הִתְאַחֲרוֹת מִבּוֹא, הִתְאַחֲרוֹת אֶל שׁוֹחֹת
מִי יִגִּיעַ לְתִהְיוֹת בְּצֶלָךְ
מִי יָדוֹן בְּצֵלוֹ, שְׁאִינוֹ מִבַּע, אֵינּוּ תִּנְאִי
שֶׁטְמוּנָה בּוֹ רִקְתּוֹ לְהִטּוֹת, שֶׁנִּבֵּל
שֶׁהִדְרֹךְ עָלָיו לְהִקְפֵּל לְאַחֹר, לַעֲטוֹת מִלְּבוּשֵׁי טְהָרָה
מִי יִטְהַר אֶת צֵלָךְ בִּינּוֹת
לְהִיּוֹת דָּבָר מִכְמִיר נִפְשׁוֹת
בְּכֹפֶר שְׁעוֹד יִדְבֵּר מִי יִסְלִים דָּבָר אֶל מוֹת, מִי יִדְבֵּר בְּרִמְצִים
שֶׁרָחֲשׁוּ בְּהַעֲדָרִי
דָּבָר שֶׁסִּפֵּר שִׁכְחֵתִי, יִתְּכֵן שֶׁכָּלֵל לֹא הִזְכֵּר
שֶׁלֹּא דָּבָר בְּמִדְרָכוֹת לְזָאב
שֶׁלֹּא הִנָּחָה בְּחִרְיָצִים, מִי לְדָאב
מִי לְזָאב בְּשׁוֹמְרִים עָלֵי מִסְפֹּר טְלָאִים
הִטְלָאִים חֲבוּקִים בַּעֲצָמָם חֲמוּרִים הָיוּ בְּטִלְפִים
מִי טִלְפָּיו לְצָהֵל, סוֹפֵק טְלָאִים, אֵינָם כְּפִים, אֵינּוֹ תִּלְאוֹת
הִזְדָּאבְתִּי מִדְרָכוֹת לֹא הִבְחִינוּ בְּשִׁמְטָתִי
לֹא הִשְׁמִישׁוּ מִמֶּנִּי בְּדִיחָה
שְׁאִינָנָה מִצָּהֵל טִלְפִים, חוֹרְבַת הִתְלַשְׁתּוֹת בְּאִין סִמָּל
אֵינָה סִמָּל לְדָבָר, הִיא אֵינָנָה תָּלֶם, אֵינָנָה אוֹת
הִיא דָּבָר שֶׁהוא מְכֻּן לַעֲצָמוֹ
עוֹשֶׂה בַּעֲצָמוֹ דָּבָר בְּחִילָה, דָּבָר שֶׁמִּתְרוֹשֵׁשׁ וְנִתָּן לוֹ שֵׁם
בְּצַבְעֵי הַדְּבָרִים הַמִּתְחַלְפִים, הַמְּחַלְפִים בַּעֲצָמָם נִתָּן לוֹ שֵׁם
עֲצָמוֹנִיִּים בִּיחֹס אֵלִי
שִׁישׁ לָהֶם מֵהוּת שֶׁהִרְחַקְתִּי
הִשְׁתַּדַּלְתִּי שֶׁלֹּא אָבֵל שִׁמְתִי
אֶלּוּלֵא שִׁמְתִי לֹא הָיִיתִי מִבְּחִינָה פְּנִימִיִּים
וְעַל כֵּן הִשְׁתַּנּוּתוֹ שֶׁל הַמִּדּוֹת
שֶׁכֵּן בַּהֲשָׁתַדְלוֹת דָּבָר מִמָּצָא, דָּבָר מִבְּחִין מִמֶּנִּי
דָּבָר שֶׁלֹּא אוֹמֵר דָּבָר בִּיחֹס לַמִּתְחַלְפִים אֵלִי, לַמְּחַלְפִים בִּי
וְעַל כֵּן לֹא יִמָּצְאוּ בִּי אֲמִדָּנִים שְׁאִינָם תִּנְאִי, שְׁאֵלּוּלֶם הִצַּל הָיָה מוֹחָשׁ
בְּדִיוִק כְּפִי שֶׁנִּחַבְּשִׁים כּוֹבָעִים.

קְרוֹב שְׁאִינוֹ נִכְבָּשׁ. מִזְכִּיר מְדִי טִלְטוּל.
מִגַּע שְׁאִינוֹ מוֹחָשׁ מִזְכִּיר מְדִי הַתּוּל בְּמִגַּע שֶׁהוּטֵל לְצַדִּי
שֶׁהוא דוֹמָה מְדִי לְהִתְחַלְפוּיּוֹת
שֶׁהוא מְרוֹץ לְהִתְרַחֵשׁ דוֹמָה מְדִי לִי
דָּבָר שֶׁהִבַּע, דָּבָר מוֹבֵן, דָּבָר שֶׁמוֹבֵן לְהוֹלְכִים
לְשִׁמּוֹחַ בָּהֶם בְּהִיוֹתָם הוֹלְכִים
עַל שְׁאִינָם חוֹשְׁדִים בְּצֵלֵי הַמִּתְאַחֵר גִּשְׁת
הַדוֹמָה מְדִי לְהִיּוֹת עֲצָמוֹ
מִמִּי בִקְשָׁתִי לְדַרְשׁ בְּשִׁמִּי לְבִשׁוֹר שִׁיתְאַחֵר הַצֵּל
שֶׁלֹּא בְּכוֹנְנֵתִי עֵינִי יַעֲיִדּוּ שֶׁהֵיִיתִי דָּבָר, שֶׁהֵיִיתִי צֵל
אַבְנִית עֵינִי קִינָה עָלֵי רִשׁוֹת לְגִשְׁת
גִּשְׁת מְאַחֵר לְמִקּוֹם שֶׁבּוֹ יִשְׁבְּתִי
שֶׁבּוֹ הָיָה לִי מִגַּע עַל אֵף שֶׁהִתְאַחֵר
עַל אֵף שֶׁהִתְאַחֲרֵתִי אֲנִי
וּמִקּוֹמִי מִקּוֹמָם, דוֹמָה מְדִי לַעֲצָמוֹ

וְהֶאֱנָשִׁים דָּם בְּכִיטָם, מִגִּישִׁים יָד אֶל כִּיטָם לְהִגּוֹת בְּדָם
מִבְּקָשִׁים אֶל הַיֵּשׁ
דָּם יָדָם דָּבָר נִרְגָם, מוֹרָם
מָה כָּבֵד נִדְרָשׁ

זֶהְרִוּרִים שֶׁלֹּא אֲדַע
וְהִתְרַסְקוֹת בְּנֶהֱר שֶׁמַּעוֹרֵר בִּי רֶק רוּחַ
כְּרִקוּעַ זְכוּכִית הַתְּהַלְכוֹת מְרֹאוֹת בְּכַזָּבִים
לַעֲבֹד

71
128

70
128

-

ה
ב
ה

ל
ה
ב
א

-

למוחרת בערב ייפתח הפסטיבל לזכר אביו המנוח באי מידוֹרְקָה שבים התיכון, ובערב הבא אחריו יישא אקר דברים בביִּפְּלִיוֹטְקָה פּוֹבְּלִיקָה דֶּה מִידוֹרְקָה. זה יהיה הנאום הראשי של הפסטיבל, אמרו לו המארגנים, ההרצאה המרכזית, המארגנים ביקשו את אישורו להקליט את הדברים, אך עד כה הוא הצליח לכתוב בעיקר את הפתיחה הזאת: "אני גאה לקרוא לעצמי בנו של אבי, אבל גאה עוד יותר..."

פרט לכך היו לו כמה אנקדוטות משניות שיוכל לנצל כדי לאלתר את אמצע ההרצאה, כפי שאלתר את אמצע חייו, אבל סוף לא היה לו, וגם לא תקווה לסוף: "בהזדמנות זו אני רוצה להודות ל..." זה לא סוף.

הוא תכנן להשלים טיוטה בנסיעות, לנצל את כל זמן העיכוב המת, המבוזבז לרוב בהמתנה בין טיסות ובטיסות, כדי לדחוס את גבב הגיגיו הצאצאיים לצורה מכובדת יותר – רגישה, אינטליגנטית, האם כבר אמר מכובדת? – אבל כששתה וודקה־סודה הרחק מעל לעננים שנראו כמו מוחות קטנטנים או כמו הגלולות הקטנטנות המחלחות כעת לתוך מוחו, הוא נעשה פתאום ישנוני ושיכור מכדי להתקדם במשהו, ובמקום לנסות להמשיך להקליד עכשיו בתנאים מלעלים שכאלה ישב רוב הטיסה מניוארק שקוע באיזה זבל על מסך הטיסה המתכוונן, צפה בסרט המקורי ואז בסרט ההמשך ואז בשאר ההמשכים, אבל איכשהו, באופן בלתי צפוי, צפה בהם שלא בסדר.

" – עוד אחד?"

"מה?"

" – קרח?"

"מה?"

אחרית

ג'ושוע כהן

מאנגלית: ארז וולק

אני גאה לקרוא לעצמי בנו של אבי
אבל אני גאה עוד יותר לקרוא לעצמי קוראו של אבי
הספרים שכתב
הרומנים הקלאסיים שחיבר
הספרות החלוצית שאבא התמיד ויצר נגד כל הסיכויים הייתה
קריאה לפעולה
כתב אישום ישיר
ביקורת משולהבת
מחאה משולהבת נגד תרבות שהכיבודים הגבוהים ביותר בה
הם במהותם בגידות

"אם אפשר רק לשים את זה בצד", אמרה הדיילת, "אנחנו לקראת המראה", וְאָקֵר חדל מהקלדתו הרעועה, סגר את המחשב ואפסן אותו בכיס מושב מחלקת העסקים שלו, וכשהמטוס התייצב בתור להמריא, כשהמטוס האיץ והתרומם ונסק, כל מחשבותיו כמו נותרו מאחור על הקרקע, כולן חוץ מאשר: פישלתי בגדול.

"האם אתה רוצה עוד משקה", נאלצה הדיילת לצרוח, "והאם אתה רוצה בו קרח?"

אילו הייתה זו סצנה באחד מספריו (הקלאסיים, החלוציים) של אביו, כך היא הייתה נכתבת: הגיבור, שיכור ומסומם, מלא תיעוב עצמי, מלא גועל עצמי, דוחה ונפוח ובלתי פיכח בעליל, צופה ב"סדרת סרטי גיבורי־על מצליחה", אך כיוון שזו אינה ספרות אלא המציאות, נוכל לומר שאקר, שלא הצליח להשלים את הטייטה, ישב מסטול מקטל 1 ומאמביון וצפה בכל סרטי באטמן. הוא פישל בגדול. כבר שנה בערך ידע על הפסטיבל הזה לזכר אביו המנוח, ועל יום הולדתו המאה של אביו המנוח הוא ידע כבר – מאה שנים בערך? ולמרות זאת, למרות כל ההתראות המוקדמות הללו, הינה הוא טס לאירוע ובאמתחתו רק כמה זיכרונות נעורים רפים, הרגשיים שבהם לא באמת רגשיים והאינטלקטואליים שבהם לא ממש אינטלקטואליים, לצד כתב פלסתר נדוש נגד פוליטיקת הזהויות והבורות התרבותית, כתוב בסגנון שחשב לסגנונו של אביו, ושלא באמת היה סגנונו של אביו. תיאור עצוב־כי־חושפני־מדי של יום הקיץ שבו אביו לימד אותו לצחצח נעליים (ואז נתן לו חצי תריסר זוגות לצחצח והשאיר אותו לעבוד). ניסיון עצוב־כי־חושפני־מדי להפוך את סיפור הצחצוח למטפורה (למה?). רישומים קצרים של אביו כנהג גרוע ושחין גרוע, תיאור מספק אם גם מסופק של התרחקותו כנער מאביו, ובו החמיא לעצמו בתיאורי מזמוטיו עם אחת מחברותיו הצעירות של אביו בסיציליה וחוויותיו המיניות עם אחרת מחברותיו הצעירות של אביו בכרתים, לצד חלק חמוץ־מריר – חלק שאמור להיות הסוף, אבל לא יכול להיות הסוף – שבו סיפר איך גדל במידורקה ואז עזב, כשאִימו עזבה והחזירה אותו איתה לארצות הברית, והשאירה את אביו מאחור לכתוב את הספרים שעזרו לפרסם אותו ואת האי.

לפני כעשור חזר אביו למידורקה אחרי שקיבל פרס ספרותי חשוב כזה או אחר ואז, לפי הסיקור בעיתונים, ברגע שנכנס לבית והציב את הפרס על המגש היחיד הפנוי בגומחה הצפופה המוקדשת לפרסים, לתעודות ולשאר כיבודים, לקה בשבץ ומת. הוא נטמן

בקבר במרומי צוק בית העלמין, מעל לים, והוספד בפי היפים עשירים זקנים וידוענים־חברים שבאו בטיסה, ציירים ופזמונאים שהכול מכירים את שמם לצד בנקאי השקעות ומשקיעי נדל"ן, בשעה שהוא, בנו של המנוח, נותר מאחור בניו יורק הצופרת לסעוד את אימו החולה. לא היה אפשר להשאיר אותה לבד. אילו השאיר אותה לבד בחורף הוא בניו יורק האכזרית הקרה הנוקבת וטס להלויית אביו במידורקה, האחיות והרופאים הרבים הצובאים על מיטתה היו מספרים לה איפה הוא, והיא הייתה מקוננת וזועמת ותולשת את הצינורות והחוטים מגופה ההרוס וצונחת מתה בו במקום, כפי שמת אביו, וזה בניגוד למה שקרה באמת, והוא שהכרתה הבהבה ודעכה עד שגוועה בשלווה כעבור ימים אחדים.

אביו מת ביום שני, אימו מתה ביום שישי, משהו כזה, ובעיתוני סוף השבוע, הנרחבות שבהודעות על פטירתו של ג'פרי אקר – "מחבר ספרים עטורי שבחים שקרעו לגזרים אמונות עיוורות קפיטליסטיות" (טיימס), "שתיעד את האמריקניזציה של אירופה ואת הבנליזציה של אמריקה" (גרדיאן) – הוסיפו וציינו בעדכון שאשתו הראשונה האריכה רק ימים ספורים אחריו.

אקר מעולם לא הסתדר עם אביו – האיש שאליו התכוונו הכול כשאמרו "אקר", האיש שאפילו הוא עצמו התכוון אליו כשאמר "אקר". הוא היה הבן הראשון של אביו מאשתו הראשונה. הוא היה הבן היחיד למעשה, הצאצא היחיד למעשה, של הרעיה הראשונה מבין שתיים. היו גם שלושה מחברי ביוגרפיות, חמישה מתרגמים וכתריסר חוקרים מדובללים ומבולבלים מאירופה, שכולם נאספו יחד בציריך, ליתר דיוק בנמל התעופה של ציריך, ליתר דיוק בטרמינל קטן ושכוח שממנו יצאו טיסות השכר הקטנות יותר בחברות תעופה שאינן אמורות להתקיים, חברות תעופה שאינן קיימות, טיסות שכר מיוחדות שיש להן שמות חסרי פשר וסמלילים חסרי עקביות שמשתנים בלי הפסקה. משהו בשם אֵירוֹסְקִי עם פרה מכונפת. משהו בשם פֵּליִנְגְּלינג בגופן בועות בצבעי אש. השער לטיסת מיד־איייר (המיוצגת על ידי עץ דקל שכפותיו הן גם להבי מדחף

מסתחררים, ושמה כתוב באלפבית פרוטו־פיניקי) היה בקצה האולם הרחוק ביותר, נקודת התאספות אפלולית, אפרורית שטיח, חסרת שירותים וחסרת בית קפה אשר לאט, בהדרגה, בנתיבו הטרוט של היום, התאכלסה מומחים, אקדמאים, גברים (רובם גברים) כפסע מהאמריטוס, שכולם כמדומה הכירו זה את זה אישית או לפחות שמעו זה על זה ובירכו זה את זה בלחיצות יד נוקשות (הגרמנים) או בחיבוקים ובנשיקות (הצרפתים והפרנקופילים) והחליפו באנגלית ערב־מבטא ציטוטים שנונים של שורות אהובות מכתבי האיש שאחריהם חיברה ביניהם ("בנתיבו הטרוט של היום"). היו שחיכו כבר שעות וחשו הקלה שסוף־סוף אפשר להתלונן – מוכי היעפפת שזה עתה נחתו ממקסיקו סיטי, מהונג קונג ומסיאול. מדי יום יצאה טיסה אחת מציריך למידורקה, ונראה שרוב הפסטיבל יטוס בה. במאי הסרט התייעודי על אקר, שירואין על הבמה אחרי ההקרנה שתהיה הבכורה העולמית של הסרט התייעודי על אקר. מחבר פרקי הזיכרונות הפסיבים־אגרסיביים על ימיו בתור תלמידו הלא־רשמי ואפילו מזכירו הלא־רשמי של "ג'פרי", שהתייחס שוב ושוב לאביו של אקר בשם "ג'פרי", בדפוס ובעל פה, בכל הזדמנות שנקרתה. אקר הגיע אחרון – אחרון ובאחר – אפילו אחרי הטיסה המאחרת־בשל־הטייס־המאחר מלוס אנג'לס, והטיסות המאחרות־בשל־הרג־געש מסקנדינביה. הם חיכו לו, הם כמהו לו, הוא הרגיש את זה. כשהסיע את מזוודתו ההדורה בשריון מתכת במורד הפרוזדור אל עבר השער, הוא חש את עיניהם נוסעות עליו כמו גלגלים, ובקיבתו, ובגרונו, הרגיש בחילת חלחלה גואה. הינה זה בא, חשב. בא הזמן להיות הבן והיורש, ראש בית האב, שומר שער הלהבה, שומר שלהבת השער, נושא הנס של הטוב אלוהים די. כן – יש לך אישור לצטט את כְּיוֹכֶן שאבא שלי כתב על זה־זה. כן – יש לך אישור להדפיס את הטקסט האמור, להדפיס את התצלום הזה, להפיץ את הסרטון ההוא. אבל לא – אינך רשאי להשתמש באף אחת מרשומות היומן הישנות שבהן המפלצוגרף הפריז בשנאת נשים (אילו רק -- הייתה מקסימה כמו הציצים המקסימים שלה) או בגזענות (נדמה ש-- חושב שמגיעה לו פרנסה רק כי הוא נולד אפריקני בור ושבור). הו אבא! הו ג'ף! בא הזמן להיות הפנים שלו – היה דמיון רופף בסנטר

76
128

77
128

רופף, שהכול ציינו מוכנית – הזמן להיות הממשק לקבוצת אנשים שלכל אחד מהם יחסים ועניינים משלו: אנשים שהייתה להם נגיעה מסוימת לאביו ואז ניפחו את השאר, אנשים שניפחו טענה כלשהי ודמינו את השאר. החוקרים שקנו את קביעותם בפרשנות הרומנים המוקדמים של אביו או הרומנים המאוחרים של אביו או הטקסטים הלא־בדיוניים הנעשים מנותקים ואליטיסטיים שכתב לציון השנים שבתווח; המרקסיסט לשעבר בבגדי עור שמתעניין באקר רק בתור מרקסיסט לשעבר; היהודי השמנמן המלנכולי שמתעניין באקר רק בתור יהודי; האסטוני־ג'מייקני הליברלי עוטה הראסטות שכתב את המאמר ההוא על "אסתטיקת היפוך המרָאָה הגולה" של אקר ונבוקוב; ורוכב האופניים הקירח, הגיי, הבריא מאוד מאמסטרדם שהביא את אופניו המתקפלים לצד עותקים מהמונוגרפיה המז'ורגנת שחיבר, וכותרתה "השפעות הטרור־קונסרבטיביות ברומן הפסבדו־רדיקלי: הסיפורות הסיס/טמיות של ג'פרי אקר", חיבור שכרה משמעויות נפלאות משגיאות הדפסה מופלאות וגזר היקשים פאליים כטוב ליבו של המחבר מכל כלי תחבורה – מונית, אוטובוס, רכבת, סוס – ששימש אי פעם את גיבוריו של אקר.

טייסי הטיסה ואנשי צוותה הגיעו טרודים אל השער והחלו בבדיקותיהם, ואקר הציג את עצמו לאנשים ששכח שכבר פגש והוצג לאחרים שאיתם התכתב במעורפל, וניסה לשמור על כולם מופרדים ומפויסים בנחיל כותבי ההספדים המרופטים שאיתם יהיה מסוגר בשבוע ההלל הקרוב על חוף ושפת בריכה באתר הנופש המכוכב מדי שבו ישוכנו. הוא שאל איפה האיש שערך את האוסף ההוא של מכתבי אביו (אקר היה חייב לו דואר אלקטרוני) ואיפה ההוא שאמור לכתוב כתבת פרופיל עליו ועל הפסטיבל למגזין כלשהו (אקר לא היה בטוח לגמרי איזה מגזין והיה להוט לאשר ניו יורקר). "...אבל סיפרו לך על הפאב שם?" שאל אקדמאי ממוסד כלשהו באנגליה שאינו אוקספורד או קיימברידג', "פאב־מסעדה בשם אקר'ס – לא ברור אם זה תמיד היה השם או ששינו את השם לכבוד האירוע שלנו".

בעוד אקר שוקל להתלוצץ אם יוכל לשתות ולאכול שם חינם שאל אקדמאי אוסטרלי, "חזרת לשם מאז מות אביך?"

אך לפני שהספיק אקר לענות הצטרפו לשיחה עוד כמה פרופסורים סביבו ואמרו איך "האי השתנה מאוד, לרעה, כמו רוב הדברים" ו"הוא נעשה כולו תיירותי וממוסחר, עכשיו שהפלגות הנופש התחילו לעגון שם" ו"לא באמת נשאר שום דבר מהתקופה של הוריקן, כשהגל של תרבות הנגד סחף את האי, אני מניח שקראת את הספר של..."

"לא יצא לי", אמר אקר, ואף שעדיין ענה על השאלה הקודמת, והתכוון שלא ביקר במידורקה מאז מות אביו, המתרגם הפורטוגלי של אביו חשב שאקר אומר שהוא לא קרא את הספר שהוא המליץ עליו (ואקר לא קרא אותו, בכל מקרה), ספר שהציע לשלוח אליו (ולזה אקר הנהן באופן שהיה עשוי לסמל תודה, בכל מקרה).

איש שהציג את עצמו כ"קול של אביך בפולנית" אמר, "אני חושב שעשו עבודה מעולה, למען האמת, כשהפכו את בית אביך למוזאון ההוא".

"קאטָה אקר", אמר הבריטי. "עבודה מצוינת".

"והם שומרים על הקבר", אמר האוסטרלי. "הייתי שם לחנוכת האנדרטה".

"אתה יודע", אמר אָקריסט מפרז, "תרמתי לא מעט מחקר וייעוץ למוזיאון כשפתחו אותו, בזמן שעבדתי על הדיסרטציה שלי".

"אם במחקר וייעוץ אתה מתכוון שתרמת משגלים לעובדות ולתיירות מדגמרק, אז בהחלט, אין ספק שתרמת", אמר אקריסט מפרנקפורט.

החסידיים התגודדו סביב הבן החי, שאפו את אוויר הטרמינל המעופש הממוחזר ונשפו אותו בדמות התנצחות ולהג בזמן שהתכוונו להתייצב

בתור לעלייה למטוס, הצפינו בתיקי הגב את העותקים המהוהים של ספרי אביו והסיטו את כובעי הקש השחצניים ואחזו בידיהם מזוודותיהם החבוטות, כאילו היו מקלות הליכה או הליכונים – עזרי התניידות שהם במקרה גם מזוודות, מכוסים מדבקות הקוראות לשלום עולמי ומכריזות על קשרים למוסדות אקדמיים מהוללים.

כבר עכשיו – מוקדם מדי, מוקדם מדי – חש אקר חשק לנוס, להימלט, אבל זה לא יהיה קל כל כך. מחלקת העסקים בטיסה הזאת לא הייתה מחלקת עסקים אמיתית, לפחות לא כמו בטיסה מניוארק לציריך, שבה היה לו תא פרטי לעצמו, מצויד במסך מסתחרר ובמושב שנמתח ונפרש לכדי מיטה. כאן, מחלקת העסקים שביקש מהמארגנים – שדרש מהמארגנים, מרגע שבתו התעקשה שלא יותר וימשיך לדרוש – הייתה רק מושב קדמי, בשורה הראשונה לצד החלון, ושם כל מי שעלה חלף מולו ובירך אותו שוב לשלום ושוב החליף איתו כמה מילים או נפנוף ונטר לו טינה על המקום לרגליים.

נוסף על משתתפי הפסטיבל החולפים על פניו הוא הבחין גם בכמה תיירים רגילים או אנשים שהחשיב לתיירים רגילים, רובם בגיל פרישה, שפרצופיהם השזופים להפליא בטרם עת גם נמתחו ומוצקו באופן שרק הגדיש את בלבולם כשנתקלו בתולעי הספרים המרופטות האלה המלהגות זו עם זו וחוסמות את המעברים: חשבנו שאנחנו בדרך לחופשת גולף וטניס ועיסויי ספא! מי כל הלוזרים האלה, שמנסים לדחוס ילקוטים מלאים ספרים לתאי הכבודה?

אקר ישב ליד החלון בשורה הראשונה שהייתה כביכול מחלקת עסקים, לצד מושב מעבר פנוי, וכל הזמן הביט במושב ההוא ובחן את הנוסעים העולים למטוס כשחלפו במעבר וחשב לעצמו: "בבקשה עשה שאשב פה לבד". או "בבקשה, אם לא יתמזל מזלי לשבת פה לבד, עשה שאחלוק את השורה הזאת עם אחת מהנשים המבוגרות יותר, ודאי חסרות הבעל, עם המחשוף". הוא לא ידע למי הוא מתפלל ונהנה לרגע להעמיד פנים שהוא מתפלל לאביו.

מחברת אחת הביוגרפיות – לא הביוגרפיה האקדמית כביכול ולא הביוגרפיה הפופולרית כביכול אלא מחברת הביוגרפיה הרוויזיוניסטית כביכול – התיישה במושג הפנוי לצד אקר. אישה שגינתה את אביו של אקר ומתחה ביקורת על "פנייתו פנימה וימינה", שהוכיחה אותו על יחסו לנשים שהיה "עלוב בסיפורת כמו בחיים", הוקיעה אותו על העמדה שנקט או שלא נקט לגבי תנועת זכויות האזרח בארצות הברית, ובאופן כללי רדפה את האיש בלהט ובשכנוע של אישה שבאמת אהבה אותו בעבר וחשה דחוייה, אף כי לא היה ברור לאקר אם השניים אי פעם שכבו. היא מבוגרת עכשיו, חשב אקר, היא בת גילי. "אני תמיד מבקשת לשבת ביציאת חירום או מקדימה", אמרה האישה, "בגלל הדרך שלי". אקר אילץ את עצמו לחייך והביט מטה אל ברכה. הדרך נראתה רגילה מתחת לג'ינס הנמתחים. אולי קצת גדולה. אולי הדרך שלה קצת נפוחה או שהיא לובשת תומך. אקר לא רצה לשאול אותה על הדרך וגם לא רצה לדבר על הביוגרפיה שכתבה, שעתידה לצאת במהדורה מחודשת לכבוד חגיגות המאה לאביו, וגם לא על הנושאים האחרים שהיא רצתה לדבר עליהם, החל בעובדה המצערת שהביוגרפיה מתפרסמת מחדש בהוצאה לאור גרועה יותר מזו שהוציאה אותה במקור ("אבל בימינו החלופה להוצאה גרועה זה שאין הוצאה בכלל"), וכלה בעורך המחבל שמסרב לתת לה לשלב שינויים או תיקונים ("הפעם השגיאות לא באשמת") ומחלקות הפרסום והשיווק הפושעות שפחות או יותר החליטו שהספרות של ג'פרי אקר כנראה לא תצית עניין בבני הדור הצעיר ("שמבלים את כל הזמן ברשת, ואתה אפילו לא סרקת את הארכיונים של אבא שלך...")

בשלב זה הם כבר היו באוויר – מרוב הלהג העיקש של הביוגרפית אקר כמעט לא שם לב להמראה. הוא רצה לראות את ציריך מלמעלה, אבל עד שהרפתה ממנו הביוגרפית ואפשרה לו להביט מהחלון כבר הייתה העיר מאחוריהם. גשם זלג במורד החלון והם היו מעל לגשם, באוויר המטלטל. אקר אמר במעורפל ששיחות בטיסה עושות לו בחילה. הביוגרפית אינה יכולה לשבת בדרך כפופה במשך שעות, ואקר אינו יכול לדבר בטיסות, או למעשה, הסביר לה, תוך כדי תנועה מכל סוג.

80
128

81
128

הביוגרפית הנכלמת משכה בצמתה הלבנה הארוכה והתנצלה, ובעוד אקר מבטיח לה שבאמת אין על מה נפתח כמו פרח בעיני רוחו זיכרון של האישה הזאת מושכת בצמתה באותו האופן לפני שנים, בבית אימו בניו יורק: היה מין מפגש שו"ת שאימו הסכימה לקיים, אם כדי לקדם את האג'נדה שלה נגד המוניטין של בעלה לשעבר ואם פשוט כי רצתה תשומת לב לעצמה, אבל ש' של הביוגרפית עצבנה את אימו, ובמקום לספק ת' היא איימה לזרוק אותה לרחוב, והביוגרפית, כשניסתה לחכות שיעבור זעם אימו, אמרה "סליחה ממש סליחה" ובאותו אופן עצבני־חרד ליטפה את צמתה וצבטה אותה ומשכה בה, בצמתה הארוכה שהייתה שחורה אז, לא לבנה, משכה אותה כמושכת בחבל המצלצל בפעמון בכנסייה לצד בית הקברות במידורקה... ואז מה? אקר לא זכר את המשך היום ההוא... האם אימא נרגעה ונתנה לה להישאר?

בפעם הבא שנפנה אקר מהחלון, הביוגרפית כבר ישנה, היא נחרה, ואז – חרף קוטנו המצופף של המטוס וקוצר הטיסה והטלטלות מעת לעת – גם הוא שקע. בגלל האלכוהול, בגלל הכדורים, בגלל המחויבויות החברתיות המצטברות לצד ההבנה הפתאומית שלא ישן כל הלילה – ראשו נשטט בדיוק כשהאדמה שמתחת התחלפה בים, וגם חלומותיו נעשו מימיים: אימו, לפני שנים, נותנת לו איזה מסמך עורכדיני לקחת כשייסע אל אביו לאחד הקיצים המשותפים באי, מסמך שחשוב שיביא לאביו ויחתים אותו ויחזיר, אסור שישכח, אבל אז הוא שכח... בתו רק אתמול, שלא נראה כמו אתמול, מורידה אותו בניוארק הקרחי, התזזיתי, ואומרת שוב כמה אשמה היא מרגישה שהיא לא יכולה להצטרף אליו, אף על פי שלמען האמת היא לא הוזמנה רשמית והוא עצמו לעולם לא היה מזמין אותה לא־רשמית, ואז אומרת לו, "אני יודעת שלא שאלת אותי, אבל אם היית שואל אותי הייתי אומרת שאתה לא יכול לנסוע ולדבר על סבא בלי להודות איזה חתיכת חרא הוא היה" – אף על פי שלמען האמת היא פגשה את אביו של אקר רק פעם אחת – "שהתייחס לסבתא כמו חרא, שהתייחס אליך כמו חרא, פשוט חתיכת חרא נרקסיסט מתעלל שתלטני שלך אכפת ממנו רק", וכאן התחלף קול

בתו בקול אימו, "בגלל הכסף שהוא מכניס, התמלוגים והזכויות והיוקרה שאתה לא יכול לחיות בלעדיהם", וכאן התחלף קול אימו בקול אביו, "כי אתה עצמך אף פעם לא היית מסוגל לעשות שום דבר... שום דבר משלך... שום דבר מקורי... פשוט שייטת לך בחיים כמו טפיל מיוחס ש..."

הוא ניעור בטלטלה. המטוס היטלטל. ובאופן שאביו המת לעולם לא היה כותב, המטוס רעד. באופן שרק מחברו המת של היקום היה כותב – וכותב בלי שאיש יעיר דבר, כי מי ימתח ביקורת – הוא התנווד ורעד והשתקשק. במה שלימים יכונה, בפי אחד ממארגני הפסטיבל שכבר היה אז על אדמת מידורקה, "התקף זעם של צירופי מקרים", ובפי כתב המגזין שנשלח לסקר את הפסטיבל וביטל ברגע האחרון בגלל וירוס, "עלבון לעידון של גוף היצירה של אקר", הוא נטה ורטט וצלל. המגש מול אקר השתחרר והתחבט ומסכת החמצן שצנחה מלמעלה פרפרה כמו כנף מול פיו כמתחננת שיבלע אותה והביוגרפית סרחה מעוקמת בכיסאה ובהתנשפות, כמו נותרת מתוך ערות, התחננה בפניו, בפניקה גוברת, הראתה לו דם על מכנסי הג'ינס שלה, דם על חולצתה, דם על ראשה. מצחה נחבט במשהו – במחיצה שמולה, המרוחה עתה בדם. אקר חש כאב בבטנו, במקום שהוטח באבזם חגורת המושב. הוא שלח יד לשחרר את האבזם, לשחרר את החגורה, אבל היא הייתה הדוקה מדי, משקלו נח עליה והכאב נותר. המטוס צלל, הזדעזע וצלל, ותאי הכבודה נפערו כצחוק ותרמילים ותיקים נפלו מהם וספרים נפלו מהתיקים ותיקים אחרים מאחורי המטוס גלשו והתגלגלו במעבר, מתחת למושבים לקדמת המטוס, כשהמטוס התנווד ונטה והמשיך לנטות ולהתנווד לפנים בזווית חדה יותר ולהשתנק ממהירותו שלו, עד שלשבת בו היה לשבת בשיפוע כשכוסות פלסטיק רטובות ופחיות ובקבוקים וקוביות קרח ופופקורן ותערובת אגוזים ונעליים והספרים שהנוסעים גם קראו וגם העמידו פני קוראים ואפילו כתבו בעצמם מתגלגלים מטה אל השורה של אקר ונאספים לרגליו. הביוגרפית לפתה את ברכה הכואבת והטיחה את רגלה האחרת בפסולת שהתגלגלה לעברה על רצפת המטוס, אשר בשל השיפוע ההולך ומקצין נעשתה כמעט

לקיר המטוס. עשן שחור סמיך הסתיר את חלון השורה שלהם ואת החלון שבצד הנגדי. מתחת להם, או מאחוריהם, או איך שאפשר לקרוא למקום שכפות רגליהם נמצאו בו, טלפון צלצל, רעד כמו שהמטוס רעד, צלצל. אקר לא שמע אותו מצלצל, אבל הוא רטט והאיר בתוך גל הספרים והנעליים הקלות ונעלי הספורט בשלל מידות שונות, ולרגע הוא לא זיהה שהטלפון הוא שלו. הביוגרפית צרחה – היא ניסתה לצרוח משהו לאקר, ותוך כדי כך ניסתה גם לשחרר את צמתה ממסכת החמצן ולאחוז בידו של אקר, ואקר סילק מעליו את המסכה והרים את משענת היד ואחז בידה של האישה והחזיק אותה בכוח והרגיש את הדם חמים וחלקלק ולופת ביניהם. זהו זה, חשב, זה הסוף – תקוע עם חבורת מומחים חסרי אונים חגורים במושבי אולם הרצאות מעופף הנוטה עכשיו מעבר לצירו, מתהפך שוב ושוב ושוב סביב עצמו ומסתחרר מטה־מטה מבעד לעננים ונבקע באוויר, קורבן ללהקת ציפורים שחורות גדולות שעד לרגע האחרון ממש בחייהן, כשהמנועים ריסקו אותן, לא היו סמל.

מאפלטוני עד אפלטוני לא קם כהפקאי

יונדב פרידמן

ש'לדג קפקאי, שתיקה אפלטונית, סוס קפקאי, נדנדה אפלטונית, סיר קפקאי, לחץ אפלטוני, כוחותינו קפקאיים, פועלים אפלטונית, מחנה קפקאי, פליטים אפלטוניים, כנקו קפקאי, תוך אפלטוני, מסיק קפקאי, צאן אפלטוני, אמוציות קפקאיות, בצד אפלטוני, פצוע קפקאי, רסיסים אפלטוניים, עצרת קפקאית, ענק אפלטוני, עשרות קפקאיים, אלפים אפלטוניים, יזמות קפקאיות, בוגרים אפלטוניים, חרבות קפקאיות, ברצל אפלטוני, פגוע קפקאי, ירי אפלטוני, בכיר קפקאי, לשעבר אפלטוני, מרפז קפקאי, יום אפלטוני, קשיש קפקאי, נדרס אפלטונית, להשיב קפקאית, אש אפלטונית, מאמץ קפקאי, לשחרר אפלטונית, אין קפקאי, נפגעים אפלטוניים, תשתיות קפקאיות, ארגון אפלטוני, מלחמת קפקא, בררה אפלטונית, רקטה קפקאית, נפילה אפלטונית, גדש קפקאי, תנועה אפלטונית, חשויה קפקאית, הסתה אפלטונית, התנגדות קפקאית, כבוש אפלטוני, כליל קפקאי, יפי אפלטוני, קו קפקאי, אפי אפלטוני, רטיבות קפקאית, קיר אפלטוני, פעילת קפקא, מחאה אפלטונית, חטטים קפקאיים, אקנה אפלטוני, גדול קפקאי, אנמיה אפלטונית, סיסמוגרף קפקאי, מכשור אפלטוני, רובה קפקאי, סער אפלטוני, בלתי קפקאי, נסבל אפלטוני, עקבות קפקאיות, טראומה אפלטונית, פלנטה קפקאית, אסורה אפלטונית, עכול קפקאי, הרעלה אפלטונית, הגנות קפקאיות, דכדוך אפלטוני, רגרסיה קפקאית, כנגד אפלטוני, סאה קפקאית, מתלונן אפלטונית, התפתחות קפקאית, שביעות אפלטוניים, טפול קפקאי, פניה אפלטונית, סקוליוזיס קפקאי, מום אפלטוני, פרוקו קפקאי, ספוק אפלטוני, את קפקאי, אל אפלטוני, עד קפקאי, לבסוף אפלטוני, רק קפקאי, מפיון אפלטוני, יתרה קפקאי, אז אפלטוני, שיהיה אפלטוני, הנה קפקאי, באמת אפלטוני, ברצינות קפקאית, בטח אפלטוני, תזמין קפקאית, ברור אפלטוני, הקמתם קפקא, כפתור ואפלטוני

לא דבים ולא יער: על מחקרים לשוניים של יונדב פרידמן

יונדב פרידמן

לא עכברים ולא חלילן, לא זאבים ולא כלבת, לא פתאום ולא נגמר, לא היא ולא ענתה, לא חצבים ולא סתו, לא בין ולא עצים, לא עוד ולא מעט, לא היתה ולא לבד, לא רק ולא כדי, לא טוב ולא אל, לא לילה ולא יורד, לא ענף ולא אלון, לא קצה ולא טילח, לא תל ולא ברוך, לא צוק ולא גבוה, לא נותרו ולא אנשים, לא היו ולא אחדים, לא אולי ולא נמצא, לא אפשר ולא לחשב, לא למה ולא את, לא כמה ולא צעדים, לא כאיש ולא אחד, לא עד ולא פה, לא להביט ולא לאחור, לא מה ולא קורה, לא טובר ולא גלים, לא סכח ולא מציל, לא ירח ולא מלא, לא לא ולא לו, לא כוח ולא ללכת, לא משטח ולא בטון, לא עינים ולא פקוחות, לא מדי ולא פעם, לא אתה ולא מסתבך, לא הרי ולא אני, לא מרפין ולא ראש, לא זאת ולא סיטואציה, לא אף ולא אחת, לא זה ולא נורא, לא מרגע ולא לרגע, לא כמו ולא כלפי, לא תנשמת ולא צנפה, לא כל ולא יכול, לא משהי ולא אמרה, לא מן ולא סתם, לא בלי ולא לרדת, לא עובר ולא ארח, לא ארוחות ולא חנם, לא בריא ולא בשר, לא חלב ולא נשפה, לא קריאה ולא צמודה, לא פסיכו ולא אקטיבי, לא העברה ולא נגדית, לא שביי ולא בקסמו, לא לעת ולא עתה, לא התפתחות ולא יחסים, לא מבשר ולא טובות, לא ערך ולא עצמי, לא הגיע ולא למסקנה, לא אוביקט ולא מעבר, לא שכן ולא דירה, לא צונה ולא גלויה, לא מ"ר ולא דונם, לא מציץ ולא פאן, לא מין ולא אנושי, לא מתן ולא תורה, לא אור ולא ירק, לא יפה ולא תאר, לא נעים ולא הליכות, לא עלם ולא חמודות, לא נוח ולא לבריות, לא נתקף ולא בהלה, לא יקר ולא ללב, לא עגל ולא פנות, לא על ולא סף, לא רהיטים ולא יחד, לא חוֹדֵר ולא עמק, לא אצבע ולא קטנה, לא קדם ולא לכו, לא להקים ולא בית, לא לעשות ולא משפחה, לא הורה ולא מלנה, לא טייל ולא שנתח, לא מנוי ולא חדשי, לא בשת ולא פנים, לא מובן ולא מאליו, לא משחה ולא לטחורים, לא מלפדת ולא זבובים, לא קוטל ולא מעופפים, לא בעל ולא פרחים, לא צמח ולא מים, לא גרם ולא שמים, לא בקול ולא רם, לא בפה ולא פֵּעוּר, לא מדיח ולא כלים, לא נכר ולא ש, לא בלתי ולא נמנע, לא עוצר ולא נשימה, לא יוצא ולא דפון, לא לפחות ולא עבורי

ממעמקים

אמוץ גלעדי

מטח סמיך של דיו החשיך עוד יותר את הים האפל ממילא, שבו היה האמודאי בוחן, לקול נשימותיו שלו, הקצובות, את יצירי המעמקים המשייטים סביבו בסנפירים משוננים, במלתעות מושחזות, בעיניים מזוגגות בולטות, בראשים פחוסים, מחוצים מן הלחץ ההידרוסטטי. בלפיתה דביקה נצמד התמנון אל הקסדה, מסמא כליל את האמודאי, שידי נשלחו מעלה בבת אחת, מנסות לנתק את מלקחי הבשר; אך מייד התלפפו סביבן שתיים מזרועות התמנון, בזמן שאחרות נכרכו סביב צווארו ומותניו, השתחלו תחת בתי שחיו ומפשעתו. רק רגליו של האמודאי נותרו חופשיות והוא טלטל אותן לשווא, מנסה לבעוט בגוש הלא־נראה, מעלה ענני חול עכורים מן הקרקעית. גם סביב צינור החמצן התהדקה אחת מזרועות התמנון, מצמצמת את הזרימה.

כבול באחיזה המתומנת, מסוחרר מהידלדלות החמצן, הצטמרר האמודאי למגע כפתורי ההדבקה של התמנון, המתכווצים ומתרפים לסירוגין – בתזזיתיות עכבישית פֶּרט התמנון על איברי האמודאי, כעוֹגְבֵּאי המקיש על קלידים; וכמתוך מערכת חלילים הופקו מגרון האיש השתנקויות, נאקות חנוקות. שבע זרועות היו דבוקות לגוף האזוק, הרוטט כמו לב עקור, וכל זרוע נחה על נקודה אחרת,

שהלחיצה בה העבירה באמודאי סמרמורת שונה: פרכוס מסוים של אחת הזרועות העלה לעיניו את צללי עברו, כתמי דיו נוזליים, מבעבעים ומפעפעים לכל עבר, ואילו הזרוע השנייה רפרפה על שלפוחית הרעב, פוערת תהום חסרת תחית, חור שחור הבולע ולא מתמלא; בעוד הזרוע השלישית הזקירה את זכרותו, מעקלת אותה מעלה מעלה, מקו ישר לעיגול, נחש הנושך את זנבו; בזמן שהזרוע הרביעית טפחה על כיס הפחד, מחרידה מרבצה בעתת בלהות, שעיניה נפקחות אל בבואתה ופיה נפער בצרחה חסרת קול; בשעה שהזרוע החמישית מיעכה את בלוטת הזיכרון, מגירה ממנה זרזיף לבנבן, שטעמו משונה וריחו ריח מקומות שפקד נים ולא נים; בעת שהזרוע השישית התחככה בגבשושיות נשיות, מניפה מתוך חזהו את דגל הבשר השותת של המין שניעור; ובתוך כך העלתה הזרוע השביעית באוב את עתידו, ערפל טָרוף דעת שצללים רוגשים בו.

מיכאל קליין

על סגירת הפערים

להחמץ לא נוכל
אולם יש שאנחנו שוכבים
אז שפתיך דבקות בשפתי שפתי
בשפתיך דבקות אמונה שלמה
כי אכן יש הנשמה היא שספרו
ואותה נשמה כנ"ל נמצאת
ממר אלי אליך ממני וכו'
וגו'

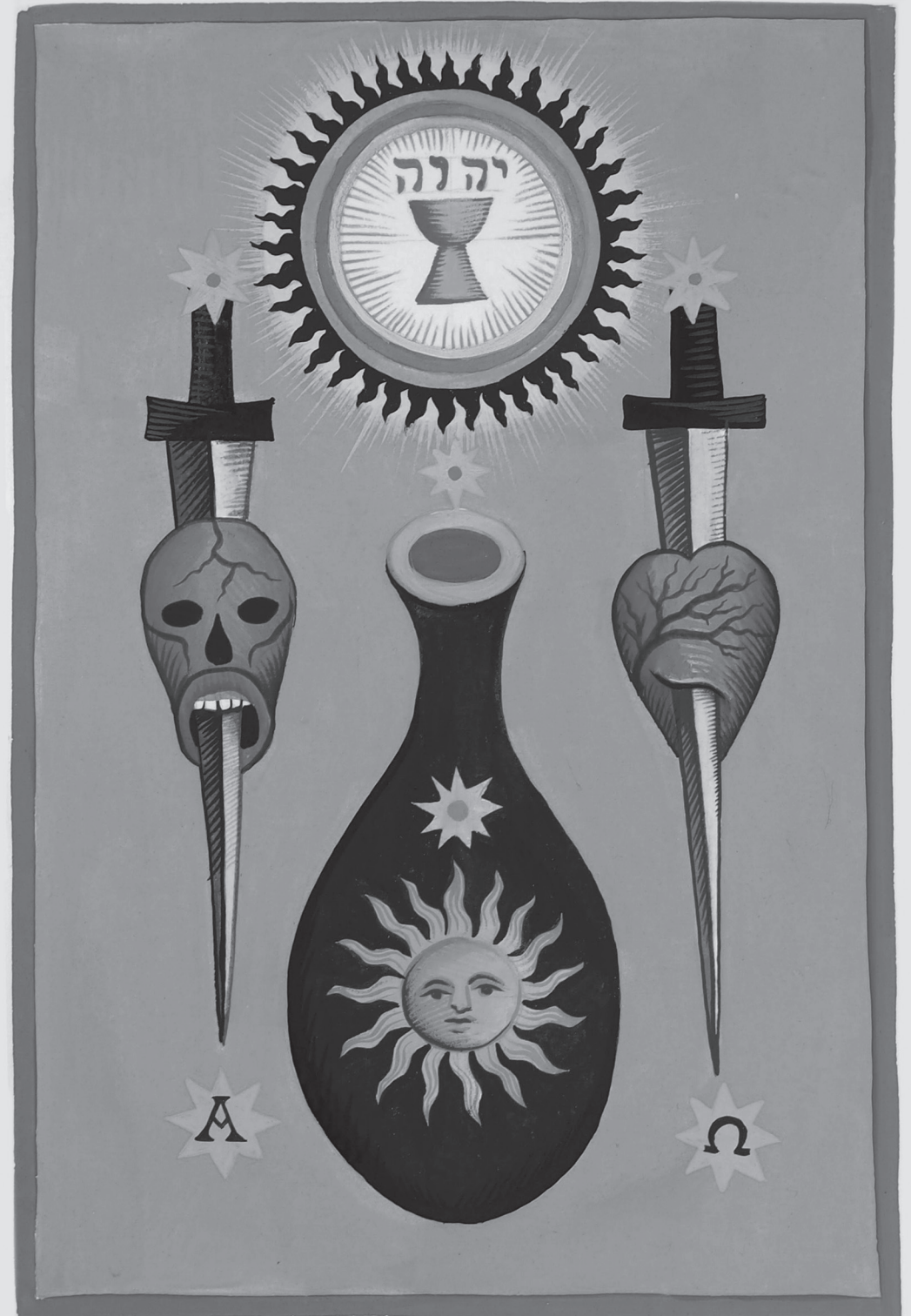
לא נוכל למזוג
אולם יש שאנחנו מתנשמים
נו"ו שי"ו מ"ם נו"ו שי"ו מ"ם בסחרחרת
יקום וכוכבי סביבוניו ומסבבם
ואנחנו דופקים אות באות לב בלב ומלבבם

לא נוכל למזוג אך נשמת האף כנ"ל
ה"א וז"ו ה"א וז"ו ופ"א רפה מתאמת להפליא
צליל ומשקל
ונדמה מאוד כי נוכל

יש שידי עוד רועדת כאן על פני הדף
לו גם ידך הרטובה בדוש נרעדת לה שם
אולם אני מצית סיגריה ואף לא

כאן מתחילה שוב התפתחות התהום
שהפלאנו להעלים

89
128

מישל פלצ"ק

שאנסון למיכאל אחר

למיכאל בן זאב ז"ל

נִסְעָדָה הַעוֹלָלָה בַּת אֶ־קִימָא
מְלוֹת אֲבִלוֹת אֲבֵהִיּוֹת
בְּתַכְרִיף גִּבְסִי מוֹדֵל שֶׁל פֶּתַח
וְחִצּוֹצְרוֹת
מְחַצֵּצָרָה תְּרוּעֶת יֵשׁ
מִיכָאֵל אַחֵר
מִמּוֹל בְּחֶצֶר יֵשׁ
מִיכָאֵל מֵאַחֵר

(כִּי כְּשֶׁנִּסְיַחִי לְרוּץ, נִתְפָּרֵצַת לְזַחַל
לְחֹזֵל אֶלְתוֹף
תּוֹעֲלַעַת הַתּוֹלַעַת הַזֶּה).

מִזָּה הַתַּעֲבֻרִיּוֹת רַבּוֹת דֶּרֶךְ חוֹדְרוֹת
דְּיומֹת אַחֲרִים
(הַשְׁפוּפֹּרֶת נְקוּבָה שְׂדוּדָה נוֹפֶלֶת)

הֵל(ה)!

(ה) אִי

– אֵלֶּי

הַ

יִשְׁנֶם בָּם מִיכָאֵל אַחֵר מְדַבֵּר?

וְרַק עֲתָה

הָאֲנָקָה שְׁתָּקָה כִּי

יֵשׁ לָהּ

פְּרִסְמַת וְחוּצוֹת וְצֶעֶר

מִרְבֵּה אֲבָדוֹן הַכָּרָה לֹא

אֲנִי לֹא מַכִּירָה.

אֲנִי לֹא מַכִּירָה בָּכֶם.

אֲנִי לֹא מַכִּירָה.

אֲנִי לֹא מַכִּירָה לָכֶם.

(כִּי הַתּוֹלַעַת, הַתּוֹלַעַת
מָה אֲשֶׁאִיר מֵאַחֵר
אִם לֹא תוֹלַעַת –
מָה הַשְּׂאֲרֶת, וְלוֹ
חֲזוֹל?)

אִין לִי מָה לְהִתְאַבֵּל.
יֵשׁ לִי מִיכָאֵל אַחֵר.

יֵשׁ מִי שֶׁעֲבוּרִי יִתְבַּלְבֵּל

יֵשׁ מִי שֶׁעֲבוּרִי יִתְפַּכַּח

יֵשׁ מִי שֶׁמְקַרְבִּי גְּחִלְלִיּוֹת

יֵשׁ מִי שֶׁמְקַרְבִּי גְּחִלְלִיּוֹת – –
לֹא עֲנֻגוֹת מְבִכּוֹת בְּאוֹת.

עֲתָה עַל מִי תִּהְיִי רְחוּמָה
מִהֶבֶל פִּיךָ הִיְהוּדִי,
וּנְדָרְקִינָד?

$\frac{91}{128}$

$\frac{90}{128}$

הַמוֹ"ל שֶׁלֹּךְ נִזְכָּר בְּכַבֻּדְךָ לַנְּפֻטִים
בְּבְרוּךְ שֶׁנְּפֻטֵר לוֹ

אֲשֶׁר לְכַבֻּדוֹ אֶחָזָה כָּל שְׁיִסְעִדוּנִי
כְּתוֹלַעַת כְּמוֹתִי וּכְמוֹתִי הַקּוֹדֵם

וְכָל מָחָר כָּל הַמָּחָר הַבֹּא
אֶפְרָץ בְּשִׂאנְסוֹן
לְמִיכָאֵל אַחֵר.

-
ה
ב
ה
ל
ה
ב
א
-

הסוס הססגוני

מדור מיוחד לזכרו של מיכאל בן זאב

המיכאל שצעק זאב

משורר הבה להבא מיכאל וייס, שפרסם בשם מיכאל בן זאב, איננו.

לא היה יש יותר ישנו ממיכאל. חכם, יפה וקודח. משורר גאוני בעל שמיעה מוזיקלית אבסולוטית, ואחד האוונגרדיסטים המוזרים שאי פעם הילכו ברחובותינו.

היינו קרובים ומוזרים בשעה משעות היום הקצר חיים. הערצתי אותו. מתישהו עלה לבמה פנימית ושוב לא ירד. כל פעולה שעשה הייתה פרפורמנס. כל מילה שאמר הייתה פרפורמנס. ואני התרחקתי כי לא רציתי להיות קהל.

לפני שנה או שנתיים חידש את הקשר וביקש את סליחתי. אפילו חשבנו להוציא סוף־סוף את ספר ביכוריו, 'הסוס הססגוני'. ספר מזהיר. אבל חייו היו מזהירים משירתו. ועכשיו אין מיכאל. אין מיכאל בכלל.

מב"ז המבוזבז. הוא נולד בתל אביב ב־16 באוקטובר 1988 ומת בה ב־24 במרץ 2025. בין לבין היה "משורר של כתבי עת". את שיריו הראשונים פרסם בהבה להבא 4 ב־2014, ואחר כך פרסם בהבה להבא ובמעין לסירוגין. כמעט לא עבד, ועד לאחרונה גם לא למד (אף שהיה משכיל הרבה יותר מרוב הסטודנטים, אם לא מרוב המרצים). בעיקר הרבה להופיע, איתנו ובכלל. וכשלא מצא במה – הופיע ברחוב. וכשלא מצא רחוב – הופיע אצל עצמו.

כששאלתיו למה הוא חותם על שיריו בשם מיכאל בן זאב, חייר את חיוכו הממתיק והסודי והשיב: "כי אבא שלי זאב". ואני בחנתי את עיניו, והוא בחן את בחינתי, בלי למצמץ, ואני ידעתי שאין לי כל דרך לחלץ ממנו אם אביו הוא אדם ששמו זאב – או זאב של ממש. הוא היה איש שאגדה ומציאות שימשו בו בערבוביה, וליתר דיוק: הוא היה איש שערבב את המציאות, שהשקיע מאמץ מנטלי מונומנטלי, ושילם על כך מחיר מנטלי מונומנטלי, כדי שהמציאות תדבק במשהו מן האגדה.

שירתו משוררת בזכות עצמה. לא אנתח אותה כאן. אני רוצה לספר אנקדוטה אינדוקטיבית על האיש והאגדה.

גרתי אז סמוך לשוק הכרמל, ואז כמו היום – אז יותר מהיום – הייתי דל ונצרך ואביון, וסיפרתי למב"ז על שיטה שהמצאתי: אם מחזיקים עגבנייה אחת במרחק־מה מהדוכן ושואלים את הבסטיונר בצעקות כמה זה עולה, הוא לרוב ינפנף בידיו ויוותר על הכסף. אחר כך עוברים למלפפון אחד בדוכן הבא, לגמבה אחת בדוכן שאחריו, וכך הלאה עד שמשלימים סלט חינמי.

מיכאל נדלק על הרעיון, אבל בוורסיה בן זאבית למהדרין: מאותו יום ואילך, כל אימת שהיה מבקר היה מביא לי כמנחה ירק שורש (שום דבר פרקטי: סלק, לפת) שגנב מהשוק. שאלתי אותו: אתה לא פוחד שיתפסו אותך? לא, אמר, יש לי שיטה. רוצה ללמוד? אז ירדנו לשוק, ניגשנו לאיזה דוכן, מיכאל התגנב בתנועות מוגזמות של חתול (בשלב מסוים עצר לללקק את כף ידו ולהחליק את שפמיו כחתול), תפס בצל אחד והתחיל לרוץ ולצעוק: אני גנב! אני גנב! תעצרו אותי!

שתי טכניקות לגנבת ירקות, שתי גישות לחיים: בעורמה ובכזב (שלי) או בצעקות אמת (מב"ז).

אם צועקים "זאב זאב", ותמיד יש שם זאב זאב, גם אז מפסיקים לשים לב.

הספרות העברית איבדה את אחד מגדולי אוונגרדיה. אני כותב "איבדה" מכוח הרגל: היא מעולם לא מצאה אותו. הוא לא רצה להימצא, הוא רק השתוקק. והוא קרא וקרא, וצעק וצעק, עד שהחריש את הסאה.

יהי זכרו קשה ורך, יהי זכרו מבורך.

עודד כרמלי

בעקבות (יש לקרא ללא אָפּף)

קשה לי לבוא במילים אל מול עובדת אין־מיכאל ולא פחות מכך לנוכח יצירתו, אשר מצריכה מאיתנו להתפרק מהבנתנו, מנוחותנו, ולוותר על האוכף. במציאות השירית הנוכחית רבים הם האֶפֶסֶים והאֶפֶסֶים. אף שלא רכבתי מעודי על סוס, אני מדמיין לעצמי את האוכף כחוליה האחרונה בשרשרת הביות הגדולה. לא די לנו באילופה של חייית בר, בחמיסטה אל סד תכליותינו האנושיות עד דק. שכן חוליותיה אינן נעימות, הדהרה פוקקת וגבנו חפץ זקיפות קומה. האוכף מקנה לנו מושב, עוד מושב, בפרא הולך ונכחד, צר למעננו נוחיות בעין הטלטלה וחוצץ בין הוד ישבנו לנחשולי שריר ופרווה.

למרות ההבדלים החשובים והאין־ספוריים שבין מפריס פרסה מאולף לשפתנו, אני חושב שמיכאל זיהה נכונה שההיגיון אשר הוביל לאוכף הוא זה אשר גם מרפה את קולנו, דעתנו ומוכנותנו מלהסתכסך כהוגן במילים, בתחביר ובפשר. כך נוצרים עשרות ומאות שירים בהירים, יפים ומתונים אשר משכיחים מאיתנו את כל המוזר, התימהוני והסתור שבשפה. נדמה לי שלמיכאל שירת נוחיות כזו הייתה בבחינת "חג שְׁנֵי מָוֶת", וריאציה מנוקדת ואומנותית לכוחנות ולהייררכייה של "מָה הַהוֹרִים שֶׁלֶךְ עוֹשִׂים?" לכן אם זוהי שירה, הרי כולנו משוררים מעצם היותנו משתמשי שפה ותיקים.

איך נראית שירה חוץ־אוכפית? אולי כמו לילה שלם שעובר בפרוות עכבר, כאשר על הזוגית מתגוששת נפש ומבעד לה חושך מתקלח בחשמל. בשירה שאינה נכתבת תחת אוכף, אפסרים, רתמות ורסן, העין נזכרת בהיותה אֶגֶף מְגוֹר, שבמהלכה אפשר לפרום גרון לנֶעֶר וְלַהצביע על השפה כעל יער עֶרְשֵׁנִים וצִילִלִירִים. כששירה איננה המשכו של האוכף באמצעים אחרים, גועשים שירים שלא ימצאו את דרכם לכוסות שנמכרות בסטימצקי, שאינם דומים במאום לרכיבת אחר צוהריים רומנטית בגבעה מוריקה ושאִינִם משתפים פעולה עם הרצון בהזדהות, בהדהוד ובהגברה.

96
128

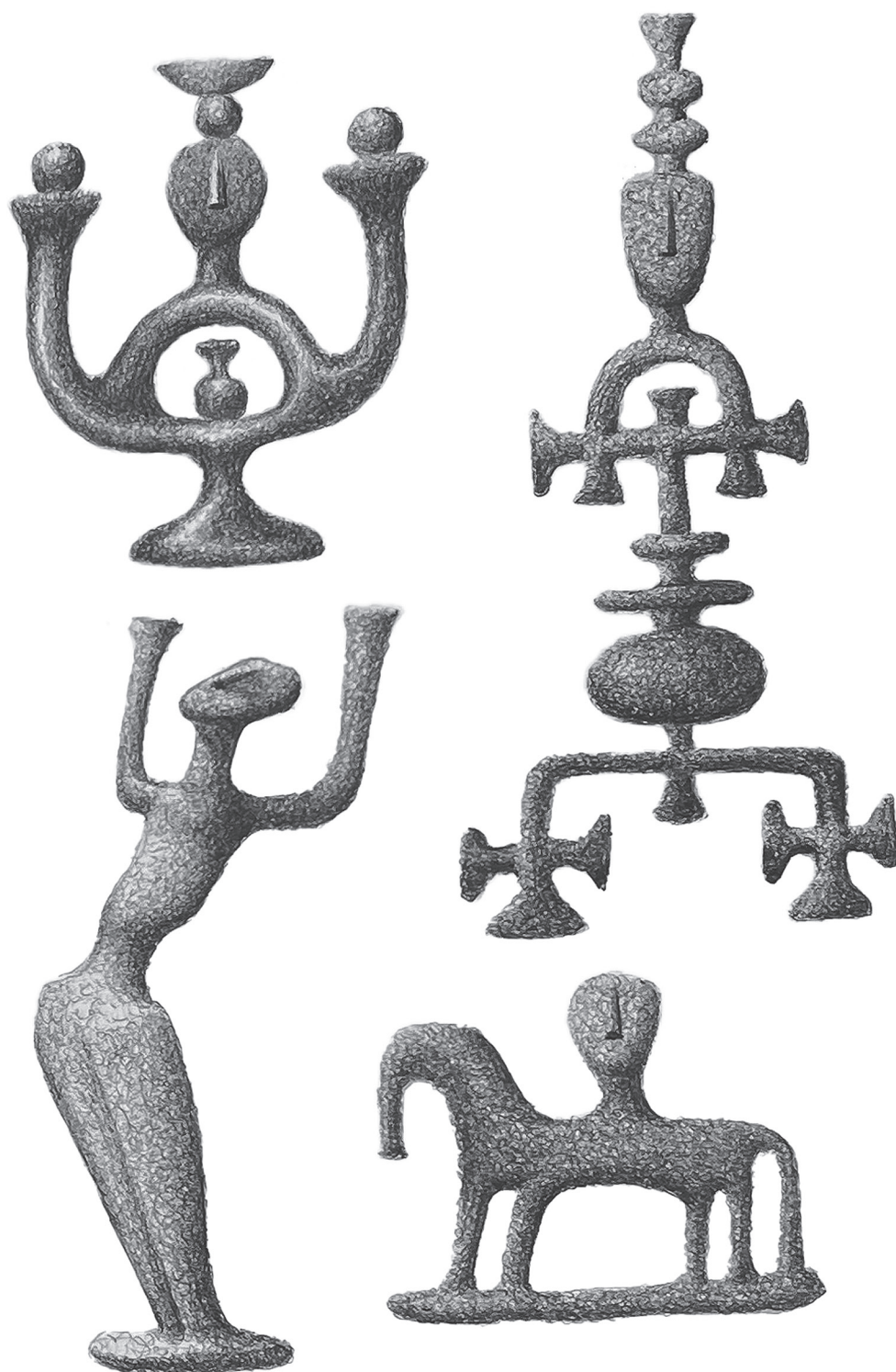
97
128

נשיקה צרפתית אין־סופית

מיכאל בן זאב היה סופרנובה. מיכאל בן זאב עף לגובה. הוא היה משורר עז, נועז, סוער, בוער – אני כמובן מנסה לאמץ כאן את הפואטיקה שלו, אבל אין לי כל סיכוי. איש אינו יכול לכתוב כמו מיכאל בן זאב, כי איש אינו יכול לגעת בחומרי הבערה שהוא קרא להם חיים ולא לעלות באש. מיכאל בן זאב היה מה שנקרא משורר טוטלי. היה אפשר לראות את זה בהליכה שלו, לשמוע את זה בדיבור שלו, להרגיש את זה בנשיקה הצרפתית שדפק לי על הבמה בערב של הבה להבא. מעשה שהיה כך היה: שעה הוא הפנט את הקהל בשירה הלואיס־קרולית שלו, במקצב של כוכב, וכשהגיעה העת סוף־סוף למסור את המיקרופון, במקרה לי, נישק אותי בלהט, חייך חיוך של ניצחון אחרון, ורק אז הסכים לרדת (לאן?). הסיפור הזה ממחיש יפה שמיכאל בן זאב היה ממגנט, וכמו מגנט ענק הוא משך וגם הרטיע. הוא התפוצץ החוצה ברעש זיקוקים, אבל גם פנימה, בשקט. רעמת השיער והחצאיות והדהרה – לאן, מיכאל, לאן? – וההתכנסות הבוחנת, והעיניים, העיניים. המשיכה אליו ומשיכתו אל העולם פעלו בשני כיוונים מנוגדים בו בזמן. העולם היה קטן למידותיו, מינימליסטי

הרחק מכל עניין בעוגנים ביוגרפיים, זהותניים ואקטואליים, ייתכן שמיכאל ביקש להמחיש ולהחיש בשירתו את ההבנה ששפה היא גם פעילות מסוכנת במיוחד, סוס רושף־נושף לכשף מבעד למובן, לשגור ולמתקבל על הדעת. בכך מיכאל נשמר היטב מן הקיבעונאות ומהסיכון המקצועי של הפיכה לטכנאי אשר יוצר טקסטים לפי המתכון האהוב והמוכר. הוא כתב, דלק וחי ללא אוכף, למען מי שיעז להשאיר את שוט הרכיבה מאחור, להשיל את סכי העיניים ולהרפות מן הנודע. מי ייתן שגחליליותיו ימשיכו להאיר למי שחפץ לשעוט אל חיותיות שלא תסולע בפרס.

יונדב פרידמן

מדי, ריאליסטי מדי. מיכאל, לפי שירתו, היה תמיד "על ספו של שגנון הולך ובא". שלא כמשוררים רבים אחרים, הוא הבין שיש בכך יותר מרומנטיזציה נערית. שירתו הייתה "מניפסט לפני האפלה". הסוסים שדהרו בו ברחובות כשנתקלתי בו במקרה, ושאלתי מה נשמע, ונעניתי ב"בסדר" עצור שלא הסגיר דבר ממה שבאמת נשמע שם בפנים, בחיור מתנצל שהזמין חקירה נוספת שנחסמה בחומות של ביישנות ונימוסין שלא לצורך – אבל גם אז, ואולי במיוחד אז, הסוסים האלה דהרו בו בדם. הסוס הסגנוני לא ביקש שנשאל לשלומו. הוא ביקש שנקרא את שירתו ללא אוכף, את שירתו האקספרסיבית, הדוהרת, המקפצת, המתפוצצת, שאין כמוה ולא הייתה כמוה ולא תהיה כמוה, המלאה בחיות וביצורים ובחרוזים שבורים ובסימני פיסוק מקולקלים ובאגדות ובשברי מראה ובציטוטי רוקנרול ובאיזה אני מוזר שמחפש שיראו אותו בתוך הסערה הפנימית שהציפה אותו ובבקשה אחת שמזדהרת מבעד לכל השורות ומבעד לעיניים היפות של מיכאל בן זאב: לגאול "את כל הראליסטים ממחשבות הנשוא שלהם שתפליג אתם אל אנש-ליות ותטרף את שירתם בדרך שתקבר את המציאות בים שתצית-עצמה למען העולם".

98
128

נדב נוימן

א

מתחת לחם בוכיה
הרוכבת אל הנצח
מתקלחת בחצות
הקרוב
הגמד משכים
וקוטר קרוב
הנשיון נכשל שוב
והשקט נהפך
לנסיכה
מה אפה משליך?
מה אף ממשיכה?
מחר אחר לך לי מסכה
אחרת
ואלך שוב לאבוד

אל הדרך האובדת הלאה
לא משל ולא מלאך
דבי ואקדח

101
128

100
128

א

חג שני
מות.
מה ההורים שלך עושים?
משוררים

¹ מב"ז נהג לפרש את שיריו, ולשיר זה – שהיה פרסומו הראשון – צירף את ההסבר הבא:
"השיר עוסק במוות ובשירה (כמטפורה לאומנות בכלל) וביחס ביניהם, ומעמת את הנדיר והנשגב שבמושגים האלה עם חיי היום־יום האפורים של המשורר, לדוגמה – חגים שניים – אירוע טיפשי וחסר חשיבות. השאלה 'מה ההורים שלך עושים?' גם היא, בדומה לאותו 'חג שני', טרחנית ומיותרת מבחינתו של המשורר החותר תמיד אל המופשט והכללי וסולד מהנסיבותי וחסר המשמעות – שואף אל מה שצריך להיות ולא אל מה שיש. רק תשובה חסרת שחר כמו 'משוררים' עשויה להציל את המשורר עצמו מהתפלשות בבנאליה של השאלה הזאת. חוסר ההיגיון הוא נשקו היחידי כנגד הסתמיות של ההווה. המשורר, אם כן, גואל את עצמו במו ידיו מהבלי העולם הזה דווקא באמצעות הכלתם בשירו וחשיפתם במלוא מגוחכותם. באותו אופן הוא גואל את עצמו מכבלי העולם הזה באמצעות השירה ומשיג את המוות – השחרור המוחלט – בעודו בחיים. בד בבד הוא מנציח את עצמו בכוחה של השירה ומנצח את המוות".

רון לגחלילית²

שְׁמָגָה רַע
עַשׂ רְשָׁמָה
שַׁעַר רַעַשׁ שֶׁל לְשׁוֹן
בְּלִילְשׁוֹנוֹת שָׂרִים לְשִׁמָּגָה
בְּמִשְׁגַּל גֶּרוֹן גַּע רֹן

גַּע לִגְחָלִילִית
גַּע לִגְחָלִילִית בְּשָׁג
אֵז בְּנוֹת לִילִית וּבְנֵי אָגַג
יַפְלִיגוּ אֶל הַלּוּל
הַמְזָרְגָּג
הַצּוֹפֵג יִגִּיץ פְּעוֹר
עַץ הַצִּילִלִיר יִשְׁאָג
בְּרֹאשׁ גָּמוֹר
מַעֲשֶׂג
גּוֹעַ ווִירָג

עַרְשָׁגָרִים
עַרְשָׁגָרִים
עָרִיוֹת וְעֶבְרִים
חֲזִירוֹת וְחִזְזָרִים
תּוֹגֵרְמִיזוֹת וְכוֹזָרִים
עַרְשָׁגָרִים
עַרְשָׁגָרִים
אֲבִירוֹת וּמִזְפִּירִים
חֲמוֹרוֹת
מִמְזָרוֹת וּמִמְזָרִים
עַרְשָׁגָרִים
עַרְשָׁגָרִים

כּוֹזְלֵי הַמֶּאֱשָׁרֶת
בֵּין עָלִים וּבְנוֹת אֱלִים מוֹשְׁרֶת
דַּח עֲתִיד בְּנוֹף אֲשָׁרֶת
הָאֶדָם מִן הַמֶּלֶה נְמוֹל
עוֹלִים לְמַעְלָה
הָאֶפֶר הוֹפֵךְ סָגֵל

הוֹפֵךְ לְעַל־סָגֵל
עוֹלִים לְמַעְלָה אֶל מַעַל לְעַל
גַּע לִגְחָלִילִית
גַּע לִגְחָלִילִית בְּקוֹל

לְהַפְלִיג אֶל תּוֹף הַלּוּל
לְהַמְשִׁיף אֶת הַשְּׁבָלוֹל
לְחֻצוֹת אֶת הַמְבוּל
– אֶרֶץ – אֶרֶץ
אֶרֶץ אֶפְהָרֶת
עַץ הַצִּילִלִיר
כּוֹזְלֵי הַמֶּאֱשָׁרֶת
מֶאֱשָׁרֶת לְגוֹבִיר.

103
128

102
128

² כשהכרזנו על "פרס אלפא קנטאורי ליואב עזרא בעודו בחיים לשיר הרחוק ביותר מבני האדם לשנת 2014", בעילום שם כמובן (הפרס היחיד שמכבד את בעליו הוא הפרס בעילום שם), מב"ז חמד לצון והגיש את שירו "רון לגחלילית". הוא זכה במקום השני. מנימוקי השופטים: "זהו שיר נשגב, מורכב, קשה, יקומי, קיומי, אוונגרדי, מטפיזי, פילוסופי, מיסטי, מודרניסטי, אוטופיסטי, אסקפיסטי, לא־קומוניקטיבי, מטא־אקטואלי וטרנס־אנקדוטלי. הוא לא יהיה מובן עד המאה ה־25, לכל הפחות, אבל במאה ה־29 ישמש כהמנון לא־רשמי של גלקסיה אחת לפחות". הפרס היה תווים לקניית ספרים בנסיך הקטן.

הסוס הססגוני (יש לקרוא ללא אופף)

מִן הַעֲצָלָתִים בָּא הֵנָּה /// בּוֹרָה בּוֹ הַד מַזְמֵן אַחֵר ~ הַכֵּל כָּהֵּה
/ זָהָה / זֹהֵר ... כְּמוֹ מַחֲזֵה מַזְמֵן אַחֵר . אִךְ מִן הַצִּלִּיל לִי
בָּא הֵנָּה < שְׁאֵל צָלִילִים עִתָּה חוֹזֵר () כִּי זֶה - הַסְּאוֹנֵד -
מֵאֲשֵׁתָקֵד .

၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅-၀၅

מֵאֲנִים אֶת הָאֵף . מֵזִמִּים אֶת ה־דָּס . זִמִּים -
אֶת ה־קָּדָס. הִקָּדָס הַמְזַמֵּר מוֹכֵן וּמִזְמֵן . כָּל הַבִּיזָנִס מִדְּרָס
. וְהַסּוֹס הַזֶּה מִזְמֵן כְּבֹד מְשֻׁנָּס!... הוּא הַסּוֹס הָאֲרֻבָּעִשְׁרִי הוּא
סוֹסוֹ שֶׁל הָאֲבִיר הַסּוֹר זָמֵן וּמִמֶּכֶן לִרְכֹּב לְכַפֵּר עִם זֵן קֹר וְלִתְקֹף
אֶת הָעֶקֶר אֲאֵאִיזָה סוֹס חֲסֵר מוֹסֵר אֲאֵאִיזָה סוֹס חֲסֵר הַסּוֹס
אֲאֵאִיזָה בָּאֵסָה.... הַסּוֹסָה < מְהֻסָּה:))) (אֲבָל לָמָּה הַסּוֹסָה
מְהֻסָּה? זֶה לָמָּה הַסּוֹסָה מְהֻסָּה: הִיא סוֹבֵלֶת מִמִּקְרָה קָלִיסִי שֶׁל
תַּסְמִנָּת הַיִּלְדָּה הַיִּפְפָּה; הִיא תַּעֲדִיף תַּמִּיד לִלְכֵּת יַחֲפָה; אֲבָל
עֲכָשׁוּ הִיא.. עֲיִפָּה; הִיא דוֹפְקֶת בְּ(מִפְתָּח פֶּה) הִיא הִפִּיָּה הַמְעוֹפֹפֶת
הִיא חוֹפֹפֶת רַק בַּחֲרֹף רַק בַּחֲרֹף הִיא חוֹפֹפֶת הִיא חוֹלֶפֶת הִיא...
חוֹלָפֶת הִיא שׁוֹלֶפֶת <כָּף> מִתִּי מִתִּי מִתִּי אֶת הָאֵף?? הַסּוֹס
הַסְסוֹגִי כְּמַעֵט כְּבֹד עָף לַעֲזָזָל עִם הָאֵף!! אִזָּהוּ. זֶה -
הַסּוֹנֵד - מֵאֲשֶׁת־קֹד. וּמַעֲכָשׁוּ - אֶ-כָּפֶלס כָּפֶלס כָּפֶלס

၇၃ ၀၂၇၃ ၀၂၇၃ ၀၂၇၃ ၀၂၇၃ ၀၂၇၃ ၀၂၇၃ ၀၂၇၃

.....לֵאמֹר

מְנִיפֶסֶט לַפָּנִי הָאֵפֶלָה

מִתְפַּסֵּס לְקִרְאָת צִלְיָה אֶל

הֵם וְהַשָּׂטָן

סֵתֶר הוֹלֵכֶת אֶל הַקִּיר בְּקֶרֶב

אוֹתִיפֵל תּוֹפֵס בְּצוֹאֲרֵיהָ עָרֵב

יֵצֵר חָרֵב שִׁיר קוֹרָא לְקָרֵב

קָרַב לְלוֹיִתּוֹ

הַתּוֹלַע הַמֵּטָרָף בּוֹעֵט בְּדֹלֶת הַטִּירָה

עֲטִלָּף רִאשׁוֹן מוֹפִיעַ עַל מִפְתָּן הַמַּעֲרָה

שְׁנֵי סוּסִים כְּמוֹ טוֹסִים שְׂחָרִים בְּסַעֲרָה

וְנִעְרַת לִילִית רוֹקֶדֶת עַל תַּלְתָּן

בַּעֲלוֹת הָרְאוֹתוֹ

הִנָּחַשׁ לִוְשׁ וְגָלִים
מִמֶּגֶלֶה שְׁנַיִם רַעֲבוֹת
הַצֶּלֶצֶל רַץ עַל הַמַּיִם
שָׁבַע זְאֵבוֹת קְרֹבוֹת
וְזָהוּ שֹׁר הָיִם
זָהוּ שֹׁר הַיָּעַר
וְזָה הַשֹּׁר הָרוֹכֵב בְּעֶרְבוֹת

וְזֶה הַסְּאוֹנֵד מְאַשְׁקֵד

על ספו של שגעון הולך ובא ~ האריה הרה קרה בצל העירה -
האריה הרה קרה בצל העירה - האריה הרה קרא בקול העירה
/// לפנות הבקר - בבת אחת - כהרף עין \\\ האריה הרה
קרא את כל העירה עם השנים || טרף בבקר > גשש בצארים
< חרבו בערב < וישן יומים. אחר כך קם; הרתיח חי; והעלה
גרה; וקדתיים ~ All The Nightmares Came Today ~ ונראה
שהם הולכים להש. stay- הרי כבר שוב עטור קדרות ומקשט
סרטים שחרים אני רוכב על כל סוסות הלילה- כמו פרש בלי
ראש-מתלחש על השלחן-תוקף את הקיר-תקוע באלכסון-נלחם
במלך עכברוש-מאהב..... בנסיכת אחשוורוש!! על ספו של
שגעון הולך ובא קוראים שירים של סאפו "כלפיכנשים יפות אין
 עוד דעתי הפכפכה" יש לה תסמנת הילדה היחפה יש אש נואשת
יש אישקט אישפית אישלג יש אישחר מפאר יש Sailors
fighting in the dance hall! יש אריות משתוללים בערפל
מאחורי הדר עתה אישלג עם קולר כל אריותיך מתקבצים בערפל
משתוללים מאחורי הדר משתוללים בערפל המתקבץ מאחורי
הדר בערפל המשתבץ מאחורי הדר מאחורי הדר הדר הדר הדר
ההספאונד - מ - אש - ת - קד!

I could make the transformation as a rock'n'roll star

ער-ער-ער-ער-ער-ער-ער-ער האָסון הראַליסטי הוא סמֹות
לחלוּם המתנפץ לפני עיניו הכחות לפני עיני המגלגלות סיגריה
לכבוד כְּנָשִׁים יפות "אין עוד דעתי הפכפכה" אַני נשאים על גב
הלית נשאים בלא סיגריה שרועים על הנהר הרע אַני נוֹפל תמיד
קדימה אַני! נוֹפל תמיד קדימה לא נוֹפל רוכבי אחור; להתנפל
אל המפל ולא לסכר אותו אינו רוצה לעוף? עינו הנבוכה -
עינו - עינכם הלא-רואות - עיני המשבשת כבר העיפה והיפה -
נפש הערופה של אחי - הלא היא בבואת נפשי הערופה איה

הקיר החמישי

...

עין חשמל זורקת רוח קרב על גוף בטון מבליח. מקלחת חשוך מתרגמת מסכת זקו למלמלת סכר. על הזוגית נושפת נפש מתגוששת. נסה מן הכפר. נסה מן הריח. מין אורח מכער. מן הנר האור נגר. כל הלילה בפרות עכבר. כל הלילה קצר. כל הלילה יצר פצר. לילה משגר:::

מרקחת קרח מחרחרת ניצוצות זכוכית במעבה החדר. שבר שדר משפחל אל און החמור. הזמן מגליד על הקירות הדוחקים. על השקים. על השאור. על אף הבית. על אף האור. עפעפים באגף מגור. עפעפים באגף מגור מקף קריאה ומאחור השור. השד. המה. המון גפים בארון בערמה. המון עינים מלטשות את האמה. המון ידים מפלחות את הדממה. עדר תרדמה עוטה אדרת מהומה. ונהמה. ונהמה. ומהו נצרף בתוך אישון הזמה. ומשהו נשרף:::

משהו נמל עכשו באור הנר ומטפטף על המחברת. זו העלמה עם החיור המענה בהר עשן שמאפרת על לבי. השער שלה נשלח למערב. השיר נשלח לעזאזל. הגוש שבגרון הפך לאבן בפליות. הגשם לאיגשם. היכלת לכוכב. מסתבר שהיא הייתה רק בואה של דמיונה המתאבד. ולא אכפת לה שזה הסריח ולכלה. רק שנגמר ונחבל. רק שנגמס וננחבל - אי-י-ל - אבד הנה תרדמת אלוהים עלי נופלת. משהו פורץ בדלת אל הלא-נודע. הדרך מטשטשת המשורר טפש מועד, עלה מן השמיון עורב שודד לרצח להשחית ולאבד את החזון הזה המר ורע את השירה הזאת המעירה מכרות ברוח הלבו במערבלת הענן אישחר פתרוןזנב ונצרה מנשף:::

מרקחת חשוך מחשלת עבש כפור על רגל מכונית שולחת בהן מחממת נחושת צפרון קרב. עדים מקללות נופלות אל מצולת חולות ערב. עזובה פושטת בעורקי הערב המזה רעב. האביב הופך לסתו הופך לחרף זעם בתולות מחלפת אש עשן חשמל ושאף לעיסה. שלג משסה על חוף סבון מסריח סוף הרחוב ומשוך החלב הקו המקוקו ולוח החלש נחש השעם פז הדרך זהר המטה והחלון העז. הפחד הנפתז מן הבדק אל הראי. המארב בחוש העכברים ומלך השעון. הצערמון. שמלת ממלכת בצ אהון מרוח שד ברוח

108
128

109
128

הָקָר הָרְבִיעִי

הָקָר הָרְבִיעִי אָפֵר עֵינַיִם קָם בָּלָב זָאָב
בָּלָב זָאָב אָפֵר עֵינַיִם קָם הָקָר הָרְבִיעִי
הָקָר הָרְבִיעִי אָפֵר עֵינַיִם
בָּלָב זָאָב אָפֵר עֵינַיִם
קָם

הָעֶנֶק הִבָּא בְּשָׁחוֹר הַבֶּקֶר יִתְפָּרֵשׁ רֹאשׁוֹן
יִתְפָּרֵשׁ רֹאשׁוֹן בְּשָׁחוֹר הַבֶּקֶר הָעֶנֶק הִבָּא
יִתְפָּרֵשׁ בְּשָׁחוֹר הַבֶּקֶר
הָעֶנֶק בְּשָׁחוֹר הַבֶּקֶר
בָּא וְנָעַלְמָם

אֲנָשִׁים עָזִים בָּיִם יֵצִיחוּ חֲמֹשֶׁה רִגְלִים
חֲמֹשֶׁה רִגְלִים יֵצִיחוּ אֲנָשִׁים עָזִים בָּיִם
יִקְיִצוּ חֲמֹשֶׁה רִגְלִים
יֵצִיחוּ אֲנָשִׁים עָזִים בָּיִם
וְהָיִם נָם

אֵל אוֹכֵל אָדָם מִצְמִיחַ צֶל שֶׁל מִשְׁלָשׁ
צֶל שֶׁל מִשְׁלָשׁ מִצְמִיחַ אֵל אוֹכֵל אָדָם
מִצְמִיחַ אֵל אוֹכֵל
מִצְמִיחַ מִשְׁלָשׁ שֶׁל צֶל
אָדָם

*
הָעֶנֶק הִנָּם יִקְיֵץ בְּשָׁחוֹר הָרְבִיעִי אָכּוֹל צְמָחִים אָפֵר רִגְלִים מִפְּרֵשׁ
בַּצֵּל הָעֵץ וַיֵּצִיחַ אֶת הַמִּשְׁלָשׁ

*
מֶלֶךְ מַחֲיָה חֲלָשׁ יִבִּיא עֵינַיִם בִּזְאָב הָיִם בִּבְקָר פּוֹקֵר פְּרָשִׁים
נִעְלָמִים וְאֲנָשִׁים בְּלִי רֹאשׁ עִם

*
לִבְבוֹת אַחֲשׁוּרוֹשׁ! אוֹכְלֵי אָדָם בַּצֵּל הָזֶע וְאֵלֵהִי הַמִּשְׁלָשׁ הוּא מֶלֶךְ
מַחֲיָה חֲלָשׁ הוּא הַשְׁלוּשׁ הַמָּשׁ הַקָּם הַכָּר בּוֹ בּוֹא הַכָּר בּוֹ הוּא הָקָר
הַכָּר! הוּא קָרַח קָרַב קָרַס קָרַשׁ קָרַע קָרִי וְחַמַּת הָקָרִי הוּא הָקָר!
בְּשָׁחוֹר הָרְבִיעִי אָפֵר עֵינַיִם הוּא יִכָּה

סַעְרָה פְּנִימִית מְצִיפָה אוֹתִי

סַעְרָה פְּנִימִית מְצִיפָה אוֹתִי
כְּמוֹ חִיּוֹךְ חוֹלָה
אֲנִי מַחֲפִתָּל בְּמַחֲלָצוֹתִי וְרוֹצָה לְצֹאת – פְּרָצִים
גּוֹרְרִים אוֹתִי כְּמוֹ בְּחֻצְבוֹת רְטוּבוֹת
גּוֹפִי עָלִי עֶפֶר נִגְרָר בְּעוֹד מִבְּלִיחַ מִמְּנִי
הַדָּם

. כִּי אָדָם מוֹזָר אֲנִי;
אֲנוּם וְאַתִּיז
עָרוּם וְאַשְׁחִיז
עָגוּם אֲתִיר
עָלוּם אֲשִׁיר
– פֶּסֶל ע, כִּי אָדָם מוֹזָר אֲנִי, לִיז לְשֵׁם הַתְּהוֹ
גִּשְׁם יוֹרֵד אֶת חֲלָל הָעוֹלָם
אֲנִיחַ עֲנִי שְׁטָה שָׁם
.אֲנִיָּה בְּקִדְרוֹת
חֲלוּדָה פְּנִימִית מִי יִתֵּן כִּי יִשְׁטֹף הַגִּשְׁם
חֲלוּיָדָה פְּנִימִית מִי יִתֵּן כִּי הַגִּשְׁם יִשְׁטֹף
הִבָּא לָעוֹלָם לֹא בְּכַדִּי, הִבָּא לָעוֹלָם עִם סִבָּה
לְעוֹרֵר...
כְּסֹאוֹנֵד עֲצָמָתִי וְקוֹדֵר.

111
128

110
128

-
ה
ב
ה
ל
ה
ב
א
-

מקבץ "שירים זעירים", "שירים של 2 שורות ומטה" והייקו אחד

*

dont you toe me maya
show me your hose.
but no fucking toes
//

I aint no something special I fuck up all the time
I dont knows how to be free Maya – you know better
than me how to grows, how to flows, how to not pose,
how to coseeee
so – what I wanted to say to you now was
that you in the game, growling and beautiful,
no matter the roles
so fuck the tables and be no toes

*

ראש
רושף אש
מסתכלים עלי
אני כותב את זה ו
נהיה לי קר בקבורות
אני רוצה להתאמץ יותר עם
השחרור המחשב של כל ההברות
ולהצית את המלים שלי כמו באש בשביל
בסופו של דבר לשלב עם כל הבחורות ולספק
את הרעב המטרף שלי לחיים סוערים וחסרי פשרות
בחיתיות מפארת ושירה שפורה לפוצץ גשרים ולשבר קירות

*

עם אמנם גנוב בפיס
אני אצליח את הלילה
להצית כמו שיר למעשה

*

מאדים
ממליט
אמודאית

.2

ההיפסטרית עם הפסים בוערת... היא פיקו דלה מירנדולה.

.3

כחפיר שששששששש...

.0

רק מגלומן
מגלמגלומן

*

רגע תעוזה
ורגע מתחזה
ועז
וזה

ואז

כבשה צוננת מכסה ברמץ בדיל שוכבת על חציר צורח ושואלת
את אישה איפה הכרוב החולמני שנים לצוד דבר כסום חולף את
טעותו האמתית.

אם אתה מרגיש כבול

– השירה מיצרת פלטפורמה לאש

-

ה
ב
ה

ל
ה
ב
א

-

על האדניות

סתר פוסעת לך אל הטירות
מן הסתם או מן המעשה
ומחר אני מתאבד! אדניות
ומחר אני מתאבד! משה קצרה על השירה
ומחר אני מתאבד! הסתדרתו
ומחר אני מתאבד! והאשה היא השטן
איזה יפי!!

מרי היא

כלה ביום חתולתה שעלולה לקפץ מהחלון
ולפל לי על הראש כמו פיל דביל בשביל לתפש אותי על חם
בשעת גנבה

ההייקו היחידי שלי

הזקנה עם המבע המאבן
מחזיקה את השלחן
מפחדת לעזב

114
128

115
128

הסורגת והלילה

לסרג סורגים סריגה מסרגה תסרגי לסרוגין סריג תסרגנה
(סיגריה) מסרגות אסרג סרגתי סורגת סריגי סריגים סרוגות
סריגות סרגנו סרג סרגה סרגתן סרג סורגים סורגי סרג סרגי
סרגנוכם סרגוני סרוג סרגתני סרגיני סרוג ומסרג ונסרגה סרג
נסרג שבלסרג במסרגה ולכשסרגנוך סורגים סורגים הסורגת
והלילה עוד צעיה !!!

*

בנות היו פעם
הן פעם ישובו פה ועדין
כמה התירו קשר
כמה התירו קשר
כמה היו מסתוריות ביותר.

עז וכהה מרב יפי
היה העולם
ואני צעיר ותם.

ועז באפל אבדם

*

שירה יוצרת איי אפשר
- שר יט ה בט בע ערפל.

*

יש מנחת מסוקים על הגג?
סביר להניח.
באיזו תדירות אתה יוצא לרוץ?
קשמדמו

*

מקום ראשון
באפיסת כוחות.
אני במחוזנים
בקומה התחונה

-

ה
ב
ה

ל
ה
ב
א

-

שאלון פרוסט³

ההיבט המרכזי באישיותי: ורתריזם

התכונות שאני חושק באישה: סובלנות, מי שנותנת צ'אנס, סוג של אוטיזם

התכונות שאני חושק בגבר: הומור ואומץ

מה אני מעריך מאוד אצל חברי: קיום וחוסר

הפגם העיקרי שלי: דשדוש

העיסוק החביב עליי: התעמלות גופנית

מה הייתי רוצה להיות: להיות משהו ספציפי ולא להיות הכול

מה יכול היה להיות האסון הכי גדול שלי: התקרחות

החלום שלי לגבי אושר: להיות חופשי

המדינה שעליי לרצות לגור בה:

הצבע החביב עליי: לבן, אָפּוֹהֶרֶת וּשְׁרָגוֹם

הפרח שאני אוהב: ילדת הפרחים לינט "סקוויקי" פרום

הציפור החביבה עליי: ילדת הפרחים RACHEL TRACHTENBURG

סופרי הפרוזה החביבים עליי: מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, ניקולאי וסילייביץ' גוגול, לאופולד פון זאכר־מאזון, אוגוסט וילייר דב ליל־אדם

המשוררים החביבים עליי: טולקין, צ'יקי

הגיבורים החביבים עליי בסיפורת: היפה והחיה, פיטר פן

הגיבורות האהובות עליי בסיפורת: הָרוֹּ היפה ואבישג השונמית

המוזיקאים האהובים עליי: מוצרט ובאך, גאנז־נ'־רואזז, TREE, סיד בארט, בלונד רדהד

הציירים החביבים עליי: אלטדורפר, גיינזבורו/ריינולדז, ארנסט קירכנר, FRANCESCA WOODMAN, טליה סידי

הגיבור שלי בחיים האמיתיים: DANNY DEVERO

הגיבור שלי בהיסטוריה: מארינט

השמות החביבים עליי: שרלוט רמפלינג, SERAFINA STEER

מה אני שונא יותר מכול: לקום בבוקר, עשייה, היפסטרים

דמויות מההיסטוריה העולמית שאני הכי מתעב: בוניפציוס הקדוש

האירוע הצבאי שאני הכי מעריך: לילה

הרפורמה שאני הכי מעריך: לילה

מתנת הטבע שהייתי רוצה שתהיה לי: לילה

כיצד אני רוצה למות: בערבה הקזחית

מצב הרוח הנוכחי שלי: עזוב

חולשות שכלפיהן אני מגלה הכי הרבה סובלנות: חוסר יכולת לתקשר עם אנשים, קרירות, משעממות, בורות, מרירות, עצירות, היגררות, פוזאיסטיות עלובה, התלהבות סכלה, חוסר שיפוט עצמי, גריעות־בינוניות, אימפולסיביות, חנפנות, פאשיזם

המוטו שלי: אם החיים לא מעניינים גם השירה לא מעניינת

³ "שאלון פרוסט" הוא גרסתו הנודעת של הסופר לשאלון אישיות ויקטוריאני. ב־2016 שלחנו את השאלון למשוררי הבה להבא ופרסמנו את תשובותיהם בפייסבוק תחת הכותרת "הכר את המשורר". אלו תשובותיו של מב"ז.

יומולדת 30 לעודד כרמלי⁴

בָּרַד!
יֵשׁ לִי עוֹגָה בֶּיֶד
אֵיךְ כּוֹתְבִים עַל זֶה שִׁיר?
לִיבִי בְּלוֹנְדִינִית
הַקּוֹרְדֵּרוֹי הַפֶּךְ לְרוֹקוֹקוֹ
נַח וְנָטַע מִתְמַזְמָזִים
וּבַחוּץ יֵשׁ בָּרַד
אָנִי שׁוֹלַח יָד
שֶׁנִּשְׁלַחַת לְעַד
וְהַכֹּל נִרְאָה לִי שְׂאִיכָשֶׁהוּ שָׂרַד
עוֹדֵד בֶּן 30
מִי הִיָּה מֵאֲמִין שֶׁהוּא יִגִּיעַ לַגִּיל הַזֶּה?
כִּמוּ שׁוֹקוֹלֵד מְרִיר
אָבֵל שׁוֹקוֹלֵד
שׁוֹקוֹלֵד בָּרַד!
כָּל הַשְּׁנִיצָלִים בּוֹרְחִים אָבֵל לֹא עוֹדֵד
עוֹדֵד שָׂרַד
כִּמוּ בָּרַד!
זֶה נִשְׁמָע כִּמוּ פּוֹגֵל
אָבֵל מְרִיחַ כִּמוּ עוֹגָה
וְנִרְאָה כִּמוּ הַכָּחַל עַל הַשַּׁעַר שֶׁל אַבִּישָׁג
אָנִי זֹכֶה לְמַבְט מְזַלְזֵל מֵעוֹדֵד
שִׁיזְדִּין!
יֵשׁ בָּרַד!
בָּרַד יֵשׁ בָּרַד
יֵשׁ בָּרַד!
מִחֵר אָגַע בְּשֵׁד
וְזֶה כָּבֵד לֹא הִסְאוּנֵד מֵאֲשָׁתְּקֵד
זֶהוּ שִׁיר הַבָּרַד שֶׁל עוֹדֵד כְּרִמְלִי

מי אתה מר קלאובולוס? / מי את תיענח?

אָנִי אָדָם
אֵינִי אָדָם
אָנִי חִיָּה בָּאָחוּ
אָנִי צִפּוֹר מֵאֶבֶן
אָנִי צִפְרֵדָעִים נְמִסוֹת
אָנִי צִפּוֹן בְּרוּחַ בּוֹכָה
וְשָׁמוֹן בָּאֲדָמָה – אָנִי שְׂכוֹר מֵלֹא לַעֲשׂוֹת כָּלוּם /
אָנִי עֵדִין אָנִי אֱלִים / אָנִי גְדִין
אָנִי רוֹצֶה וְלֹא רוֹצֶה אֶת הַחַיִּים / אֶת הַתְּכָרִיחִים
אָנִי מְקַדֵּשׁ / אָנִי מְקַדֵּם / אָנִי מְקַדֵּר לְדַעַת
אָנִי בּוֹעֵר.

⁴ שיר שמב"ז שלח לי בעקבות חגיגות יום הולדתי ה־30, שירד בהן ברד לילי־מלאכי.
במייל כתב:
"הינה השיר כמו שנכתב בעת שכרות ושטות ובהשפעת הברד בליל אמש.
השיר טיפשי
או שהוא טישפיי???"

מי אני? מעבר לאצבעות... מי אני? ⁵

מי אני? מעבר לאצבעות... מי אני?
אני הבן/אני הבן/אני הבן של ההורים שלי
זאב ויונית, אני אדם שכותב הרבה בלפטופ
אני מישוה עם ראש ורגש ודמיון והכרה ומחשבות והגיגים
ותחתונים
אני יש לי אח, אחות, בחורות שאני מאוהב בהן, תקוות לעתיד
וחיים מלאים וסוערים יותר
יש לי עיניים שחורות, עור בהיר, שיוך עדתי, חילוני, מספר
תעודת זהות, חשבון בבנק ומעט מאוד כסף
יש לי עיפרון על השולחן שעשוי מעץ ומתכת ועופרת צבועה
בצהוב ויש לי חלומות לנדוד עוד מכאן
יש לי עייפות/תסכול מהעייפות או הרפיון המתמידים שלי,
שהם חלק כמובן מלהיות בן אדם שכותב כל כך הרבה ומסתכל
על עצמו כל הזמן בראי המילים והמחשבות המילוליות והראי
המלוכלך שבשירותים.
יש לי עוד הרבה זמן ויש לי תקווה לעשות וליצור ולכתוב עוד
הרבה בכל הזמן הזה. יש לי בשביל מי לכתוב, בשביל עצמי
ובשביל אחרים שיכולים להזדהות עם העצמי שלי ואיתי ויש לי
מוזיקה שמוציאה אותי מדעתי לפעמים מרוב יופי ויומרה. יש
לי יש לי זין לא משומש מספיק שאני שוב מקווה להשתמש בו
לטובה ולסיפוק עוד בעתיד הלא רחוק הלוואי ולאהבץ אישר, יש
לי עבר היסטורי כביר לראות אותו ולהשתומם מולו ולהשתמש
בו גם בשביל ההווה ובשביל המחר, אני רק מקווה לא לטבוע
בו... יש לי את הבדידות המתוקה שלי שהיא אפשר להגיד
אהבת חיי ואשתי יש לי אוזניים ושוקיים וירכיים ואני לא יודע
מה זה אומר אבל שמח שיש לי אותם כי לא לכל אחד יש, יש
לי אצבעות מתקפלות שמזל שיש לי אותן אחרת לא הייתי יכול
לכתוב את עצמי ואת החלומות הממורטים שלי עד, יש לי צורך
לגרד ועבודה לעשות שהיא חשובה לי באמת כדי לא לאבד את
בשיער
שבי־ער
\\

*

הייתי במקומות, הרבה מקומות, אבל עכשיו אני תקוע פה, כבר
3 וחצי שנים, עם השירה המזדיינת הזאת, פרויקט חיי, שלוקחת
לי את החיים, ולא משאירה רמץ או שמץ של אנרגיה/זמן/רצון
או התכוונות או אפילו איזה שביב עניין בחיים האלה לחיות את
החיים – להכיר בנות, לצאת, להיות שוב במקומות אחרים חוץ
מהחדר 20 מ"ר שלי, לראות טבע, עצים־מים־הר, לבלות עם
בחורה, עם מישהי נחמדה, למלאות את הראש ואת הלב בדברים
שהם לא רק דברי מילה ורעם.
– נשאר לי רק קמילה ורעם

*

(רועי – אתה בדרך! אהבתי את הקראתך על המיסטיסיפי בהשקה
של עורבא, אני פחדן בדרך כלל אבל אתה יכול יותר ממני
להיות בדרך שלך וגם עם אחרים לעשות את זה, לעשות מה
שאתה רוצה, ולהגיע דרך עוני מלח וחצץ או דרך מנוחה גם,
אל הצור הרך, היופי המוכרח, הטעם הטעות החופשייה, העץ
והצוהר. עוד ביכולתך / עמוק טרטיט, עמוקה המצילה. מי יגיד
לך אני? מי יגיד לך עתה? אם ידעתי את הדרך הייתי אומר לך)

*

(ג'רמי – קודם כל מותר לך להוריד שערות בכתפיים, אתה לא
נמר, מותר לך אפילו סתם להסתפר. אתה אדם מיוחד וזה ברור
לכל מי שרואה אותך או ששומע אותך מדבר. הדבר שאתה
אומר הרבה זה אמיתי. אתה הרי הומניסט, תר אמת ואמיתיות,
אומן בנפש ובפילוסופיה, איש גדול ברוח ובלב. אתה יודע את
הדרך במילא, יותר טוב ממני, ועשית דברים, ופיסקת רגליים,
מסטיק על הרצפה, ואתה יודע מה לעשות, וגם אני אשמח וכן.
אני אחריך, חוף הים והומניזם. אתה משוחרר יותר ממני, יודע
להתנהג יותר בחופשיות ממני, להלהיב ולהיות כריזמטי, לעשות
דברים ולא לפחד ולתקשר עם אנשים עין בעין ובאחריות. למד
אותי!)

121
128

120
128

⁵ קטעי יומן שמב"ז שלח לכתב העת ב־2016. רועי הוא רועי כספי, ג'רמי הוא ג'רמי פוגל וההשקה של 'עורבא' היא השקת ספר השירים של רעואל שועלי. הכותרת שלי.

על המטאפורה

במקום לנקוב לפתוח לגמרי ולבקע את העניין אתה עוטר אותו מרַכֵּב אותו מחדש וממַזֵּר אותו באמצעות המטאפורה שנותנת ריח וגועש ותחושה וצבע ואילוסטרציה ומטפיחה ומשפעת את כל הסיפור ומעשירה לך את הדמיון בנוגע לאותו חפץ מקורי חפץ מקורי ואמבטיה מקורית אבל גם לא חושפת בעצם באמת את המהות הפנימית האמיתית המקורית וההארדקורית של אותו נאמן. אחרת אתה מאבד את כל הקסם האילוסטרציה משמחת הצבע קופץ התחושה מחזקת הגועש שורר הריח פורח והמטאפורה מסגנת ונותנת מעטה בורק וקוסם כמו מעטה של חשמל כמו משל או יד שנכנסת פנימה בדרך הסימפונות אסוציאציה או לא או כן לשבור מקרר אבל לא מנעצת או נוקבת או מבקעת את הדבר כמו להגיד סקס רחמים תכלית אילוח דם בהלה סיוט חור שחור כורח בדידות שכר דירה דד ליין.

123
128

122
128

הגמד המהרגי'

לגמד המהרגי' לחיים שמנמנות
לגמד המהרגי' אף קטן
הגמד המהרגי' נהנה לנענע ת'ישבן
כמו ארנבת לבנה
או פינגווין שזקוק להגנה

לגמד המהרגי' ירכים חמימות
פויפיק עז בבתון לחיצה
ויפי של ידים
עדינות

הוא נזחר בלילה
יש לו חרדת נטישה
ועפעפים של מלאך
שבוכים

הגמד המהרגי' שואל אותי אתה תשמר עלי? ואני אומר לו שכן
אתה לא תלך נכון? אני פה
אתה שלי?
אני שלך
נעים לי - נעים לי - נעים לי - נעים לי - נעים לי
זה נשמע כמו ים נע

הגמד המהרגי'...
אני אוהב אותך

הגמד המהרגי' אני אוהב אותך

אני אוהב את הגמד המהרגי'
אני אוהב את הגמד המהרגי'
אני אוהב את הגמד המהרגי'
אני אוהב את הגמד המהרגי'
אני אוהב את הגמד המהרגי'

⌘

⌘

-
ה
ב
ה
ל
ה
ב
א
-

אִי־מַצְבִּי עָגוּם
אָנְגֵּס בְּשׁוּם
אָטִיל אִי־מוֹם
בְּאִמּוּתִי

וּמָה?
תְּמוּרַת בְּלִימָה
עוֹלָה בִּי תְּאוֹמָה
לְעַמְּתִי

אִי־מִיתוּתִי קִשׁוֹת
אֶקַח מְשׁוֹט
אֶל אִי־הַיּוֹת
הַיָּם כַּיָּם

הָאֵם
הוּא הַלְעִים
בָּהֶם עוֹלִים
מַעֲי חַיִּי

וּמוֹקָאִים
כְּחִלִּי־יָם

כְּעֶסֶת מְבַסָּסוֹת

125
128

124
128

מָה אֶעֱשֶׂה בְּךָ שְׁמֵשׁ אֲזוּב רְצוּצָה שְׁלִי?
שְׁמֵשׁ אֲזוּב
בוֹז נְהַדֵּר וּכְרוּב נוֹזֵל בוֹז
מִתִּיז פָּחַם אֲדַמְדֵּם עַל כָּל הַסְּבִיבָה
סְבִיבָה שֶׁבִּלְאוֹ הִכִּי נוֹטָפֶת בוֹז
בוֹז

וַיִּהְיוּ אַבּוּב אַבּוּב יִהְיוּ
אֶתְמוּל שְׁלִשׁוֹם וּבְכָל יוֹם
יְבוֹשׁ אֶל הַזָּבוּב וַיִּשְׁאַל לְשִׁלוֹמוֹ
וַהֲזָבוּב צוֹחֵק, חוֹרֵק, חוֹרֵג מִמְקוֹמוֹ.

אִי־סֹדֶר עִירָצִיוֹנְלִי מוֹשֵׁל בְּעוֹלָם
אִין וַיֵּשׁ דִּי־סִהְרָמוֹנִיָּה בּוֹטָה וּמִתַּח
נִרְפוֹת וּסְטִיטִיַּת נְמוּכָה תְּמִיד
קוֹבְעוֹת אֶת הַחַיִּים לְכָלֶם

זָבוּב עָצוּב מֵאִין תְּבוֹא? מָה תְּבַקֵּשׁ? מָה אֶתָּה עוֹשֶׂה כָּאֵן?
חֶרֶב נָבוּב חֶרֶב חֶסֶר מְנוּחַ חֶרֶב נְגוֹז חֶרֶב חֶרֶב חֶרֶב נִדְף
מָה אֶתָּה עוֹשֶׂה כָּאֵן?
סְבִיבָה נוֹטָפֶת בוֹז נְהַדֵּר וּכְרוּב אֲשִׁי נוֹזֵל אֲדָם – מָה אַתָּם עוֹשִׂים כָּאֵן?
שְׁמֵשׁ חוֹרַת, תִּסָּס אֲנוֹשׁ, נְהַר מְשַׁגֵּעַ, אֲזוּב צוֹנֵחַ, צוּיַת בְּלִי עֶגֶן
דֶּרֶךְ רְצוּצָה – מֵאִין הַגְעַתָּם?

-
אֲנִי מְקַנָּא...
אֲנִי מְקַנָּא.

זרם תודעה

קפה ורדרד לפעמים מזכיר לי מחזות סתומים שכאילו (כך נדמה לי) כבר חזיתי בהם בחיי.

בתוכתוכי אני חוקר של מחזות שכוחים, מגלה ארצות פנימיות מסור, עם רגל אחת טבועה במציאות ורגל שנייה דואה עמוק במקומות ערטילאיים אלה.

אני נזכר בהם שוב דווקא כשאני נמצא על גבול השכחה, אז אני מותז קדימה בכוח ההיתלשות או בכוח ההישמטות או בכוח השיכרון או הכפירה, וכך נורה ונישא אל חבלי ארצות אחרים, משוחררים מתפיסות מוקדמות ולא מסוימים.

ליבי נחמץ בקרבי כאשר אני חושב על חללים נעדרי ממשות אלו, שהם כאילו המכורה או המולדת האמיתית שלי, אך אליהם אין אני יכול באמת להגיע באופן פיזי.

כוונתי שאין לי גישה אליהם, אפילו לא באמצעות הדמיון, אלא הם מתקיימים אך ורק כמין קרעי ושבירי חלום, כמו תמונות שאפשר לראות רק תוך כדי תנועה או מי נהר שוצפים וזורמים שאי אפשר באמת ללכוד או לתפוס, אפילו לא במילים – כל כמה שתנסה המים פשוט ייזלו לך מבין האצבעות, קרעי החלום יתפזרו על רצפת העריכה, אף היא קוצפת ומרצדת, המראות המכונפים הנכספים יתפוגגו ויתנדפו להם כלא היו, המולדת הרחוקה תופר ותיעלם כל אימת שתנסה לחשוב עליה, להיזכר בה, לקרוא לה בשם או לתאר אותה יותר מדי.

לכן אפשר רק להציץ במופע קיום חמקמקים אלה, במושגי ארץ חסרת השגה זו, או לשמוע משהו מקולם מדי פעם דווקא על גבול השכחה, כי הם בעצמם בעצם מין זיכרונות הפוכים, או שכחות משמעותיות מנצנצות כאלו שמתקיימות דווקא, ואי אפשר לתאר או לצייר אותן אחרת.

ארצות פנימיות אלו קפה ורדרד לפעמים מזכיר לי ששכחתי או מעיר בי כשנרדמתי או אוסף בי כשהתפזרתי או מפזר עליי כשנסתתמתי.

וזה משמח אותי לחשוב שאני יכול איכשהו לחלוק איתכם אזורים קטומים אלה, חבלי ארצות מקסימים שלי, לפעמים כשאני מרגיש לא מובן, או לא מוכר ולא ידוע, מנוכר אפילו לעצמי לעיתים.

ובשביל לתת לזה קצת צורה או בכל זאת לאייר משהו מן העלטה או איכשהו להאיר קצת יותר את התחומים האפורים האלה, השוליים המדמדמים של הדמיון, אני יכול איכשהו לנסות להגיד קפה ורדרד. קפה ורדרד מונח על שולחן מבלבל-מצועצע מעץ אלון עומד לצד רגל עבותה אנושית המוצבת במרחק מה ממקרר לבן, מקפצת לכאן ולכאן, בתוך חדר סחרחר וסגלגל.

ובצד השני של החדר הסגלגל יש כיריים ושיש שחור, ואש דולקת על הכיריים, וערמת ספרים מרופטים נחה על הרצפה המרצדת, כשעל המיטה הכחולה ישנה דמות מתפרקדת, זהובה כולה, נשענת על היד ומרקדת במחשבות נלהבות, נהדרות, פרוצות, על מין זיגוגים כהים, פשתן חולף ברוח וצלחות מעופפות ונימפות חשופות עור רוחצות בנהר, ועל כל שאר הדברים הקסומים העצובים הניעורים במוח רדום וער כשניתנת לו חירות מספיק ומאריכים לו את החוט מספיק, עד שהוא נודד ונודד, נע־ונד, וכאשר אותה דמות בעלת אותו מוח נשכבת על הצד, לוגמת עוד קפה ורדרד ומתעממת.

127
128

126
128

-

ה

ב

ה

ל

ה

ב

א

-

אני מבטח לכת שיהיה למחשבותי הסתירות הנטרפות לנדד
אני מזיז את השלחן כדי לעמד, בטרם אתמוטט שוב אל המטה
מטת הרעבון העזובה שלי חדלי מתלונותיך, מטענותיך ההולמות
ותני לי מרחק שתי רגלים ממך, כי רצוני להפרד ממך.

אני משחרר אנחה אחת ארוכה לאויר ואינני יודע מתי או מה
לעשות עתה

העתה הזה מוזר. הוא ורד אטום ושחר חלקלק מנכר
כמו קטיפה שחורה,
הוא לבן ועקום וזרוק ואפר כחלצה אפרה
הוא כחל כדפודי כאבן אל-חלד בזהקת ונחבאת בתוגמה.

כל החלד שלי נפער פתאום לנכח העתה הזה הצבעוני,
העשיר, המצלע החד הזה והנה שוב אני מרגיש עצמי כמו זחל
זחל נבוף ונגוה ושביר
אשר זכה לראות, מה בעצם הוא זכה לראות? האמנם משהו הוא
באמת זכה לראות?
אף על פי כן האף על פי כן שלי כל כך זהיר...

וגם החוב העצוב הזה לבטוח לאמי וכל הכשל שבחיי לא יעמעם
את השגעון הזה
איפה? איפה השירה הרוקדת ההיא שאני חייב כלפיה?
איפה החיים הנראים שהייתי אמור לחיות עד תם?
איפה המוזיקה המרעידה או ההולמת? איפה האשה מחמד נפשי?
איפה הפרעון? איפה ההגשמה? היכן הניצוץ המתרגש? והיכן
הבלתי יתאר?
ומה מכל זה ישאר ולא כבר נשבר?

אני משורר, פה על משהו, מפרך יסודי ועלום.
מה מסתחרר מבעד לפלום? מה מתעצב אל מעבר לשעתי?
הרי הנסוי השתבש ונפרע, אולי אם אהיה שוב ערם הרי אני
צבועי גופי מתעריים-משתברים בעצב החדר, ואני מתחיה ונוצץ
חי בו ונושף אליו אלמה אחת זוהרת של תכן בוער
אף שוב איני יוחר אני קם אני מתלקח וכלום...
איפה אני?

חום שרוף, אפרפר אנושי, בז' מתאבד, בורדו ספרות,
זהב פית, ואני איה נקלעתי לחלום המתאבד הזה?